

**BANK OCHRONY ŚRODOWISKA
SPÓŁKA AKCYJNA**

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
Z DZIAŁALNOŚCI
GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
W I PÓŁROCZU 2018 ROKU**

Warszawa, sierpień 2018 roku

SPIS TREŚCI

PODSUMOWANIE WYNIKÓW GRUPY BOŚ S.A.	4
I. CZYNNIKI I ZDARZENIA WPŁYWAJĄCE NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ GRUPY	6
1. SYTUACJA MAKROEKONOMICZNA	6
2. OPIS ISTOTNYCH ZDARZEŃ W I PÓŁROCZU 2018 ROKU	7
3. CZYNNIKI, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA WYNIKI SEKTORA BANKOWEGO I GRUPY .	9
II. WYNIKI FINANSOWE I DZIAŁALNOŚĆ GRUPY	12
1. RACHUNEK WYNIKÓW GRUPY	12
2. BILANS	16
2.1. Aktywa	16
2.1.1. Zmiany w strukturze aktywów	16
2.1.2. Kredyty i pożyczki	16
2.1.3. Kredyty i pożyczki udzielone w okresie sprawozdawczym	18
2.1.4. Jakość portfela kredytowego	18
2.2. Kapitał własny i zobowiązania razem	19
2.3. Źródła finansowania działalności	20
2.3.1. Źródła finansowania działalności Grupy	20
2.3.2. Informacje o zaciągniętych kredytach, umowach pożyczek, poręczeniach i gwarancjach, niedotyczących działalności operacyjnej Grupy	21
2.4. Aktywa i zobowiązania warunkowe	21
3. RÓŻNICA POMIĘDZY PROGNOZAMI A ZREALIZOWANYMI WYNIKAMI	22
4. STRATEGIA ROZWOJU GRUPY	22
5. ORGANIZACJA GRUPY KAPITAŁOWEJ	23
7. PODSTAWOWE PRODUKTY, USŁUGI I SFERY DZIAŁALNOŚCI GRUPY	24
7.1. Produkty bankowe	24
7.2. Liczba obsługiwanych klientów, rachunków, kart płatniczych i placówek	24
7.3. Działalność bankowa	25
7.4. Działalność maklerska	29
7.5. Inicjatywa JESSICA	30
7.6. Program JEREMIE	30
7.7. Współpraca z zagranicznymi instytucjami finansowymi w BOŚ S.A.	30
III. ZARZĄDZANIE RYZYKAMI W BANKU	31
1. RYZYKO KREDYTOWE	31
2. RYZYKO FINANSOWE	33
2.1. Ryzyko płynności	34
2.2. Ryzyko stopy procentowej	37
2.2.1. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	37
2.2.2. Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej	39
2.3. Ryzyko walutowe	40
2.4. Ryzyko cen instrumentów i towarów	41
3. RYZYKO OPERACYJNE I BRAKU ZGODNOŚCI	42
3.1. Ryzyko operacyjne	42
3.2. Ryzyko braku zgodności	43
IV. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE	44
1. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI	44
2. UZALEŻNIENIE OD PARTNERÓW	44
3. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	44

4. SEZONOWOŚĆ LUB CYKLICZNOŚĆ	45
5. INFORMACJE O UMOWACH BANKU	45
5.1. Umowy znaczące	45
5.2. Umowy z Bankiem Centralnym i organami nadzoru	45
5.3. Umowy o dokonanie badań sprawozdań finansowych	45
6. CZYNNIKI I NIETYPOWE ZDARZENIA	45
7. INFORMACJA O POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH	45
8. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA	45
9. INFORMACJA O DYWIDENDZIE	45
10. INFORMACJE O WARTOŚCI PRZYJĘTYCH PRZEZ BANK ZABEZPIECZEŃ	46
11. AKCJONARIAT I PRAWA Z AKCJI	46
11.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku	46
11.2. Akcje własne	46
11.3. Informacje o umowach dotyczących przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu	46
11.4. Posiadacze specjalnych uprawnień kontrolnych z tytułu papierów wartościowych	47
11.5. Ograniczenia w przenoszeniu prawa własności papierów wartościowych i w wykonywaniu prawa głosu	47
12. KADRA ZARZĄDZAJĄCA I PRACOWNICY	47
12.1. Informacja na temat składu Zarządu i Rady Nadzorczej	47
12.2. Informacja o stanie posiadania akcji przez Członków Zarządu i Rady Nadzorczej	48
12.3. Szkolenia	48
13. INFORMACJE PO DNIU BILANSOWYM	49
14. FUNDACJA BOŚ	50
– STRATEGICZNE ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE BANKU	50

PODSUMOWANIE WYNIKÓW GRUPY BOŚ S.A.

Grupę Kapitałową Banku Ochrony Środowiska S.A. na dzień 30 czerwca 2018 roku tworzył Bank Ochrony Środowiska S.A., pełniący rolę dominującą nad jednostkami bezpośrednio zależnymi: Domem Maklerskim BOŚ S.A., BOŚ Capital sp. z o.o., BOŚ Eko Profit S.A. oraz MS Wind sp. z o.o. - jednostką pośrednio zależną (podmiot zależny od BOŚ Eko Profit S.A.).

Bank w I półroczu 2018 roku w ramach procesu operacjonalizacji Strategii wdrożył szereg inicjatyw strategicznych i przedsięwzięć rozwojowych. Jednocześnie podejmował działania optymalizacyjne związane z podniesieniem efektywności funkcjonowania. Kontynuowana była także optymalizacja kosztów o charakterze osobowym i rzeczowym. BOŚ S.A. współpracował z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowym Gospodarstwem Leśnym – Lasy Państwowe i Ministerstwem Środowiska w celu rozwoju oferty produktów proekologicznych oraz zwiększenia zaangażowania BOŚ S.A. w realizację proekologicznych inicjatyw i programów. W ramach tej współpracy określona została rola BOŚ S.A., jako głównego partnera, w realizacji m.in. programu „Czyste powietrze”. Wspólnie z partnerami założono, że w trakcie trwania programu poprawiona zostanie efektywność energetyczna w 4 mln domów jednorodzinnych, wymienionych zostanie 3 mln kotłów starej generacji oraz zamontowanych zostanie ponad milion niskoemisyjnych, innowacyjnych źródeł ciepła.

Komisja Nadzoru Finansowego zaakceptowała w dniu 24 maja 2018 roku zaktualizowany Program Postępowania Naprawczego BOŚ S.A. (PPN). Okres realizacji działań restrukturyzacyjnych realizowanych przez Bank w ramach PPN oraz aktualizowanej Strategii został określony na lata 2018 - 2021. Nowy model biznesowy zakłada kluczową rolę klienta instytucjonalnego oraz funkcjonowanie dostosowanej, uniwersalnej i ujednoliconej sieci placówek. Cele strategiczne na 2021 rok zakładają:

- Wynik finansowy Banku netto na poziomie powyżej 180 mln zł,
- ROE > 7,3 %,
- C/I ok 44%.

W rezultacie implementacji Programu Postępowania Naprawczego oraz Strategii następuje sukcesywna poprawa wyników finansowych. Grupa BOŚ S.A. wypracowała w II kwartale 2018 roku zysk netto w wysokości 17,8 mln zł, tj. wyższy o 9,1% w porównaniu do wyniku osiągniętego w I kwartale 2018 roku. Grupa BOŚ S.A. poprawiła: wynik z tytułu odsetek, przychody z tytułu dywidend, wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek wyników oraz wynik z pozycji wymiany na inwestycyjnych papierach wartościowych, a także wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń.

Wybrane pozycje rachunku wyników i wskaźniki

Wyszczególnienie		II kw. 2018	I kw. 2018	Zmiana %
		tys. zł		
Wynik z tytułu odsetek	[1]	93 802	88 374	6,1
Wynik z tytułu opłat i prowizji		25 149	27 122	-7,3
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy (w tym kredyty i pożyczki)	[2]	33 321	10 667	212,4
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	[3]	-57 289	-9 129	527,5
Ogólne koszty administracyjne	[4]	-86 926	-99 967	-13,0
Zysk/strata netto		17 832	16 347	9,1

- [1] W II kw. 2018 roku wynik z tytułu odsetek w porównaniu do I kw. 2018 roku wzrósł o 5,4 mln zł, tj. o 6,1%. Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze zwiększyły się o 6,2 mln zł, tj. o 4,0% w porównaniu do poprzedniego kwartału. Koszty odsetkowe wzrosły o 0,8 mln zł, tj. 1,2%.
- [2 i 3] Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek wyników był wyższy o 22,7 mln zł, tj. 212,4% w porównaniu do poprzedniego kwartału. Przyczyną było ujęcie w tej pozycji zgodnie z MSSF 9 dodatniego wyniku w kwocie 16,8 mln zł na kredytach i pożyczkach wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Natomiast wynik odpisów z tytułu utraty wartości był ujemny i wyniósł (57,3) mln zł w II kw. 2018 roku wobec (9,1) mln zł w I kw. 2018 roku. Wpływ na wynik odpisów miały głównie odpisy w segmencie korporacyjnym.
- [4] Ogólne koszty administracyjne Grupy zmniejszyły się o 13,0 mln zł, tj. o 13,0% wobec I kwartału, głównie na skutek niższej o 14,5 mln zł składki na BFG. Cała ustalona przez BFG roczna składka na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków za 2018 roku w wysokości 14,4 mln zł została zaliczona w koszty I kw. 2018 roku.

Grupa BOŚ S.A. wypracowała w I półroczu 2018 roku zysk netto w wysokości 34,2 mln zł wobec zysku na poziomie 43,4 mln zł w analogicznym okresie 2017 roku. Na wynik I półrocza ubiegłego roku wpływ miały zdarzenia jednorazowe: sprzedaż przez Spółkę zależną Banku posiadanych akcji spółki notowanej na GPW (wpływ na wynik w kwocie 6,8 mln zł) oraz korekta naliczonych odsetek w związku z przedterminowym wykupem obligacji własnych serii G (wpływ na wynik w kwocie 6 mln zł - zgodnie z warunkami emisji obligacji serii G po pięciu latach od momentu emisji miało nastąpić podwyższenie marży, co było księgowo ujmowane w bieżących kosztach w postaci korekty odsetek liczonych metodą efektywnej stopy procentowej. Z uwagi na wykup obligacji serii G oraz brak konieczności wejścia w okres podwyższonej marży, w lutym ub.r. wyksięgowano naliczoną przez 5 lat negatywną korektę odsetek). Bank realizując konsekwentnie założenia Programu Postępowania Naprawczego odstępował od uzyskiwania wyników dzięki zdarzeniom o charakterze jednorazowym na rzecz przebudowy bilansu celem wypracowywania stałych wyników przychodowych. Po wyłączeniu zdarzeń jednorazowych zysk netto Grupy BOŚ S.A. wypracowany w I półroczu 2018 roku był o 3,6 mln zł wyższy niż w analogicznym okresie 2017 roku.

Wyszczególnienie	30.06.2018	31.12.2017	Zmiana
	%		w p.p.
Stopa zwrotu z kapitału (ROE)	2,0	2,5	-0,5
Stopa zwrotu z aktywów (ROA)	0,2	0,2	0,0
Marża odsetkowa na aktywach ogółem	1,9	1,9	0,0
Koszty/dochody (C/I)	66,6	64,5	-2,1
Koszt ryzyka	-1,1	-1,0	-0,1
Udział kredytów posiadających przesłanki utraty i wykazujących utratę wartości	13,2	11,9	1,3
Łączny współczynnik kapitałowy (współczynnik wypłacalności)	15,51	15,06	0,45

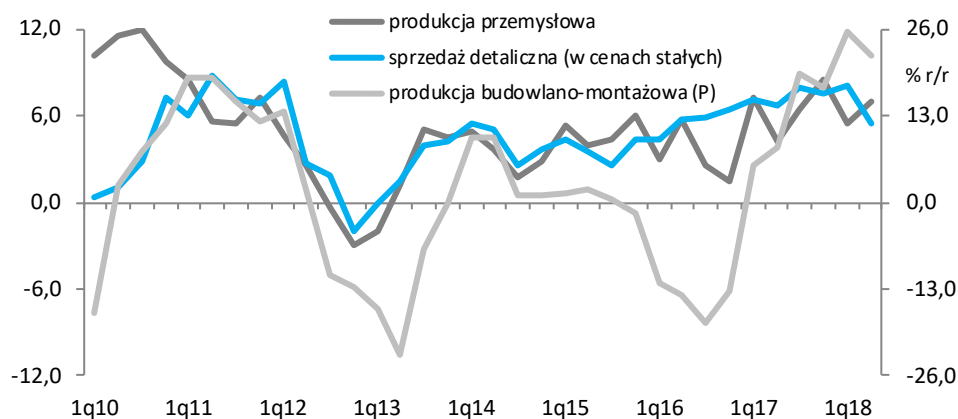
BOŚ S.A. rozwijał działalność na rynku finansowania projektów proekologicznych. Saldo kredytów proekologicznych na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosiło 4 570,5 mln zł wobec 4 526,4 mln zł na dzień 31 marca 2018 roku oraz 4 501,1 mln zł na dzień 31 grudnia 2017 roku. Udział w portfelu kredytowym kredytów udzielonych na działania służące ochronie środowiska oraz wspierające zrównoważony rozwój stanowi 36,06% salda kredytów ogółem w Banku. Kwota umów zawartych w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku na finansowanie działań proekologicznych wyniosła 581,1 mln zł (z czego umowy na kwotę 298,1 mln zł zawarto w II kwartale ub.r.) i była o 82,6% wyższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W zdecydowanej większości nowe kredyty proekologiczne skierowane były do klientów korporacyjnych. Kredyty te przeznaczone były głównie na finansowanie działalności operacyjnej firm w zakresie ochrony środowiska.

Grupa na dzień 30 czerwca 2018 roku posiada portfel kredytów na finansowanie inwestycji w farmy wiatrowe o łącznej wartości netto 1 801,2 mln zł, którego udział w całym portfelu kredytowym (netto) Grupy wynosi 15,1%. Portfel kredytowy netto związany z finansowaniem farm wiatrowych zmniejszył się o 92,4 mln zł w porównaniu do 31 grudnia 2017 roku. W dniu 29 czerwca 2018 roku opublikowana została Ustawa o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw. Głównym celem nowelizacji ustawy jest dostosowanie mechanizmów wsparcia inwestycji OZE w Polsce do unijnych zasad udzielania pomocy publicznej. W ustawie znalazły się także zmiany, które mogą pozytywnie wpłynąć na rynek farm wiatrowych, tzn.: dopuszczenie możliwości modernizacji istniejących elektrowni wiatrowych oraz – mająca wpływ na przepływy pieniężne Podmiotów zmiana zasad opodatkowania elektrowni wiatrowych – przywrócenie wcześniej obowiązujących przepisów z datą obowiązującą od stycznia 2018 roku.

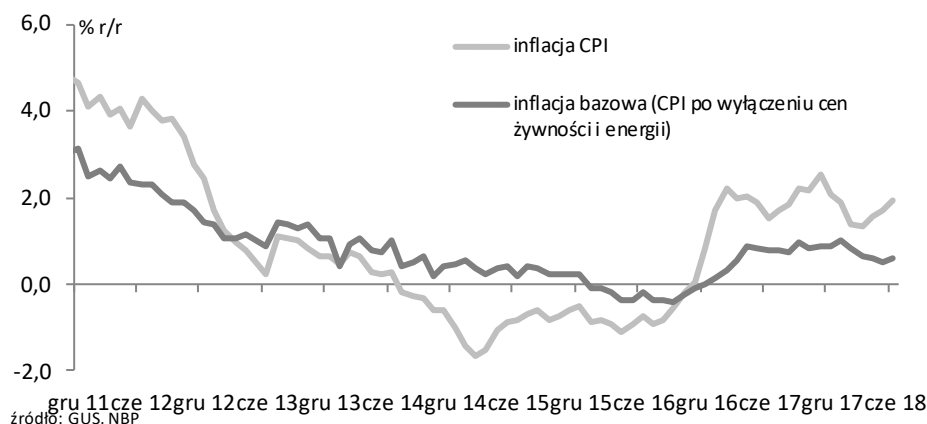
I. CZYNNIKI I ZDARZENIA WPLYWAJĄCE NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ GRUPY

1. SYTUACJA MAKROEKONOMICZNA

Dane za II kwartał 2018 roku publikowane z miesięczną częstotliwością świadczą o utrzymującym się ożywieniu aktywności gospodarki polskiej. W II kwartale obniżyła się dynamika produkcji budowlanej (do 21,9% r/r wobec 25,6% r/r w I kw. 2018 roku) oraz sprzedaży detalicznej (do 5,5% r/r wobec 8,1% r/r kwartał wcześniej), wzrosła natomiast dynamika produkcji przemysłowej (do 7,0 r/r wobec 5,5% r/r w I kw.). W II kwartale utrzymywała się korzystna sytuacja na rynku pracy, z ponad 3,5-proc. dynamiką zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw oraz ze spadkiem stopy bezrobocia rejestrowanego do 5,9% na koniec II kw. wobec 7,0% w analogicznym okresie 2017 roku, przy spadku liczby bezrobotnych na koniec II kw. b.r. o ponad 184 tys. wobec analogicznego okresu 2017 roku.

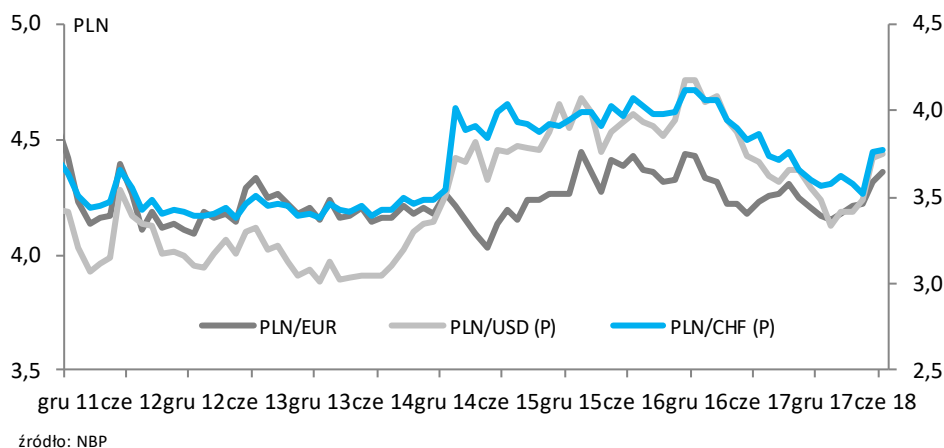

Po spadku wskaźnika cen dóbr i usług konsumpcyjnych CPI z początkiem 2018 roku poniżej 1,5% r/r, w II kw. inflacja silniej wzrosła w kierunku 2,0% r/roku. Wyraźny wzrost inflacji był wyłącznie wynikiem silnego wzrostu dynamiki cen paliw (zarówno jako efekt niskich statystycznych baz odniesienia sprzed roku jak i notowanego w II kw. solidnego wzrostu cen ropy naftowej na rynku globalnym). Silniejszy wzrost inflacji był ograniczany natomiast przez spadek wskaźnika cen żywności oraz inflacji bazowej po wyłączeniu cen żywności i energii.

gru 11czie 12gru 12czie 13gru 13czie 14gru 14czie 15gru 15czie 16gru 16czie 17gru 17czie 18
źródło: GUS, NBP

W II kw. Rada Polityki Pieniężnej (RPP) utrzymała stabilne stopy procentowe - stopa referencyjna NBP pozostała na poziomie 1,5%. RPP podtrzymała intencję stabilizacji parametrów polityki monetarnej w średniej perspektywie. Wyraźne przesłanie Rady wpłynęło na ustabilizowanie się oprocentowania pożyczek na rynku międzybankowym - stawka WIBOR 3M utrzymywała się w II kw. na poziomie 1,70%.

W II kw. odnotowano dalsze pogorszenie sytuacji na globalnym rynku finansowym, w tym przede wszystkim silny odpływ kapitału zagranicznego z rynków wschodzących. Przyczyniło się do tego zaostrzenie protekcjonizmu w polityce handlowej USA oraz wzrost oczekiwań rynkowych na silniejszą skalę zacieśnienia polityki monetarnej przez Fed.

Pogorszenie nastrojów na globalnym rynku finansowym skutkowało pogłębieniem osłabiania kursu złotego oraz krajowego rynku akcji. W skali II kwartału złoty wyraźnie stracił na wartości wobec euro (3,6%) oraz wobec franka szwajcarskiego (5,3%). Główny indeks giełdowy WIG obniżył się w II kw. o 4,2%. Jednocześnie, pomimo gorszych warunków na rynku globalnym, cały czas bardzo silny pozostał krajowy rynek obligacji skarbowych, gdzie odnotowano jedynie niewielki spadek cen obligacji złotych przy dalszym spadku spreadu między rentownościami złotych obligacji a rentownościami papierów amerykańskich. Sprzyjała temu dobra sytuacja fiskalna Polski oraz niska podaż papierów skarbowych na krajowym rynku.

2. OPIS ISTOTNYCH ZDARZEŃ W I PÓŁROCZU 2018 ROKU

Rating

W dniu 5 lutego 2018 roku (raport bieżący nr 6/2018), iż Agencja ratingowa Fitch Ratings Ltd (Agencja) potwierdziła oceny ratingowe dla Banku. Oceny ratingowe Banku prezentują się następująco:

- Rating długoterminowy IDR w walucie obcej (Long-term Foreign Currency IDR): 'B+', perspektywa stabilna,
- Rating krótkoterminowy IDR w walucie obcej (Short-term Foreign Currency IDR): 'B',
- Krajowy rating długoterminowy (National Long-term Rating): 'BB+(pol)', perspektywa stabilna,
- Krajowy rating krótkoterminowy (National Short-term Rating): 'B(pol)',
- Rating indywidualny (Viability Rating): 'b+',
- Rating wsparcia (Support Rating): '4',
- Rating wsparcia (Support Rating Floor): 'B',
- Krajowy rating długoterminowy dla Programu Emisji Obligacji (long-term senior unsecured bond programme) o wartości do 2 miliardów zł: 'BB+(pol)',
- Krajowy rating krótkoterminowy dla Programu Emisji Obligacji (short-term senior unsecured bond programme) o wartości do 2 miliardów zł: 'B(pol)',
- Rating dla obligacji podporządkowanych serii R1 w wysokości 83 mln zł: 'BB-(pol)'.

Agencja w swym raporcie jako główny powód decyzji wymieniła ograniczone zmiany w samodzielnym profilu kredytowym Banku w stosunku do poprzedniego przeglądu Banku. Obecny poziom ratingu wynika z poglądu Agencji odnośnie ograniczonej możliwości nadzwyczajnego wsparcia dla Banku ze strony Państwa głównie w świetle BRRD (Dyrektywa w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków). Agencja wyraziła przekonanie, że instytucje państwowe mogłyby podjąć wyprzedzające działania, aby uniknąć przekroczenia przez Bank regulacyjnych wymogów kapitałowych z uwagi na pośredni udział kapitałowy Państwa w Banku oraz jego rolę w finansowaniu projektów proekologicznych w kraju. Agencja do czynników, które mogą wpłynąć na podwyższenie ratingu zaliczyła m.in. ograniczenie koncentracji ryzyka kredytowego, stałe generowanie zysków oraz utrzymywanie silniejszych buforów kapitałowych.

Ramowa Strategia Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A.

W dniu 22 marca 2018 roku Bank podał do publicznej wiadomości założenia w zakresie aktualizacji Ramowej Strategii Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2016-2020 (Strategia), o której Bank poinformował Rynek raportem bieżącym nr 25/2016 z 20 kwietnia 2016 roku. Punktem wyjścia do modyfikacji przedmiotowej Strategii są aktualne uwarunkowania rynkowe i makroekonomiczne, a także warunki Programu Postępowania Naprawczego. Kluczowe parametry na lata 2016-2020, przewidziane w Strategii, zostają utrzymane, natomiast horyzont Strategii zostanie wydłużony do 2021 roku. Zmiany Strategii, po akceptacji przez Radę Nadzorczą, zostaną podane do publicznej wiadomości w III kwartale 2018 roku. Niektóre informacje o założeniach strategicznych na 2021 roku:

- Wynik finansowy Banku netto na poziomie powyżej 180 mln zł,
- ROE > 7,3 %,
- C/I ok 44%.

Podwyższenie kapitału

W dniu 13 lutego 2018 roku (raport bieżący nr 7/2018), Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego Banku o kwotę nie wyższą niż 400 mln zł w drodze emisji akcji serii V w trybie subskrypcji prywatnej z pozbawieniem dotychczasowych akcjonariuszy w całości prawa poboru. NWZ BOŚ S.A. upoważniło Zarząd Banku do określenia terminu złożenia ofert objęcia akcji serii V i zawarcia przez Bank umów o objęcie akcji serii V. Zarząd Banku w wykonaniu Uchwały Emisyjnej (raport bieżący nr 13/2018) podjął decyzję o rozpoczęciu oferty i subskrypcji akcji. Oferta została skierowana, wyłącznie do inwestorów: (i) będących klientami profesjonalnymi w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi, lub (ii) z których każdy jest uprawniony do nabycia Akcji Oferowanych o wartości, liczonej według ich ceny emisyjnej z dnia jej ustalenia, co najmniej 100 000 euro, po średnim kursie walut Narodowego Banku Polskiego z dnia ustalenia ceny emisyjnej. W odpowiedzi na Ofertę inwestorzy złożyli zapisy na akcje za kwotę 300,7 mln zł. Największy udział w emisji miał NFOŚiGW, który zawarł z Bankiem, w ramach podwyższenia kapitału zakładowego Banku, Umowę objęcia 21 mln sztuk Akcji Serii V za kwotę 210 mln zł.

Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego Banku przez Sąd została dokonana po dacie bilansu, tj. w dniu 3 lipca 2018 roku

Podwyższenie kapitału umożliwi Bankowi dalszy organiczny rozwój i generowanie środków na realizację misji w zakresie finansowania inwestycji ekologicznych i zrównoważonego rozwoju.

Uczestnictwo Banku w programie Czyste Powietrze oraz Polskie Domy Drewniane

Bazując na swoim doświadczeniu w finansowaniu proekologicznych inwestycji, Bank będzie aktywnie wspierać program „Czyste powietrze”. Wspólnie z partnerami programu, zakłada się, że w trakcie jego trwania poprawiona zostanie efektywność energetyczna w 4 mln domów jednorodzinnych, wymienionych zostanie 3 mln kotłów starej generacji oraz zamontowanych zostanie ponad milion niskoemisyjnych, innowacyjnych źródeł ciepła.

Bank realizując statutowe zadania wspierania finansowego przedsięwzięć proekologicznych i energooszczędnych, uczestniczy wraz z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w pracach mających na celu utworzenie spółki Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna (PDD), której przedmiotem działania będzie energooszczędne budownictwo drewniane (domy jednorodzinne i mieszkania w domach wielorodzinnych) przeznaczone na wynajem dla osób o umiarkowanych dochodach. Spółka PDD będzie operatorem mieszkaniowym działającym w ramach Programu Mieszkanie Plus, realizowanego jako element Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 i inwestorem rozwijającym drewniane budownictwo mieszkaniowe. Planowane jest wybudowanie w okresie sześciu lat do 42 tysięcy mieszkań w budynkach wielorodzinnych oraz do 1,5 tysiąca mieszkań w zabudowie jednorodzinnej. W dniu 20 lipca 2018 roku. Sejm przyjął ustawę o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska w której określone zostały podstawowe regulacje dotyczące spółki PDD, przedmiotu jej działalności, emisji akcji, struktury właścicielskiej oraz organów spółki. Ustawa została podpisana przez Prezydenta w dniu 7 sierpnia 2018 roku.

Wykup obligacji własnych

W dniu 4 maja 2018 roku (raport bieżący nr 17/2018), w związku z uzyskaniem w dniu 12 marca 2018 roku zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”) na realizację przez Bank prawa wcześniejszego wykupu obligacji podporządkowanych (opcja call), Bank przeprowadził wykup wszystkich obligacji podporządkowanych serii A, o łącznej wartości nominalnej 120 mln zł, wyemitowanych przez Bank w dniu 3 listopada 2009 roku.

W dniu 2 czerwca 2018 roku nastąpił wykup obligacji serii N2 o łącznej wartości nominalnej 200 mln zł oraz obligacji O1 o łącznej wartości nominalnej 200 mln zł.

W dniu 22 czerwca 2018 roku nastąpił wykup obligacji serii T o łącznej wartości nominalnej 80 mln zł.

Uzyskanie zwolnienia w zakresie utrzymywania części rezerwy obowiązkowej

Zarząd Narodowego Banku Polskiego w dniu 21 czerwca 2018 roku podjął uchwałę w sprawie zwolnienia Banku z obowiązku utrzymywania 55% wymaganej rezerwy obowiązkowej. Powyższe zwolnienie obowiązywać będzie od dnia 2 lipca 2018 roku do dnia 31 grudnia 2021 roku.

Wysokość ustalonej przez BFG dla Banku składki rocznej na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków

Zarząd Banku Ochrony Środowiska S.A. poinformował w dniu 25 kwietnia 2018 roku (raport bieżący nr 15/2018), że wysokość ustalonej przez BFG dla Banku składki rocznej na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków za 2018 roku wynosi 14 393,2 tys. zł (z uwzględnieniem korekty składki wniesionej za 2017 roku w kwocie 398,9 tys. zł). Łącznie składki na BFG wliczone w ciężar kosztów pierwszego kwartału 2018 roku wynoszą 18 952,8 tys. złotych, w tym składka na fundusz gwarancyjny banków należna za pierwszy kwartał 2018 roku ustalona przez BFG w wysokości 4 559,6 tys. zł. Zgodnie z raportem 12/2017 z 26 kwietnia 2017 roku, łącznie składki na BFG wliczone w ciężar kosztów pierwszego kwartału 2017 roku wyniosły 28 731,1 tys. zł.

3. CZYNNIKI, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA WYNIKI SEKTORA BANKOWEGO I GRUPY

Ryzyka istotne z punktu widzenia Grupy w zakresie finansowania OZE

Zidentyfikowane przez Grupę ryzyka, opisane szczegółowo poniżej, zostały zaalokowane do stosowanego przez Bank modelu wyceny ekspozycji farm poprzez poziom prognozowanych cen energii oraz zielonych certyfikatów oraz ostrożne podejście do wysokości podatku od nieruchomości.

Grupa podjęła działania mające na celu ograniczenie ryzyka wynikającego ze zmian przepisów prawnych, regulujących funkcjonowanie branży OZE, m.in.:

- 1) prowadzony jest na bieżąco przegląd ekspozycji związanych z finansowaniem elektrowni wiatrowych, ukierunkowany na szacowanie wpływu zmian otoczenia prawnego na zdolność do terminowej obsługi udzielonych kredytów oraz rozpoznania obszarów, w których konieczne jest uszczegółowienie lub dostosowanie warunków finansowania do sytuacji rynkowej;
- 2) pozyskiwane są od kredytobiorców na bieżąco informacje, które podlegają weryfikacji i stress-testom, bazującym na parametrach faktycznie osiągniętych przez poszczególne projekty wiatrowe (ceny energii i praw majątkowych, produktywność, poziom kosztów operacyjnych, itp.);
- 3) podjęte zostały działania mające na celu analizę kosztów operacyjnych i kosztów finansowych ponoszonych przez poszczególne spółki pod kątem ich optymalizacji. Analizą objęto koszty we wszystkich grupach rodzajowych, w tym w szczególności: serwis i utrzymanie, usługi doradcze i zarządzanie, ubezpieczenie, dzierżawa, podatki. Współdziałanie Banku i klientów w perspektywie średnio- i długoterminowej koncentruje się na ograniczeniu kosztów funkcjonowania farm.

Ryzyko spadku ceny zielonych certyfikatów

W trakcie analizy zdolności kredytowej spółek wiatrowych przed udzieleniem kredytów, dokonywana była ocena wrażliwości poszczególnych projektów na zmiany parametrów przychodowo-kosztowych, w szczególności spadek cen zielonych certyfikatów przy jednoczesnym przyjęciu konserwatywnego scenariusza w zakresie produktywności projektów (P90). W celu zabezpieczenia sezonowego spadku przychodów, standardem w finansowanych projektach było ustanowienie rezerwy w formie Rachunku Rezerwy Obsługi Długu (RROD), na którym gromadzone są środki w wysokości krotności miesięcznej raty

kapitałowo – odsetkowej. Stosowne zapisy umowne obligują klientów do ich uzupełniania w przypadku skorzystania z rezerwy na spłatę zadłużenia.

W trakcie I półroczu 2018 roku obserwowany był pozytywny trend rosnących notowań cen zielonych certyfikatów – nastąpił wzrost cen z ok. 45 zł do 75 zł.

Stosując zasady ostrożnej wyceny, przy szacowaniu przyszłych przepływów pieniężnych Grupa przyjmuje cenę zielonych certyfikatów w prognozowanym okresie poniżej obecnej wartości rynkowej, jeżeli dany podmiot nie ma bezspornej umowy na odbiór zielonych certyfikatów. Jednocześnie do wyceny ekspozycji przyjmowana jest prognoza produktywności w oparciu o scenariusz P75 lub P90. Dla farm wiatrowych produkujących energię od co najmniej 5 lat, przyjmowana jest średnia, wynikająca z rzeczywistej produkcji energii w poszczególnych latach.

Ryzyko wynikające ze zmiany podstawy naliczania podatku od nieruchomości

W dniu 29 czerwca 2018 roku została podpisana przez Prezydenta RP i opublikowana w Dzienniku Ustaw Ustawa o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw. Ustawa wprowadziła zmianę definicji elektrowni wiatrowej, zgodnie z którą budowlę w rozumieniu prawa budowlanego stanowi tylko część budowlana elektrowni wiatrowej, z mocą od dnia 01 stycznia 2018 roku. Powyższa zmiana umożliwia przywrócenie wcześniej obowiązujących przepisów dotyczących zasad opodatkowania elektrowni wiatrowych podatkiem od nieruchomości.

Wejście w życie Ustawy nie powoduje jednak z mocy prawa automatycznej zmiany obowiązującej w danym roku kwoty podatku do zapłaty oraz kwoty zobowiązania podatkowego, nie wpływa też na zmianę występującej w obrocie prawnym decyzji podatkowej. Zmiana kwoty zobowiązania podatkowego oraz kwoty podatku jest możliwa poprzez złożenie wniosku do właściwego organu gminy o stwierdzenie nadpłaty, w związku ze zmianą zasad opodatkowania obowiązujących w danym roku podatkowym, za który została wydana decyzja ustalająca ten podatek lub alternatywnie poprzez wszczęcie postępowania w przedmiocie stwierdzenia nieważności prawomocnej decyzji podatkowej lub postępowanie o wznowienie postępowania zakończonego prawomocną decyzją podatkową. W obliczu powyższego, Grupa realizuje podejście ostrożnościowe do kwestii opodatkowania farm wiatrowych.

Ryzyko wynikające ze zniesienia obowiązku odkupu energii

Znowelizowana Ustawa o OZE likwiduje obowiązek odkupu, co wpływa na większą zależność przychodów od warunków kontraktowych zawieranych umów sprzedaży energii. Bank założył, że wpływ tego zjawiska będzie widoczny w roku 2018, natomiast w kolejnych latach zostanie stopniowo zrównoważony wzrostem cen energii. Jedną z potencjalnych ścieżek mitygowania ryzyka wynikającego ze zniesienia obowiązku odkupu energii może być także rozwój technologii magazynowania, a dla mniejszych projektów - współpraca z nowo tworzonymi strukturami klastrów energetycznych.

Ryzyko sporu prawnego klientów Banku z Energa – Obrót S.A.

W dniu 18 września 2017 roku na podstawie przesłanych przez klientów pism, Bank powziął informację, że:

- 1) Energa – Obrót S.A. doszła do przekonania, iż Umowy są bezwzględnie nieważne, a to ze względu na ukształtowanie ich treści w sposób sprzeczny z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 roku – Prawo zamówień publicznych,
- 4) w celu potwierdzenia powyższego stanowiska, Energa – Obrót S.A. podjęła decyzję o wniesieniu powództwa o ustalenie nieważności Umów do właściwych sądów,
- 5) biorąc pod uwagę powyższe Energa – Obrót S.A. poinformowała, że zaprzestaje zawierania transakcji pozasesyjnych na warunkach określonych w umowach.

W dwóch procesach z powództwa Energa - Obrót S.A. Bank oraz klienci występowali jako strona pozwana, jednakże po zawarciu pomiędzy Bankiem i klientami umów cesji zwrotnych i wobec tego utratą interesu prawnego, Energa wycofała pozwy wobec Banku. Aktualnie BOŚ nie występuje bezpośrednio w charakterze Współpозwanego w żadnym z toczących się sporów sądowych.

W związku z powyższym Bank nie przewiduje, aby z tego tytułu mogły ciężać na Banku dodatkowe koszty wynikające z prowadzonych sporów. Jednak w związku z toczącymi się procesami sądowymi oraz różną polityką procesową poszczególnych klientów, wybrani klienci Banku doświadczają przejściowych problemów płynnościowych związanych z zaniechaniem sprzedaży certyfikatów w okresie trwania sporu oraz ponoszą zwiększone koszty obsługi prawnej sporów. Jako ograniczenie powyższego ryzyka Bank wskazuje, że wszyscy klienci, jakkolwiek funkcjonują w formule SPV, należą do silnych kapitałowo grup o międzynarodowym zasięgu. Mitygantem ryzyka może być dostosowanie warunków finansowania do bieżących przepływów i pokrywanie kosztów procesu przez Sponsora. Klienci zamierzają kontynuować działalność i obsługiwać raty kapitałowo-odsetkowe.

Bank na bieżąco monitoruje sytuację tych kilku klientów Banku oraz status toczących się powództw sądowych (dotyczy 7,0% portfela farm wiatrowych).

Procesy sądowe ww. Klientów są na różnych etapach, toczą się zarówno przed sądem powszechnym, jak i arbitrażowym. Dotychczasowe rozstrzygnięcia to dwa spory zakończone pozytywnie dla Klientów Banku, tj. oddaleniem powództwa Energi Obrót S.A., przy czym jeden wyrokiem I instancji sądu powszechnego, a drugi wyrokiem częściowym Sądu Polubownego.

W skutek powziętych informacji Bank dla szacowania przyszłych przepływów pieniężnych zaimplementował do modelu dla ww. podmiotów ceny zielonych certyfikatów analogiczne do pozostałych podmiotów z portfela farm wiatrowych Banku.

Działania podejmowane wobec klientów z portfela farm wiatrowych

Na skutek działań podjętych przez Grupę wobec klientów z portfela farm wiatrowych następuje sukcesywna poprawa jakości portfela kredytowego.

Na dzień 30 czerwca 2018 roku wszystkie podmioty finansowane przez Grupę obsługiwały zobowiązania terminowo, poza 2 ekspozycjami, których umowy zostały wypowiedziane, stanowiącymi 0,75% portfela farm wiatrowych. Grupa na bieżąco monitoruje sytuację finansową ww. podmiotów, zmiany regulacyjne oraz sytuację rynkową branży.

Grupa ocenia ryzyko projektów z branży elektrowni wiatrowych przyjmując jako przesłanki utraty wartości zaistnienie potencjalnego deficytu środków pieniężnych oraz ujemnej wyceny przedsiębiorstwa dla scenariusza potencjalnej restrukturyzacji zadłużenia w modelowanej przez Grupę perspektywie długoterminowej. Wycena ww. projektów przeprowadzana jest w oparciu o przyjęty model, pozwalający na symulowanie indywidualnych przepływów pieniężnych dla poszczególnych projektów przy zadanych, możliwych do modyfikacji (zmiennych i cyklicznie aktualizowanych) parametrach wyceny, do których należą:

- 1) wysokość naliczanego podatku od nieruchomości określona prawdopodobieństwem utrzymania w perspektywie długoterminowej dotychczasowych zasad naliczania podstawy opodatkowania dla elektrowni wiatrowych na poziomie 20% - dla projektów nie posiadających interpretacji podatkowych, dla pozostałych projektów zakładany jest koszt podatku wynikający z uzyskanej decyzji administracyjnej gminy,
- 2) produktywność poszczególnych projektów ustalana indywidualnie dla danego projektu w oparciu o analizę wietrzności wynikającą z raportów wietrzności (P90/P75) oraz faktyczną uzyskaną w okresie działania elektrowni wiatrowej,
- 3) ścieżki cenowe dla cen energii elektrycznej i cen zielonych certyfikatów przyjęte przez Bank w oparciu o analizę wewnętrzną Banku oraz analizę pozyskanych przez Bank raportów zewnętrznych renomowanych firm w perspektywie długoterminowej;
- 4) średni ważony koszt kapitału (WACC) przyjęty dla scenariusza restrukturyzacyjnego na poziomie efektywnej stopy procentowej poszczególnej ekspozycji i dla scenariusza windykacyjnego na poziomie 10,9%,
- 5) scenariusze wyceny określające indywidualnie dla każdego z projektów prawdopodobieństwo wystąpienia regularnej obsługi, restrukturyzacji i windykacji.

Do pozostałych czynników, które mogą mieć wpływ na wyniki Banku w perspektywie najbliższych kwartałów należy zaliczyć:

- **skutki ewentualnego ustawowego rozwiązania kwestii kredytów mieszkaniowych w CHF i innych walutach obcych**

Na dzień publikacji niniejszego raportu nie jest znana ostateczna forma ustawowego rozwiązania kwestii kredytów mieszkaniowych. Implementacja inicjatyw w zakresie przewalutowania kredytów hipotecznych w walutach obcych może mieć negatywny wpływ na wyniki finansowe sektora bankowego i BOŚ S.A.;

- **ryzyko istotnego osłabienia kursu złotego wobec CHF i EUR**

Zdarzenie takie spowodowałoby wzrost wolumenu kredytów walutowych, co oznacza z jednej strony wzrost wymogu kapitałowego z tytułu tych kredytów, z drugiej natomiast konieczność zapewnienia odpowiednio większego finansowania. W przypadku trwałej znaczącej deprecjacji PLN względem walut obcych, zwłaszcza CHF, należałoby się liczyć z pogorszeniem jakości portfela walutowych kredytów hipotecznych;

- ryzyko wzrostu zmienności na globalnym rynku finansowym oraz obniżenie ratingu zarówno krajowego, jak i Banku**
 Skutki dla Banku mogą obejmować m.in. zwiększony koszt finansowania zewnętrznego, jak również utrudnienia w dostępie do finansowania zagranicznego oraz realizacji transakcji z zakresu zarządzania ryzykiem walutowym i stopy procentowej;
- ryzyko utrzymywania się stóp procentowych na niskim poziomie lub kolejne obniżki stóp procentowych zarówno w PLN jak i walutach obcych**
 Ewentualne dalsze obniżki stóp procentowych doprowadziłyby do zawężenia realizowanej marży odsetkowej netto i spadku wyniku odsetkowego z uwagi m.in. na ograniczenia ustawowe wysokości odsetek, brak możliwości dalszego obniżenia oprocentowania rachunków bieżących czy też klauzule umowne dot. nieuwzględniania ujemnych stawek w przypadku finansowania hurtowego w walutach obcych.

II. WYNIKI FINANSOWE I DZIAŁALNOŚĆ GRUPY

1. RACHUNEK WYNIKÓW GRUPY

Wyszczególnienie	II kw. 2018	I kw. 2018	I półrocze 2018	I półrocze 2017	Zmiana % II kw. 18/ I kw.18	Zmiana % I półrocze 18/ I półrocze 17
			tys. zł			
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:	160 492	154 251	314 743	339 509	4,0	-7,3
– aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	127 807	128 681	256 488	-	-0,7	x
– aktywa wyceniane w wartości godziwej przez inne dochody całkowite	30 990	24 830	55 820	-	24,8	x
– aktywa finansowe wyceniane obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 695	740	2 435	-	129,1	x
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	-66 690	-65 877	-132 567	-143 176	1,2	-7,4
– zobowiązania finansowe wyceniane obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	-66 690	-65 877	-132 567	-	1,2	x
Wynik z tytułu odsetek	93 802	88 374	182 176	196 333	6,1	-7,2
Przychody z tytułu opłat i prowizji	33 937	36 262	70 199	72 940	-6,4	-3,8
Koszty z tytułu opłat i prowizji	-8 788	-9 140	-17 928	-17 302	-3,9	3,6
Wynik z tytułu opłat i prowizji	25 149	27 122	52 271	55 638	-7,3	-6,1
Przychody z tytułu dywidend	5 846	-	5 846	5 277	x	10,8
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy (w tym kredyty i pożyczki)	33 321	10 667	43 988	26 845	212,4	63,9
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	1 711	-67	1 644	6 816	x	-75,9
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	344	489	833	1 248	-29,7	-33,3
Wynik z pozycji wymiany	7 828	6 658	14 486	10 830	17,6	33,8
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych	-136	474	338	-	x	x
Wynik z tytułu modyfikacji instrumentów finansowych	-4	2	-2	-	x	x
Pozostałe przychody operacyjne	2 828	4 922	7 750	10 291	-42,5	-24,7
Pozostałe koszty operacyjne	-7 539	-4 499	-12 038	-10 446	67,6	15,2
Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-4 711	423	-4 288	-155	x	2 666,5
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	-57 289	-9 129	-66 418	-39 134	527,5	69,7
Ogólne koszty administracyjne	-86 926	-99 967	-186 893	-200 802	-13,0	-6,9
Wynik na działalności operacyjnej	18 935	25 046	43 981	62 896	-24,4	-30,1
Zysk brutto	18 935	25 046	43 981	62 896	-24,4	-30,1
Podatek dochodowy	-1 103	-8 699	-9 802	-19 542	-87,3	-49,8
Zysk netto	17 832	16 347	34 179	43 354	9,1	-21,2

Grupa BOŚ S.A. wypracowała w II kwartale 2018 roku zysk netto w wysokości 17,8 mln zł, tj. wyższy o 9,1% w porównaniu do wyniku osiągniętego w I kwartale 2018 roku. Grupa BOŚ S.A. poprawiła wynik z tytułu odsetek, przychody z tytułu dywidend, wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek wyników oraz wynik z pozycji wymiany na inwestycyjnych papierach wartościowych a także wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń.

Grupa BOŚ S.A. wypracowała w I półroczu 2018 roku zysk netto w wysokości 34,2 mln zł wobec zysku w wysokości 43,4 mln zł w analogicznym okresie 2017 roku. Na wynik I półrocza ubiegłego roku wpływ miały zdarzenia jednorazowe: sprzedaż przez Spółkę zależną Banku posiadanych akcji spółki notowanej na GPW (*wpływ na wynik w kwocie 6,8 mln zł*) oraz korekta naliczonych odsetek w związku z przedterminowym wykupem obligacji własnych serii G (*wpływ na wynik w kwocie 6 mln zł - zgodnie z warunkami emisji obligacji serii G po pięciu latach od momentu emisji miało nastąpić podwyższenie marży, co było księgowo ujmowane w bieżących kosztach w postaci korekty odsetek liczonych metodą efektywnej stopy procentowej. Z uwagi na wykup obligacji serii G oraz brak konieczności wejścia w okres podwyższonej marży, w lutym 2017 roku wyksięgowano naliczoną przez 5 lat negatywną korektę odsetek*). Bank realizując konsekwentnie założenia Programu Postępowania Naprawczego odstępował od uzyskiwania wyników dzięki zdarzeniom o charakterze jednorazowym na rzecz przebudowy bilansu celem wypracowywania stałych wyników przychodowych.

W I półroczu 2018 roku Grupa BOŚ S.A. wypracowała wynik z tytułu odsetek na poziomie 182,2 mln zł, tj. niższy o 7,2% niż w analogicznym okresie 2017 roku. Obniżenie wyniku odsetkowego było efektem spadku przychodów odsetkowych, przy jednoczesnym spadku kosztów.

Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze spadły o 24,8 mln zł, tj. o 7,3% w I półroczu 2018 roku w porównaniu do analogicznego okresu 2017 roku. Przychody odsetkowe z portfela kredytowego klientów korporacyjnych zmniejszyły się o 12,6 mln zł tj. o 7,8%, klientów detalicznych zmniejszyły się o 10,9 mln zł, tj. o 13,6% oraz od finansów publicznych o 5,1 mln zł, tj. 18,0%. Spadek nastąpił głównie na skutek zmniejszenia średniego stanu wolumenu kredytów o 1,4 mld zł, tj. o 10,2%. Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania kredytów udzielonych przez Bank w I półroczu 2018 roku:

- w złotych wyniosła 4,31%, wobec 4,30% w I półroczu 2017 roku,
- w walutach obcych wyniosła 2,10%, wobec 2,33% w I półroczu 2017 roku.

Koszty z tytułu odsetek zmniejszyły się o 10,6 mln zł, tj. o 7,4%. Największy wpływ na ich obniżenie miały niższe koszty lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, które zmniejszyły się o 15,3 mln zł, tj. o 13,0%. Koszty przyjętych depozytów i rachunków segmentu detalicznego zmniejszyły się o 13,6 mln zł, tj. o 15,8%, zarówno na skutek obniżenia oprocentowania jak i na skutek obniżenia średniego stanu depozytów. Koszty depozytów klientów korporacyjnych spadły o 2,6 mln zł, tj. o 11,1%. Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania depozytów pozyskanych przez sieć placówek Banku w I półroczu 2018 roku:

- w złotych wyniosła 1,53%, wobec 1,64% w I półroczu 2017 roku,
- w walutach obcych wyniosła 0,56%, wobec 0,61% w I półroczu 2017 roku.

Wynik Grupy z tytułu opłat i prowizji zmniejszył się o 3,4 mln zł, tj. 6,1% w I półroczu 2018 roku w porównaniu do analogicznego okresu 2017 roku. Przychody z tytułu opłat i prowizji spadły o 2,7 mln zł, tj. 3,8% głównie w związku z niższymi przychodami o 3,8 mln zł, tj. 10,0% z opłat z tytułu operacji papierami wartościowymi na skutek dekonstrukcji na GPW, przy wzroście przychodów z opłat za obsługę rachunków klientów o 1,3 mln zł (tj. 7,0%) oraz wyższymi prowizjami od gwarancji i akredytyw o 0,2 mln zł tj. 12,4%. Koszty z tytułu opłat i prowizji wzrosły o 0,6 mln zł tj. o 3,6% na skutek wyższych opłat z tytułu kart płatniczych o 0,3 mln zł tj. o 11,0% oraz opłat od rachunków bieżących o 0,2 mln zł, tj. 26,6%.

Na przychody z tytułu dywidend za I półrocze 2018 roku składa się dywidenda wypłacona przez Kemipol Sp. z o.o. w wysokości 5,8 mln zł. W analogicznym okresie 2017 roku Grupa otrzymała 5,2 mln zł tytułem wypłaty dywidendy przez Kemipol Sp. z o.o.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy wyniósł 44,0 mln zł wobec 26,8 mln zł w I półroczu 2017 roku. Poprawa wyniku nastąpiła głównie w pozycji: Kredyty i pożyczki obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy, która wyniosła 16,8 mln zł w I półroczu 2018 roku wobec 0 zł w analogicznym okresie 2017 roku. Należy zaznaczyć, iż w związku z wprowadzeniem MSSF9 od 2018 roku prezentowane dane nie są porównywalne.

Wynik Grupy na inwestycyjnych papierach wartościowych wyniósł 1,6 mln zł w I półroczu 2018 roku, podczas gdy w I półroczu ubiegłego roku na skutek sprzedaży przez Spółkę zależną Banku posiadanych akcji spółki notowanej na GPW, przy rozwiązaniu wcześniej utworzonych odpisów, wyniósł 6,8 mln zł.

Wynik z pozycji wymiany wyniósł 14,5 mln zł i był wyższy o 33,8% niż w I półroczu 2017 roku, z powodu wyższej rewaluacji odpisów walutowych.

W I półroczu 2018 roku wynik odpisów z tytułu utraty wartości wyniósł -66,4 mln zł wobec -39,1 mln zł w I półroczu 2017 roku. Wpływ na wynik odpisów miały wyższe o 27,4 mln zł odpisy w segmencie korporacyjnym, głównie z tytułu odpisów dla indywidualnie istotnych klientów korporacyjnych. W obszarze detalicznym saldo odpisów było wyższe o 14,0 mln zł, głównie z tytułu wyceny grupowej. Warto podkreślić, iż pozytywny wpływ na wynik netto Grupy w kwocie 16,8 mln zł miał wynik wyceny kredytów obowiązkowo wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy ujętych w pozycji: wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Ogólne koszty administracyjne Grupy zmniejszyły się o 13,9 mln zł, tj. o 6,9% wobec analogicznego okresu 2017 roku, głównie na skutek niższej o 9,3 mln zł składki na BFG. Cała ustalona przez BFG roczna składka na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków za 2018 roku w wysokości 14,4 mln zł (z uwzględnieniem korekty za rok ubiegły w wysokości 0,4 mln zł) została zaliczona w koszty I półrocza 2018 roku. Koszty rzeczowe były niższe o 2,7 mln zł, tj. o 4,7% oraz amortyzacja zmniejszyła się o 1,6 mln zł, tj. o 7,5%.

Wyszczególnienie	II kw.	I kw.	I	I	Zmiana %	
	2018	2018	półrocze	półrocze	II kw. 2018/ I kw. 2018	I półrocze 18/ I półrocze 17
	tys. zł					
Świadczenia pracownicze	42 378	42 443	84 821	84 519	-0,2	0,4
Koszty administracyjne, w tym:	34 775	47 550	82 325	94 928	-26,9	-13,3
- koszty rzeczowe	28 668	27 016	55 684	58 400	6,1	-4,7
- podatki i opłaty	1 229	1 192	2 421	2 729	3,1	-11,3
- składka i wpłaty na BFG	4 405	18 953	23 358	32 614	-76,8	-28,4
- składka i wpłaty na KNF	325	325	650	1 009	0,0	-35,6
- składka na pokrycie kosztów działalności Rzecznika Finansowego	32	35	67	74	-8,6	-9,5
- składka na rzecz Izby Domów Maklerskich	23	23	46	46	0,0	0,0
- pozostałe	93	6	99	56	1 450,0	76,8
Amortyzacja, w tym:	9 773	9 974	19 747	21 355	-2,0	-7,5
- od środków trwałych	3 529	3 572	7 101	7 270	-1,2	-2,3
- od wartości niematerialnych	6 244	6 402	12 646	14 085	-2,5	-10,2
Razem	86 926	99 967	186 893	200 802	-13,0	-6,9

Koszty świadczeń pracowniczych Grupy BOŚ S.A. w I półroczu 2018 roku były wyższe o 0,3 mln zł, t. o 0,4% w stosunku do analogicznego okresu roku 2017, głównie na skutek wzrostu kosztów w podmiotach zależnych Banku, przy zmniejszeniu zatrudnienia w BOŚ S.A. o 2,9%, a w całej Grupie o 1,9% w relacji do stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku

Na dzień 30 czerwca 2018 roku Bank zatrudniał (w etatach) 1 277 pracowników, natomiast Podmioty Zależne zatrudniały 259 pracowników. W tabeli poniżej przedstawiono strukturę zatrudnienia w etatach w Banku i Spółkach Zależnych.

	30.06.2018	31.03.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	w etatach			30.06.2018 vs. 31.03.2018	30.06.2018 vs. 31.12.2017
Zatrudnienie w Banku	1 277	1 314	1 315	-2,8	-2,9
Zatrudnienie w Spółkach Zależnych	259	256	250	1,2	3,6
Zatrudnienie w Grupie BOŚ S.A.	1 536	1 570	1 565	-2,2	-1,9

Efektywność i bezpieczeństwo działania Grupy

Poniżej przedstawiono najważniejsze wskaźniki rentowności i efektywności działania Grupy w ujęciu faktycznym oraz po wyłączeniu odpisów na portfel farm wiatrowych oraz metodologię ich obliczenia:

Wyszczególnienie	I półrocze 2018		2017	Zmiana w p.p.
	%			
Stopa zwrotu z kapitału (ROE) ¹	2,0		2,5	-0,5
Stopa zwrotu z aktywów (ROA) ²	0,2		0,2	0,0
Marża odsetkowa na aktywach ogółem ³	1,9		1,9	0,0
Koszt ryzyka ⁴	-1,1		-1,0	-0,1
Koszty/dochody (C/I) ⁵	66,6		64,5	2,1

1) relacja zysku netto z ostatnich czterech kwartałów do średniego stanu kapitałów z początku i końca czterech kwartałów,

2) relacja zysku netto z ostatnich czterech kwartałów do średniego stanu aktywów z początku i końca czterech kwartałów,

3) relacja annualizowanego wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu,

4) relacja wyniku odpisów z tytułu utraty wartości wraz z wycena do wartości godziwej dla ostatnich 12 miesięcy do średniego stanu wartości kredytów i pożyczek w tym okresie,

5) relacja ogólnych kosztów administracyjnych do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek wyników bez wyceny należności, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku na rachunkowości zabezpieczeń, wyniku z pozycji wymiany i wyniku z pozostałych operacji.

Wskaźnik koszty/dochody wyniósł 66,6%. W przypadku równomiernego rozliczenia kosztów w całym roku składki BFG na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków za 2018 roku w wysokości 14,4 mln złotych (z uwzględnieniem korekty za rok ubiegły w wysokości 0,4 mln zł) wskaźnik wyniósłby 64,07%.

Wartość funduszy własnych i wymogów kapitałowych została wyznaczona zgodnie z Rozporządzeniem CRROKU

Poziom współczynników kapitałowych kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	30.06.2018	2017	Zmiana w p.p.
	%		
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	12,54	11,74	0,8
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I - bez przepisów przejściowych MSSF9	11,89	-	x
Współczynnik kapitału Tier I	12,54	11,74	0,8
Współczynnik kapitału Tier I - bez przepisów przejściowych MSS9	11,89	-	x
Łączny współczynnik kapitałowy	15,51	15,06	0,45
Łączny współczynnik kapitałowy - bez przepisów przejściowych MSSF9	14,89	-	x

W 2006 roku, w toku postępowania administracyjnego związanego z uzyskaniem przez NFOŚiGW zezwolenia na wykonywanie prawa głosu z akcji Banku, NFOŚiGW zobowiązał się wobec KNF do utrzymania współczynnika wypłacalności Banku (zwanego obecnie łącznym współczynnikiem kapitałowym) na poziomie co najmniej 12%. Postępowanie administracyjne, na potrzeby którego NFOŚiGW zaciągnął wobec KNF zobowiązanie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, było prowadzone w związku z odkupieniem przez NFOŚiGW akcji Banku posiadanych przez Skandinaviska Enskilda Banken. Bank uwzględnia potrzeby kapitałowe wynikające ze zobowiązania nałożonego przez KNF w planach finansowych oraz Strategii Banku.

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia CRR, Grupa jest zobowiązana utrzymywać łączny współczynnik kapitałowy na poziomie co najmniej 8%. Współczynnik kapitału Tier I i współczynnik kapitału podstawowego Tier I powinny wynosić odpowiednio co najmniej 6% i 4,5%.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, instytucje finansowe mają obowiązek utrzymywania dodatkowych buforów kapitałowych dla współczynników kapitałowych. Od 1 stycznia 2018 roku bufor zabezpieczający został zwiększony o 0,625 p.p. i wynosi 1,875 p.p., bufor ryzyka systemowego obowiązuje w wysokości 3 p.p., natomiast bufor antycykliczny wynosi 0 p.p. Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. nie została objęta buforem innej instytucji o znaczeniu systemowym.

W dniu 15 grudnia 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego zaleciła utrzymywanie przez Grupę funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenie ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych na poziomie 0,88 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c Rozporządzenia CRR, który powinien składać się z co najmniej 75% z kapitału Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,66 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. b Rozporządzenia CRR) oraz co najmniej w 56% z kapitału podstawowego Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,49 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. a Rozporządzenia CRR).

W efekcie, od 1 stycznia 2018 roku, zalecane przez Komisję minimalne wskaźniki kapitałowe dla Grupy wzrosły do poziomów 11,54% dla współczynnika kapitału Tier I oraz 13,76% dla łącznego współczynnika kapitałowego TCROKU

Poziom adekwatności kapitałowej Grupy, zarówno z zastosowaniem rozwiązań przejściowych MSSF9, jaki bez nich na dzień 30 czerwca 2018 roku utrzymywał się powyżej poziomów zalecanych przez Komisję Nadzoru Finansowego.

2. BILANS

Suma bilansowa Grupy BOŚ na dzień 30 czerwca 2018 roku wyniosła 19 554,8 mln zł i była wyższa o 0,7% w porównaniu do stanu na koniec I kwartału 2018 roku. Natomiast w relacji do staniu na koniec 2017 roku zmniejszyła się o 0,6%.

2.1. Aktywa

2.1.1. Zmiany w strukturze aktywów

Na dzień 30 czerwca 2018 roku największy udział w aktywach Grupy (60,8%) miały kredyty i pożyczki udzielone klientom. Udział tej pozycji w aktywach zmniejszył się od początku roku o 1,9 p.p., zmniejszył się także udział należności od innych banków o 1,1%. Natomiast zwiększył się udział w aktywach inwestycyjnych 1papierów wartościowych z 28,2% do 32,8%.

Wyszczególnienie	30.06.2018	31.03.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.06.2018 vs. 31.03.2018	30.06.2018 vs. 31.12.2017
Kasa, środki w Banku Centralnym	443 913	448 722	632 772	-1,1	-29,8
Należności od innych banków	149 853	304 444	375 748	-50,8	-60,1
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	130 634	166 233	198 065	-21,4	-34,0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	261	92	4 722	183,7	-94,5
Inwestycyjne papiery wartościowe	6 415 094	5 984 138	5 539 720	7,2	15,8
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	11 894 958	12 026 384	12 343 773	-1,1	-3,6
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	11 776 501	11 910 826	-	-1,1	x
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	118 457	115 558	-	2,5	x
Wartości niematerialne	120 715	117 286	121 328	2,9	-0,5
Rzeczowe aktywa trwałe	67 788	70 568	72 720	-3,9	-6,8
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	100 118	85 847	76 165	16,6	31,4
- bieżące	3 878	1 383	716	180,4	441,6
- odroczone	96 240	84 464	75 449	13,9	27,6
Inne aktywa	231 503	207 673	311 707	11,5	-25,7
Aktywa razem	19 554 837	19 411 387	19 676 720	0,7	-0,6

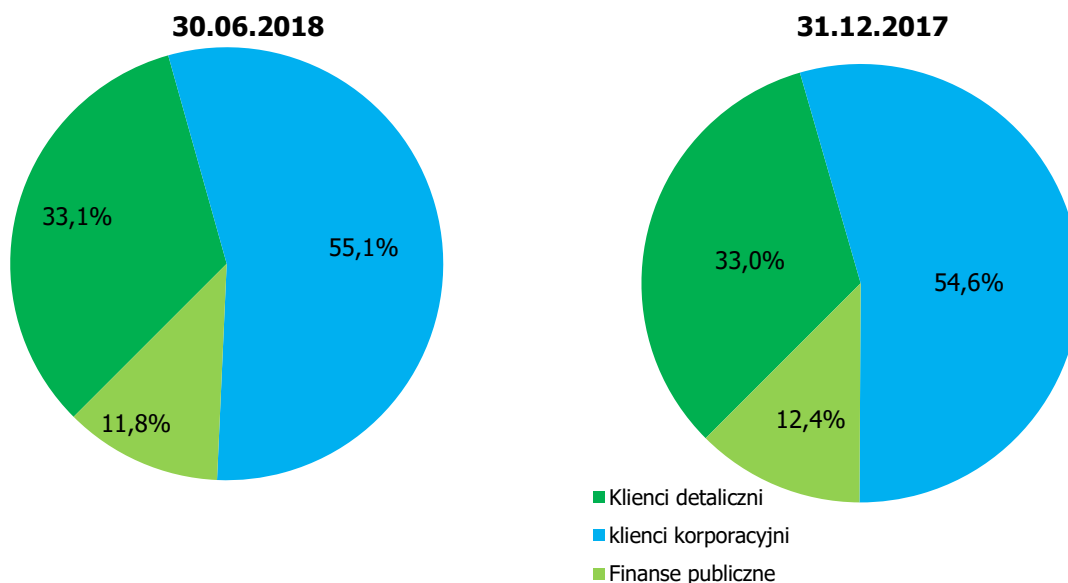
2.1.2. Kredyty i pożyczki

Wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy według stanu na koniec I półrocza 2018 roku wynosiła 11 895,0 mln zł wobec 12 026,4 mln zł na koniec I kwartału 2018 roku i 12 343,8 mln zł na koniec 2017 roku.

Wyszczególnienie	30.06.2018	31.03.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.06.2018	30.06.2018
				vs.	vs.
				31.03.2018	31.12.2017
Wycena w zamortyzowanym koszcie:	11 776 497	11 910 793	12 343 764	-1,1	-4,6
Kredyty udzielone klientom detalicznym	3 935 583	3 978 444	4 076 788	-1,1	-3,5
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	6 488 059	6 508 812	6 734 837	-0,3	-3,7
Kredyty udzielone finansom publicznym	1 352 855	1 423 537	1 532 139	-5,0	-11,7
Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy (obowiązkowo)*:	118 457	115 558	-	2,5	x
Kredyty udzielone klientom detalicznym	6 823	7 073	-	-3,5	x
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	62 185	56 886	-	9,3	x
Kredyty udzielone finansom publicznym	49 449	51 599	-	-4,2	x
Pozostałe należności	4	33	9	-87,9	-55,6
Razem	11 894 958	12 026 384	12 343 773	-1,1	-3,6

Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego podjęto decyzję o dopuszczalnym retrospektywnym zastosowaniu zmiany zasad rachunkowości wynikających z wdrożenia MSSF9, tj. bez przekształcania danych za okresy porównawcze i ujęciu zmian w bilansie otwarcia bieżącego okresu sprawozdawczego na dzień 1 stycznia 2018 roku. Począwszy od 2018 roku Bank wycenia kredyty w zamortyzowanym koszcie oraz wg wartości godziwej przez wynik finansowy. W II kwartale 2018 roku kwota kredytów wycenianych w zamortyzowanym koszcie, które stanowią 99,0% kredytów ogółem, zmniejszyła się o 1,1%. Spadek salda kredytów miał miejsce zarówno w pozycji kredyty udzielone klientom korporacyjnym o 0,3%, tj. o 70,7 mln zł jak i detalicznym o 1,1%, tj., o 20,8 mln zł oraz kredytów udzielonych jednostkom finansów publicznych o 5,0% tj. o 2,9 mln zł.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom – struktura segmentowa

Na dzień 30 czerwca 2018 roku udział kredytów udzielonych klientom korporacyjnym w kredytach ogółem wynosi 55,1% a klientom finansów publicznych 11,8%. Natomiast kredyty udzielone klientom segmentu detalicznego mają 33,1% udziału w kredytach ogółem. Główną ich pozycję stanowią kredyty mieszkaniowe, których wartość bilansowa wyniosła 3 190,7 mln zł na koniec I półrocza 2018 roku.

Wyszczególnienie	30.06.2018	31.03.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.06.2018	30.06.2018
				vs.	vs.
				31.03.2018	31.12.2017
Kredyty mieszkaniowe w PLN	1 423 328	1 445 803	1 470 036	-1,6	-3,2
Kredyty mieszkaniowe w CHF	1 014 512	990 803	1 013 498	2,4	0,1
Kredyty mieszkaniowe w EUR	704 941	694 781	705 115	1,5	0,0
Kredyty mieszkaniowe w USD	47 944	44 594	46 934	7,5	2,2
KREDYTY MIESZKANIOWE OGÓŁEM	3 190 725	3 175 981	3 235 583	0,5	-1,4

Kredyty w walutach obcych mają 55,4% udział w kredytach mieszkaniowych ogółem (54,6% na koniec 2017 roku). Udział kredytów mieszkaniowych w CHF w całym portfelu kredytowym Grupy BOŚ S.A. (netto) wyniósł 8,5% i zmniejszył się o 0,3 p.p. w relacji do stanu na koniec 2017 roku.

2.1.3. Kredyty i pożyczki udzielone w okresie sprawozdawczym

W I półroczu 2018 roku Bank udzielił kredytów i pożyczek (nowa sprzedaż) na kwotę 1 131 mln zł, tj. o 13,4% mniej niż w analogicznym okresie 2018 roku (bez kredytów w rachunku bieżącym, wg wartości kapitału w momencie udzielania kredytu). Sprzedaż klientom segmentu korporacyjnego zwiększyła się o 31,8%, przy spadku o 41,5% sprzedaży klientom segmentu detalicznego i klientom finansów publicznych o 17,4%.

Wyszczególnienie	I półrocze 2018	I półrocze 2017	Zmiana
	w tys. zł		%
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym w okresie roku	970 627	736 431	31,8
Kredyty udzielone klientom detalicznym w okresie roku	133 618	228 520	-41,5
Kredyty udzielone finansom publicznym w okresie roku	26 775	32 431	-17,4
KREDYTY UDZIELONE KLIENTOM W DANYM OKRESIE	1 131 021	997 381	13,4

2.1.4. Jakość portfela kredytowego

Wyszczególnienie	30.06.2018	Zmiana
	tys. zł	%
Kredyty i pożyczki wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości, w tym:	10 188 979	79,9
- ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nie nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego (Koszyk 1)	8 161 052	64,0
- ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka (Koszyk 2)	2 027 927	15,9
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości (Koszyk 3), niewykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:	875 534	6,9
- farmy wiatrowe	721 863	5,7
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości (Koszyk 3) i wykazujące utratę wartości, w tym:	1 685 983	13,2
- farmy wiatrowe	266 141	2,1
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	12 750 496	100,0
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek:		
kredyty i pożyczki – Koszyk 1	-53 143	-0,4
kredyty i pożyczki – Koszyk 2	-112 336	-0,9
kredyty i pożyczki – Koszyk 3 niewykazujące utraty wartości	-27 057	-0,2
- farmy wiatrowe	-25 352	-0,2
kredyty i pożyczki – Koszyk 3 wykazujący utratę wartości	-781 463	-6,1
- farmy wiatrowe	-76 503	-0,6
Razem odpisy z tytułu utraty wartości i pożyczek	-973 999	-7,6
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom – wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (netto)	11 776 497	92,4
Kredyty i pożyczki wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy		
Wartość godziwa	118 457	x
- farmy wiatrowe	60 886	x
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	118 457	x
Pozostałe należności	4	x
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	11 894 958	x

Wyszczególnienie	31.12.2017	Zmiana
	tys. zł	%
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości, w tym:	10 201 303	78,7
Kredyty i pożyczki, które nie są zaległe	10 038 788	77,4
Kredyty i pożyczki, które są zaległe	162 515	1,3
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:	1 228 794	9,5
- farmy wiatrowe	1 056 694	8,1
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości, w tym:	1 539 448	11,9
- farmy wiatrowe	373 521	2,9
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	12 969 545	100,0
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom, w tym:	-625 780	-4,8
- farmy wiatrowe	-119 432	-0,9
Pozostałe należności	9	0,0
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto	12 343 774	95,2

Na koniec I półrocza 2018 roku stan odpisów aktualizujących wyniósł 974,0 mln zł. Relacja odpisów aktualizujących do kredytów i pożyczek udzielonych klientom i bankom brutto (wycenianych wg zamortyzowanego kosztu i wg wartości godziwej przez wynik) na dzień 30 czerwca 2018 roku wyniosła 7,6%.

Udział kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w całym portfelu wyniósł 13,2% na dzień 30 czerwca 2018 roku wobec 11,9% wobec stanu na koniec 2017 roku

2.2. Kapitał własny i zobowiązania razem

Wyszczególnienie	30.06.2018	31.03.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.06.2018	30.06.2018
				vs.	vs.
				31.03.2018	31.12.2017
Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz innych banków	532 392	370 231	479 534	43,8	11,0
Pochodne instrumenty finansowe	68 897	63 714	68 238	8,1	1,0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	24 659	24 631	20 571	0,1	19,9
Zobowiązania wobec klientów	16 143 581	15 576 802	15 463 833	3,6	4,4
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	247 741	734 317	829 980	-66,3	-70,2
Zobowiązania podporządkowane	474 376	595 962	595 692	-20,4	-20,4
Rezerwy	28 043	28 230	17 539	-0,7	59,9
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	722	958	1 765	-24,6	-59,1
- bieżące	-	226	727	x	x
- odroczone	722	732	1 038	-1,4	-30,4
Pozostałe zobowiązania	217 520	206 862	339 135	5,2	-35,9
Kapitał własny razem	1 816 906	1 809 680	1 860 433	0,4	-2,3
KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA RAZEM	19 554 837	19 411 387	19 676 720	0,7	-0,6

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych z tytułu wykupu obligacji zmniejszyły się o 66,3% wobec stanu na koniec I kwartału 2018 roku a 70,2% wobec stanu na koniec 2017 roku. Ich udział spadł o odpowiednio o 2,5 p.p. i 3,0 p.p.

Zobowiązań wobec klientów zwiększyły się odpowiednio o 3,6% i 4,4% wobec stanu na koniec I kwartału 2018 roku i koniec 2017 roku a ich udział w pasywach wzrósł się o 2,3 p.p. do 82,6% wobec stanu na dzień 31 marca 2018 roku i o 4,0 p.p. na 31 grudnia 2017 roku.

Wzrost stanu zobowiązań wobec klientów wynikał z zastępowania przez Bank w pasywach wysokokosztowych obligacji własnych (wykup obligacji został ujęty w przepływach z działalności finansowej) tańszym finansowaniem w postaci depozytów.

2.3. Źródła finansowania działalności

2.3.1. Źródła finansowania działalności Grupy

Główne źródło finansowania działalności Grupy BOŚ S.A. i Banku, stanowią zobowiązania wobec klientów, w tym:

- środki depozytowe pozyskiwane przez sieć placówek Banku,
- kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych,
- środki pozyskane od obcych donatorów na działalność kredytową w formie bezpośrednich linii, dopłat do oprocentowania lub dopłat do kapitału (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, JESSICA - Fundusz Rozwoju Obszarów Miejskich).

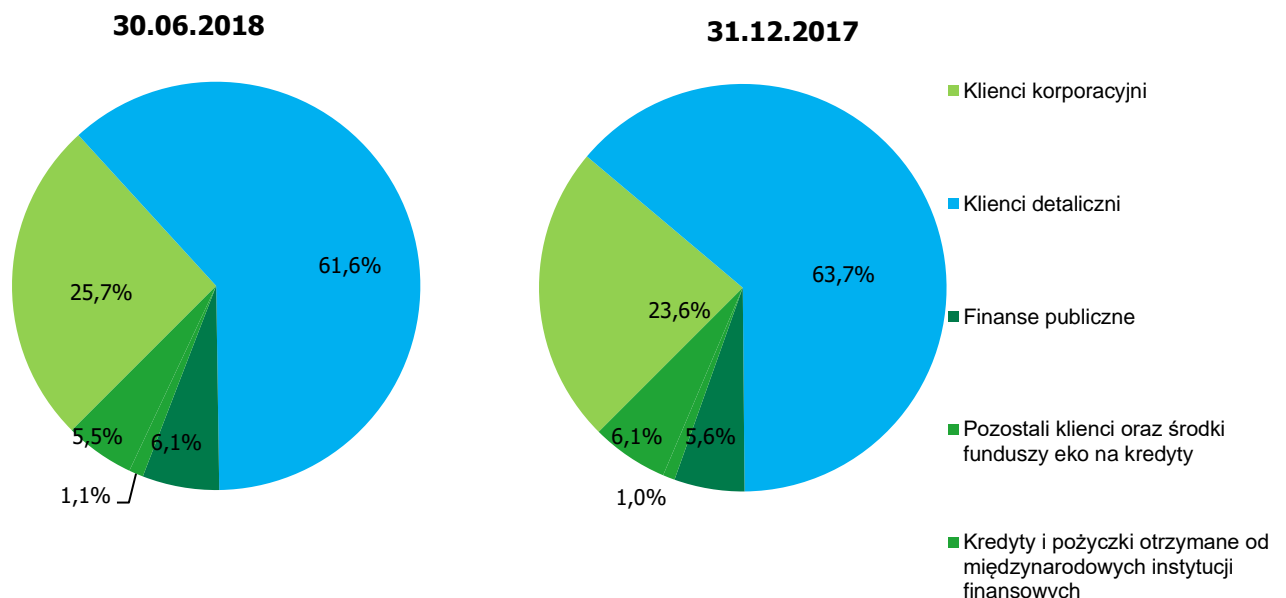
Zobowiązania Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. wobec klientów według stanu na 30 czerwca 2018 roku wyniosły 16 143,6 mln zł wobec 15 576,8 mln zł na koniec I kwartału 2018 roku i 15 463,8 na koniec 2017 roku.

Wyszczególnienie	30.06.2018	31.03.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.06.2018 vs. 31.03.2018	30.06.2018 vs. 31.12.2017
Klienci korporacyjni	4 152 530	3 692 993	3 652 320	12,4	13,7
Klienci detaliczni	9 936 857	9 609 698	9 843 063	3,4	1,0
Finanse publiczne	983 382	1 151 459	861 891	-14,6	14,1
Fundusze ekologiczne	930	2 353	345	-60,5	169,6
Pozostali klienci	119 077	121 798	100 794	-2,2	18,1
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych	889 862	939 038	943 881	-5,2	-5,7
Środki funduszy ekologicznych z przeznaczeniem na kredyty	60 943	59 463	61 539	2,5	-1,0
ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	16 143 581	15 576 802	15 463 833	3,6	4,4

Największy wzrost depozytów miał miejsce w segmencie klientów korporacyjnych. Na koniec I półrocza 2018 roku wyniósł 4 152,5 mln zł i zwiększył się o 12,4 % na koniec I kwartału 2018 roku oraz o 13,7% na koniec 2017 roku.

Na koniec I półrocza 2018 roku wolumen depozytów detalicznych wyniósł 9 936,9 mln zł i zwiększył się o 3,4% wobec stanu na koniec I kwartału 2018 roku oraz o 1,0% wobec stanu na koniec 2017 roku.

Zobowiązania wobec klientów – struktura segmentowa

Pomimo zmiany stanu wolumenu depozytów detalicznych ich udział w depozytach ogółem zmniejszył się do 61,6% wobec 63,7% na koniec 2018 roku. Miało to miejsce na skutek wyższego tempa wzrostu depozytów korporacyjnych. Ich udział zwiększył się do 25,7%.

2.3.2. Informacje o zaciągniętych kredytach, umowach pożyczek, poręczeniach i gwarancji, nie dotyczących działalności operacyjnej Grupy

W I półroczu 2018 roku Grupa BOŚ nie zaciągnęła kredytów, umów pożyczek, poręczeniach i gwarancji, nie dotyczących działalności operacyjnej.

2.4. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Wyszczególnienie	30.06.2018	31.03.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.06.2018 vs. 31.03.2018	30.06.2018 vs. 31.12.2017
Zobowiązania warunkowe:	2 014 086	1 923 082	1 938 588	4,7	3,9
Finansowe, w tym:	1 635 667	1 632 280	1 672 625	0,2	-2,2
otwarte linie kredytowe w tym:	1 620 721	1 595 507	1 635 709	1,6	-0,9
- odwołalne	1 380 132	1 368 941	1 373 802	0,8	0,5
- nieodwołalne	240 589	226 566	261 907	6,2	-8,1
otwarte akredytywy importowe	12 749	32 298	24 880	-60,5	-48,8
promesy udzielenia kredytu w tym:	2 197	4 475	12 036	-50,9	-81,7
- nieodwołalne	2 197	4 475	12 036	-50,9	-81,7
Gwarancyjne, w tym:	253 759	268 088	252 928	-5,3	0,3
poręczenia i gwarancje spłaty kredytu	16 002	16 502	17 003	-3,0	-5,9
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	237 757	251 586	235 925	-5,5	0,8
Gwarantowanie emisji	13 035	13 035	13 035	0,0	0,0
Papiery do otrzymania	111 625	9 679	-	1053,3	x
Aktywa warunkowe:	843 909	1 026 163	1 020 887	-17,8	-17,3
Finansowe, w tym:	327 120	494 698	491 177	-33,9	-33,4
otwarte linie kredytowe	327 120	315 638	312 817	3,6	4,6
pozostałe	-	179 060	178 360	x	x
Gwarancyjne	505 583	520 635	519 241	-2,9	-2,6
Inne	11 206	10 830	10 469	3,5	7,0
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	2 857 995	2 949 245	2 959 475	-3,1	-3,4

Zobowiązania warunkowe Grupy ogółem na dzień 30 czerwca 2018 roku wyniosły 2 858,0 mln zł, w tym zobowiązania finansowe Grupy wyniosły 1 635,7 mln zł.

Wg stanu na 30 czerwca 2018 roku w zobowiązaniach pozabilansowych Grupy BOŚ S.A. ogółem, stan czynnych gwarancji i poręczeń ogółem wyniósł 253,8 tys. zł, tj. 12,6% zobowiązań pozabilansowych ogółem, z czego:

- wszystkie gwarancje zostały wystawione przez Bank rezydentom,
- najwyższe gwarancje zostały udzielone na kwoty 50 278 tys. zł oraz 27 500 tys. zł,
- w 2018 roku udzielono 86 sztuk gwarancji na łączną kwotę 54 146 tys. zł, które pozostają czynne na 30 czerwca 2018 roku,
- większość (wartościowo) udzielonych w 2018 roku gwarancji dotyczy krajowej gwarancji dobrego wykonania umowy, krajowej gwarancji zapłaty oraz krajowej gwarancji zwrotu zaliczki.

Zleciennodawcami gwarancji były, wg stanu na 30 czerwca 2018 roku:

- 98,2% jednostki niefinansowe,
- 1,6% sektor instytucji rządowych i samorządowych,
- 0,2% klienci detaliczni i jednostki finansowe.

W 2018 roku Bank udzielił 86 gwarancji i poręczeń na ogólną kwotę 54,1 mln zł (analogiczne dane za 2017 rok to 214 udzielonych gwarancji i poręczeń na kwotę 148,4 mln zł).

Gwarancje i poręczenia udzielone w 2018 roku zostały udzielone z terminami ważności (wartościowo):

- 87,4% od 1 m-ca do 3 lat,
- 1,7% to gwarancje z terminem ważności od 3 lat do 5,
- 10,9% to gwarancje z terminem ważności powyżej 5 lat.

3. RÓŻNICA POMIĘDZY PROGNOZAMI A ZREALIZOWANYMI WYNIKAMI

Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. nie publikowała prognoz wyników finansowych.

4. STRATEGIA ROZWOJU GRUPY

W I półroczu 2018 roku Bank sukcesywnie wdrażał założenia „Ramowej Strategii Rozwoju BOŚ S.A. na lata 2016-2020”. W ramach procesu operacjonalizacji Strategii realizowano szereg inicjatyw strategicznych i przedsięwzięć rozwojowych, przy jednoczesnym podejmowaniu działań optymalizacyjnych związanych z podniesieniem efektywności funkcjonowania Banku.

Obecnie trwają prace związane z aktualizacją Strategii, w tym wydłużeniem jej horyzontu czasowego do roku 2021, które związane są z:

- przyjęciem przez Komisję Nadzoru Finansowego zaktualizowanego Programu Postępowania Naprawczego, w którym założono zmianę modelu biznesowego, w tym ujednoczenie sieci sprzedaży oraz specjalizację Banku w dystrybucji środków finansowych wspierających ochronę środowiska oraz
- zmianami ustawowymi definiującymi nową rolę BOŚ Banku na rynku finansowym, m.in. uczestnictwo w programie „Czyste powietrze” czy utworzenie spółki celowej „Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna” w ramach programu „Mieszkanie+”.

W I półroczu 2018 roku zakończono realizację inicjatyw obligatoryjnych, co pozwoliło na dostosowanie się Banku m.in. do wymogów dyrektywy RODO czy zastosowanie Split Payment.

W zakresie przedsięwzięć rozwojowych kontynuowane były działania związane z pozyskaniem klientów i wzrostem przychodów. W tym celu kontynuowano współpracę Banku z głównym akcjonariuszem Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe i Ministerstwem Środowiska celem rozwoju oferty produktów proekologicznych oraz zwiększenia zaangażowania BOŚ S.A. w realizację proekologicznych inicjatyw i programów. W dalszym ciągu prowadzony był rozwój kompleksowej oferty produktów dla klientów korporacyjnych, w tym dostosowanie oferty produktowej do potrzeb wybranych branż i segmentów, przy intensyfikacji działań w segmencie małych i średnich przedsiębiorstw. Kontynuowano wdrożenie nowego procesu kredytowego realizowanego m.in.: przez przygotowanie i wdrożenie kompleksowego zarządzania procesem kredytowym uwzględniającego zaprojektowanie całościowego procesu kredytowego i przypisanie odpowiedzialności za poszczególne etapy procesu wraz z określeniem miar efektywności procesu, automatyzację procesu, jak również zapewnienie nowych procesów dedykowanych dla wyodrębnionych mikro segmentów. Wraz z rozwojem procesu kredytowego prowadzone były prace zmierzające do zwiększenia roli elektronicznych kanałów dystrybucji i dostosowania tradycyjnych kanałów dystrybucji do obecnych wyzwań rynkowych i oczekiwań docelowych segmentów Klientów.

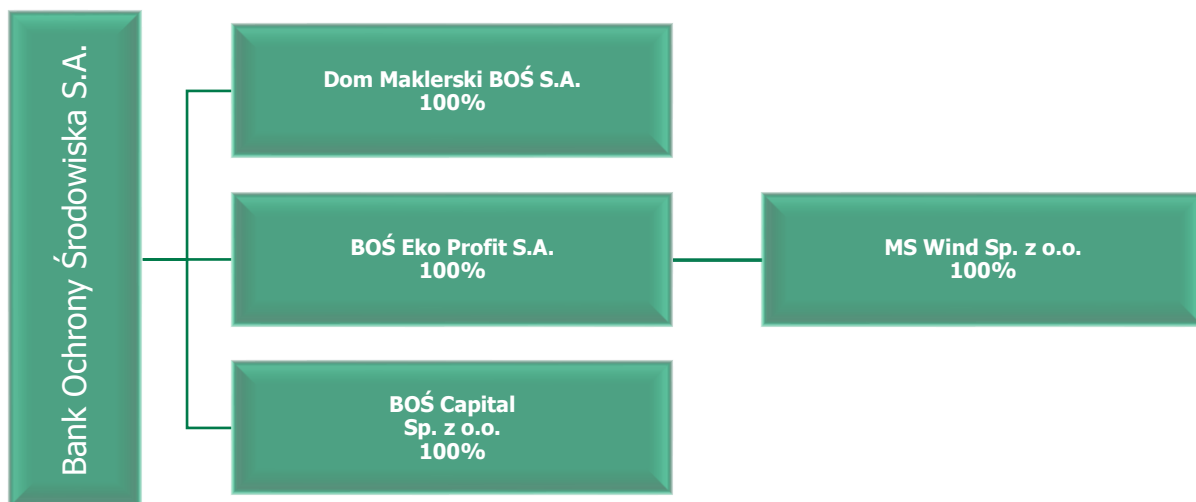
Oprócz inicjatyw o charakterze rozwojowym i obligatoryjnym podejmowane były liczne działania ukierunkowane na optymalizację kosztów o charakterze osobowym i rzeczowym polegające m.in. na dalszej optymalizacji kosztów osobowych, redukcji lub renegotjacji umów serwisowych, konsolidacji i optymalizacji infrastruktury i licencji informatycznych. Działania optymalizacyjne objęły również restrukturyzację sieci placówek Banku, skutkujące realokacją lub zamknięciem 6 placówek w I półroczu 2018 roku

5. ORGANIZACJA GRUPY KAPITAŁOWEJ

Struktura Grupy Kapitałowej

Grupę Kapitałową Banku Ochrony Środowiska S.A. na dzień 30 czerwca 2018 roku tworzył Bank Ochrony Środowiska S.A., pełniący rolę jednostki dominującej nad jednostkami bezpośrednio zależnymi: Domem Maklerskim BOŚ S.A., BOŚ Capital sp. z o.o., BOŚ Eko Profit S.A. oraz jednostką zależną w sposób pośredni (podmiot zależny od BOŚ Eko Profit S.A.) MS Wind sp. z o.o.

Jednostką dominującą wobec BOŚ S.A. jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Innymi znacznymi udziałowcami są Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych oraz Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

Rodzaj prowadzonej działalności przez Spółki zależne BOŚ S.A.:

Dom Maklerski BOŚ S.A.	- usługi maklerskie, działalność na rynku kapitałowym;
BOŚ Eko Profit S.A.	- inwestycje kapitałowe w projekty proekologiczne oraz działalność finansowa i doradcza, uzupełniająca ofertę usługową Banku;
BOŚ Capital sp. z o. o.	- działalność w zakresie najmu i zarządzania nieruchomościami własnymi lub najmowanymi; działalność finansowa, w tym finansowanie podmiotów Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. oraz realizacja ich potrzeb w zakresie najmu powierzchni biurowej i usługowej, działalność leasingowa dla JST;
MS Wind sp. z o. o.	- prowadzenie farmy wiatrowej.

Bank prowadzi działania mające na celu uproszczenie struktury Grupy, w tym wyłonienie jednej spółki biznesowej i jednej spółki wspierającej Bank w zakresie zarządzania nieruchomościami. W dniu 30 maja 2018 roku nastąpiło połączenie spółek BOŚ Capital sp. z o.o. z BOŚ Ekosystem sp. z o.o. Połączenie nastąpiło przez przejęcie i zostało dokonane w trybie art.492 §1 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych w drodze przeniesienia całego majątku spółki przejmowanej BOŚ Ekosystem sp. z o.o. na spółkę przejmującą BOŚ Capital sp. z o.o.

6. UDZIAŁ BOŚ S.A. W SEKTORZE

Na koniec I półrocza 2018 roku BOŚ S.A., zwiększył w stosunku do końca 2017 roku swój udział w depozytach a zmniejszył w kredytach i w sumie bilansowej sektora. Udział BOŚ S.A. w sektorze banków komercyjnych na koniec I półrocza 2018 roku (opracowano na podstawie danych KNF dotyczących sektora bankowego z oddziałami zagranicznymi) wyniósł:

- 1,06% w zakresie sumy bilansowej, wobec 1,09% na koniec 2017 roku,
- 1,50% w zakresie depozytów wobec 1,44% na koniec 2017 roku,
- 0,97% w zakresie kredytów i pożyczek, wobec 1,02% na koniec 2017 roku.

Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. prowadzi działalność maklerską poprzez Spółkę zależną - Dom Maklerski BOŚ S.A. (DM BOŚ S.A.). Średni procentowy udział DM BOŚ S.A. w I półroczu 2018 roku w obrotach w transakcjach sesyjnych rynku regulowanego Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. w najistotniejszych obszarach działalności wyniósł:

- 4,29% na rynku akcji, wobec 4,78% w 2017 roku,
- 23,31% na rynku kontraktów terminowych, wobec 23,57% w 2017 roku.

7. PODSTAWOWE PRODUKTY, USŁUGI I SFERY DZIAŁALNOŚCI GRUPY

7.1. Produkty bankowe

Bank posiada w swojej ofercie produkty (depozytowe, kredytowe, rozliczeniowe) oferowane wszystkim grupom klientów, jak również produkty skierowane bezpośrednio do wybranych grup klientów BOŚ S.A. Warunki i zasady współpracy z poszczególnymi grupami klientów są dostosowywane przez Bank do zmieniających się warunków rynkowych oraz potrzeb adresatów oferty Banku, przy jednoczesnym uwzględnieniu celu w postaci ustawicznego podnoszenia efektywności obsługi klientów.

7.2. Liczba obsługiwanych klientów, rachunków, kart płatniczych i placówek

Wyszczególnienie	30.06.2018	31.03.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys.			30.06.2018 vs. 31.03.2018	30.06.2018 vs. 31.12.2017
BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.					
Liczba klientów	251,4	251,2	253,2	0,1	-0,7
Liczba klientów detalicznych	245,5	245,3	247,3	0,1	-0,7
Liczba klientów pionu korporacji i finansów publicznych	5,9	5,9	5,9	0,0	0,0
Liczba klientów korzystających z kanałów elektronicznych	126,9	127,8	129,4	-0,7	-1,9
Liczba rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych*	253,4	255,4	257,7	-0,8	-1,7
Karty płatnicze i kredytowe razem	94,4	102,4	100,0	-7,8	-5,6
Liczba placówek (w szt.)	61	61	65	0,0	-6,2
DOM MAKLESKI BOŚ S.A.					
Liczba rachunków inwestycyjnych	100,5	100,0	98,7	0,5	1,8
w tym liczba rachunków internetowych	94,0	93,3	91,7	0,8	2,5
Liczba placówek (w szt.)	13	13	13	0,0	0,0

* łącznie z rachunkami oszczędnościowymi

Na koniec I półrocza 2018 roku działalność operacyjną prowadziło łącznie 61 Oddziałów. Liczba placówek BOŚ S.A. w okresie ostatniego półrocza zmniejszyła się o 4.

W Domu Maklerskim BOŚ S.A. funkcjonowało 13 placówek według stanu na 30 czerwca 2018 roku. Dom Maklerski BOŚ S.A. świadczy także usługi za pośrednictwem platformy internetowej (www.bossa.pl).

7.3. Działalność bankowa

Struktura segmentowa kredytów proekologicznych (wg wartości kapitału)

Wyszczególnienie	30.06.2018	31.03.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.06.2018	30.06.2018
				vs.	vs.
				31.03.2018	31.12.2017
Kredyty proekologiczne udzielone klientom detalicznym	171 277	160 812	160 342	6,5	6,8
Kredyty proekologiczne udzielone finansom publicznym	443 323	472 682	488 666	-6,2	-9,3
Kredyty proekologiczne udzielone klientom korporacyjnym	3 955 858	3 892 927	3 852 067	1,6	2,7
KREDYTY PROEKOLOGICZNE	4 570 458	4 526 421	4 501 075	1,0	1,5

BOŚ S.A. rozwijał działalność na rynku finansowania projektów proekologicznych. Saldo kredytów proekologicznych na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosiło 4 570,5 mln zł wobec 4 526,4 mln zł na dzień 31 marca 2018 roku oraz 4 501,1 mln zł na dzień 31 grudnia 2017 roku. Udział w portfelu kredytowym kredytów udzielonych na działania służące ochronie środowiska oraz wspierające zrównoważony rozwój stanowi 36,06% salda kredytów ogółem w Banku (na koniec I kwartału 2018 roku wynosił 35,4 %).

Kwota umów zawartych w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku na finansowanie działań proekologicznych wyniosła 581,1 mln zł (z czego umowy na kwotę 298,1 mln zł zawarto w I kwartale) i była o 82,6% wyższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W zdecydowanej większości nowe kredyty proekologiczne skierowane były do klientów korporacyjnych. Kredyty te przeznaczone były głównie na finansowanie działalności operacyjnej firm w zakresie ochrony środowiska.

Nowe kredyty proekologiczne udzielone w okresie I półrocza 2018 roku i I półrocza 2017 roku

Wyszczególnienie	I półrocze 2018	I półrocze 2017	Zmiana %
	tys. zł		
Nowe kredyty proekologiczne udzielone klientom detalicznym w okresie	53 746	17 300	210,7
Nowe kredyty proekologiczne udzielone klientom finansów publicznych w okresie	9 835	14 546	-32,4
Nowe kredyty proekologiczne udzielone klientom korporacyjnym w okresie	517 499	286 369	80,7
NOWE KREDYTY PROEKOLOGICZNE UDZIELONE KLIENTOM W OKRESIE	581 079	318 215	82,6

Segment klientów korporacyjnych

Konstruując szeroką ofertę produktów rozliczeniowych, depozytowych i kredytowych Bank posiada bazę, w oparciu o którą, dla każdego klienta, może być budowana indywidualna oferta dostosowana do konkretnych potrzeb. W zakresie oferty rozliczeniowej Bank posiada standardowe rachunki bieżące, pełniące funkcje rozliczeniowe i służące do gromadzenia środków pieniężnych oraz przeprowadzania rozliczeń krajowych i zagranicznych. Rachunki mogą być prowadzone w walutach: PLN, USD, EUR, GBP, CHF, SEK, HUF, RUB, CZK oraz DKK. W ramach oferty Bank umożliwia skorzystanie z pakietów usług rozliczeniowych w formule modułowej. Oferujemy trzy warianty Kont Wyjątkowych Biznes dopasowane do poziomu transakcyjności Klienta wzbogacone o moduły: rozliczeniowy oraz FX, dostępne opcjonalnie w zależności od profilu biznesowego Klienta.

W zakresie produktów rozliczeniowych i bankowości elektronicznej w I półroczu 2018 roku:

- systematycznie rozwijano zakres wsparcia realizowany przez Centrum Wsparcia Klienta Korporacyjnego. Obecnie w tej wyspecjalizowanej jednostce realizowane są następujące dyspozycje klientów: przelewy krajowe, przelewy zagraniczne, awizacja gotówki, zamówienie dokumentów bankowych, dyspozycje dotyczące bankowości elektronicznej, zakładanie lokat, obsługa wyciągów bankowych, przyjmowanie reklamacji. Rośnie liczba spraw obsługiwanych z Klientami.
- przeprowadzono szereg działań zmierzających do dostosowania funkcjonujących w Banku regulacji do nowych wymogów prawnych takich jak:

- wdrożenie nowych rozwiązań systemowych w związku z wprowadzeniem indywidualnych numerów rachunków dla płatników ZUS,
 - dostosowanie Banku do przepisów Ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Split Payment),
 - dostosowanie Banku do przepisów Ustawy z dnia 24 listopada 2017 roku o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych.
- przeprowadzono działania optymalizacyjne w zakresie taryfy prowizji i opłat oraz tabeli oprocentowania mające na celu dostosowanie stawek do warunków rynkowych

W zakresie produktów kredytowych w I półroczu 2018 roku:

- w związku z podjęciem przez Bank kierunkowej decyzji dotyczącej powołania Zespołu ds. AGRO oraz przygotowania oferty produktowej dla klientów działających w branży rolno-spożywczej i wdrożenia jej w sieci sprzedaży prowadzono przegląd portfela klientów pod kątem aktualizacji przyporządkowania klientów do segmentów. Opracowano koncepcję produktów kredytowych inwestycyjnych i obrotowych dla segmentu AGRO. Opracowano strategię sprzedaży oraz przeszkolono pracowników uczestniczących w procesach sprzedaży nowych produktów,
- Bank kontynuował działania zmierzające do usprawnienia procesu kredytowego, które mają na celu optymalizację i automatyzację procesu na różnych jego etapach takich jak: pozyskiwanie klienta, ocena wniosku kredytowego, podejmowanie decyzji kredytowej, uruchomienie środków czy monitorowanie i administrowanie kredytem. Projekt obejmuje między innymi wdrożenie narzędzia wspierającego proces oceny oraz rozwój systemów ratingowych z uwzględnieniem specyfiki produktów proekologicznych,
- przeprowadzono działania zmierzające do dostosowania funkcjonujących w Banku regulacji i systemów do nowych wymogów prawnych takich jak:
 - Ustawa o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Split Payment),
 - ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych RODO w sprawie przepisów o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz przepisów o swobodnym przepływie danych osobowych.

Ponadto kontynuowano sprzedaż kredytów finansujących działalność bieżącą oraz inwestycyjną, w tym proekologiczną, dopasowując każdorazowo warunki transakcji kredytowych do potrzeb klienta.

Segment finansów publicznych

W I półroczu 2018 roku Bank kontynuował współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego w Polsce. Dla części z nich prowadził kompleksową obsługę bankową budżetów, umożliwiającą efektywne zarządzanie środkami pieniężnymi. Obsługa jednostek samorządu terytorialnego jest prowadzona w trybie Ustawy Prawo zamówień publicznych, poprzez wykorzystanie produktów i usług bankowych oraz innych instrumentów udostępnianych przez Bank.

Dla klientów segmentu finansów publicznych Bank oferuje wszystkie standardowe produkty depozytowe i kredytowe pozostające w ofercie. Szczególny zakres oferty BOŚ S.A. stanowią produkty służące finansowaniu projektów proekologicznych (kredyty preferencyjne i komercyjne), a także kredyty z linii banków zagranicznych przeznaczone na finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i inwestycji infrastrukturalnych, jak również Europejska Oferta, która jest pakietem produktów skierowanych do przedsiębiorców, samorządów i spółek komunalnych.

Ponadto spółka wchodząca w skład Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. oferuje finansowanie jednostek samorządu terytorialnego (JST) w formule leasingu operacyjnego zwrotnego nieruchomości/ruchomości oraz dzierżawy zwrotnej. Spółka prowadzi działalność w zakresie usług leasingu zwrotnego nieruchomości i ruchomości skierowanych do jednostek samorządu terytorialnego z zastosowaniem finansowania przez BOŚ S.A. przy wykorzystaniu produktu Banku – wykupu wierzytelności leasingowej.

Segment klientów detalicznych

Obszar rynku detalicznego Banku obejmuje przede wszystkim segment osób fizycznych (w tym segment klientów VIP) oraz segment klientów instytucjonalnych. W I półroczu 2018 r. definicje klienta instytucjonalnego rozszerzono o nowy segment AGRO obejmujący rolników indywidualnych oraz przedsiębiorstwa o określonych PKD, a definicję mikroprzedsiębiorstwa objęto osoby fizyczne prowadzące

działalność zarobkową na własny rachunek nie będące przedsiębiorstwami.

Wprowadzono kompleksową ofertę produktową dla segmentu AGRO.

Oferta kredytowa zawiera:

- Kredyt obrotowy w rachunku bieżącym
- Kredyt obrotowy nieodnawialny w rachunku kredytowym
- Kredyt SKUPOWY - obrotowy odnawialny w rachunku kredytowym
- Kredyt inwestycyjny

Oferta depozytowo - rozliczeniowa obejmuje:

- rachunki bieżące – Konto EKOstarter i Elastyczne,
- rachunki pomocnicze,
- rachunki lokat standardowych oraz overnight.

Oferta BOŚ S.A. dla klientów detalicznych, najliczniejszej grupy klientów Banku, jest kompleksowa i obejmuje szeroki wybór produktów proekologicznych służących finansowaniu rozwiązań proekologicznych, a także wszystkie podstawowe produkty i usługi dostępne na polskim rynku bankowym (rachunki bankowe, produkty rozliczeniowe, karty płatnicze, usługi i produkty w zakresie lokowania nadwyżek pieniężnych, usługi bankowości elektronicznej i produkty kredytowe) z uwzględnieniem obsługi dla klientów Bankowości Prywatnej przez wyspecjalizowanych Doradców.

Obszar kartowy w I półroczu 2018 roku skoncentrowany był na szerokiej analizie konkurencji na rynku polskim oraz przeglądzie pod kątem nowości rynków zagranicznych. Bank na tej podstawie dokonał wyboru systemu kartowego, nowego Personalizatora i rozpoczął prace zmierzające do wyboru nowego Procesora. Podjęte i prowadzone działania mają na celu unowocześnić funkcjonalności oferowane na kartach, zachęcić nowych klientów do wyboru rozwiązań Banku oraz zatrzymać obecnych klientów. Wszystkie podjęte czynności doprowadzą również do dostosowania się do wymogów ustawy oraz organizacji płatniczych. Bank rozszerzył możliwości ustawiania alertów autoryzacji co przełoży się na zmniejszoną liczbę transakcji fraudowych.

W Banku trwają prace nad promocją programu lojalnościowego MasterCard *Priceless Specials* dla klientów posiadających karty VIP oraz karty kredytowe.

Wszystkie dokumenty związane z obsługą użytkowników kart zostały dostosowane do Rozporządzenia RODO. Trwają prace nad dostosowaniem dokumentów do Dyrektywy PAD.

W I półroczu 2018 roku w segmencie klientów detalicznych kontynuowano działania w zakresie zmiany oferty depozytowej, wynikające z jednej strony z potrzeby dostosowania się do dynamicznie zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych z drugiej z konieczności realizacji potrzeb biznesowych i płynnościowych.

Bank rozwijał ofertę funduszy inwestycyjnych otwartych w celu dywersyfikacji dostępnych dla klienta rozwiązań, dopasowanych do potrzeb inwestycyjnych oraz akceptowalnego dla Klienta profilu ryzyka inwestycyjnego. Klienci Banku mogli korzystać z 321 funduszy inwestycyjnych otwartych. Realizowany był również cel biznesowy Banku w zakresie zwiększenia uproduktowania klientów oraz wzrost przychodów ze sprzedaży w segmencie klienta detalicznego, a w szczególności segmentu VIP.

Zobowiązania wobec klientów detalicznych

Działania podejmowane przez Bank w 2018 roku w zakresie produktów depozytowych dla klientów detalicznych są nastawione na:

- 1) budowanie trwałych relacji z Klientem poprzez promowanie klientów aktywnie korzystających z ROR jako fundamentu relacji Klient - Bank,
- 2) dbałość o optymalizację kosztowości portfela depozytowego i bieżące dopasowanie do zmieniającego się otoczenia makroekonomicznego,
- 3) utrzymanie salda depozytów Obszaru Rynku Detalicznego zgodnie z potrzebami płynnościowymi Banku.

Najistotniejszymi produktami depozytowymi dla klientów detalicznych pod względem budowy salda były w I półroczu 2018 roku:

- rachunki bieżące, w tym konta osobiste z podstawowym EKOkontem bez Kosztów oraz konta oszczędnościowe z nowym EKOkontem Oszczędnościowym w PLN,
- lokaty promocyjne: e-lokata na Plusie, EKOllokata Na Dobry Początek, EKOllokata Zyskowna, EKOllokata Rentowna EKOllokata Plus, EKOllokata na Lata i EKOllokata 5 na 5,
- lokata walutowa: EKOllokata z Frankiem w CHF.

Bank konsekwentnie realizował poniższe cele polityki depozytowej:

- 1) dywersyfikował ryzyko kumulacji salda depozytów zapadających i ewentualnego odpływu środków w tym samym czasie poprzez utrzymanie w ofercie produktów na 3, 4, 6, 9, 12, 24 i 60 – miesięcy.
- 2) promował uproduktowanych Klientów - w trakcie konstruowania oferty depozytów terminowych

kontynuowane były rozwiązania pozwalające na oferowanie wyższej ceny dla Klientów korzystających z oferty Banku poza depozytami terminowymi (z naciskiem na aktywne rachunki, wspomagające stworzenie silnej więzi Klienta z Bankiem),

- 3) budował stałe relacje z Klientem poprzez wzmożone działania wpływające na wzrost poziomu odnawialności depozytów,
- 4) dążył do systematycznego wzrostu poziomu i udziału depozytów bieżących klientów detalicznych, co ułatwia budowanie stabilnego i wysokiego poziomu depozytów terminowych klientów detalicznych,
- 5) obniżał kosztowość poprzez cykliczne zmiany oprocentowania depozytów terminowych.

Dodatkowo w I półroczu 2018 roku został uruchomiony proces automatycznego otwierania depozytów za pośrednictwem aplikacji o nazwie Platforma Sprzedażowa – narzędzia umożliwiającego pełną automatyzację zakładania lokat terminowych z wykorzystaniem strony internetowej Banku. Przygotowana zmiana miała na celu optymalizację czasu oraz zasobów koniecznych do obsługi przedmiotowego procesu sprzedaży oferty depozytowej.

W ofercie depozytowej dla segmentu klientów instytucjonalnych przeprowadzono działania optymalizacyjne w zakresie tabeli oprocentowania mające na celu dostosowanie stawek do warunków rynkowych.

Działalność Banku w obszarze rachunków:

- koncentrowała się na utrzymaniu przejrzystej oferty rachunków poprzez pozostawienie w ofercie dwóch rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych: EKOkonta bez Kosztów i EKOkonta VIP oraz nowego konta oszczędnościowego EKOkonta oszczędnościowego w trzech wariantach dostosowanych do potrzeb Klienta i zachęcającego go do aktywnego korzystania z ROR i systematycznego odkładania nawet niewielkich kwot na koncie oszczędnościowym. EKOkonto oszczędnościowe dostępne jest w walucie złoty oraz EUR i CHF. W 2018 roku kontynuowana jest promocja rachunków dla osób otrzymujących świadczenia z programu Rodzina 500+,
- bieżących - rozpoczęto proces wzbogacania oferty rachunków bankowych usługami niebankowymi, wpływającymi na atrakcyjność.

Mając na względzie aktualne trendy na rynku finansowym, w tym w szczególności malejącą atrakcyjność lokat bankowych w środowisku spadających stóp procentowych oraz stopniową odbudowę zainteresowania Klientów alternatywnymi do lokat produktami oszczędnościowymi i inwestycyjnymi, Bank rozwija ofertę produktów inwestycyjnych. Inwestorom o średnio i długoterminowym horyzoncie inwestycyjnym pragnącym osiągnąć ponadprzeciętny zwrot z zainwestowanego kapitału przy możliwie minimalnych zmiennościach wartości, oferowane były inwestycje w otwarte oraz zamknięte fundusze inwestycyjne.

Dodatkowo w I półroczu 2018 roku przyjęte zostały zmiany w regulacjach klientów indywidualnych dostosowujące Bank do wymogów zmienionej ustawy o usługach płatniczych w tym zmiany w taryfie opłat i prowizji. Przy tej okazji wprowadzono zmiany stawek opłat i prowizji dla konsumentów, które obowiązywać będą od 8 sierpnia 2018 roku. Wzrost przychodów prowizyjnych w skali 5 miesięcy bieżącego roku (sierpień – grudzień 2018 roku) oszacowany został na ok. 200 tys. zł.

Analogicznie, jak w przypadku klientów korporacyjnych dostosowano funkcjonujące w Banku regulacje i systemy do Ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Split Payment) oraz ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych RODO – w sprawie przepisów o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz przepisów o swobodnym przepływie danych osobowych.

Produkty ubezpieczeniowe

Bank systematycznie rozwija swoją działalność w zakresie produktów ubezpieczeniowych. W I półroczu 2018 roku oprócz ubezpieczeń oferowanych jako produkty uzupełniające do produktów kredytowych oraz kart płatniczych, Bank oferował także ubezpieczenia typu *stand alone*, czyli dostępne niezależnie. BOŚ S.A. pełni rolę agenta towarzystw ubezpieczeniowych.

Produkty kredytowe - Klienci indywidualni, Mikroprzedsiębiorstwa, Wspólnoty mieszkaniowe i organizacje pozarządowe

Najistotniejsze produkty kredytowe dla klientów indywidualnych to:

- kredyty proekologiczne,
- pożyczka gotówkowa,
- karty kredytowe,

- ekologiczny kredyt hipoteczny,
- kredyt giełdowy.

Kontynuowano sprzedaż ekologicznych produktów hipotecznych dla osób fizycznych, jak również standardowej oferty produktów hipotecznych. Wspierano proekologiczne rozwiązania poprzez proces udzielania kredytu hipotecznego na budowę prefabrykowanych domów w konstrukcji szkieletowej.

Równolegle, mając na uwadze zwiększenie salda kredytowego oraz aktywizację sprzedaży pożyczki gotówkowej, Bank utrzymuje atrakcyjną ofertę promocji cenowych dla pożyczki gotówkowej.

W celu wspierania sprzedaży oraz budowania długotrwałych relacji z klientami Bank uruchomił ofertę pre-kalkulowaną, która była dostępna w I półroczu 2018 roku.

Prowadzone były również działania mające na celu wprowadzenie oferty promocyjnej, która wpisywałaby się w rządową politykę walki ze smogiem, w szczególności z niską emisją. Oferta będzie dostępna w III kwartale 2018 roku

W I półroczu 2018 roku kontynuowano specjalną ofertę dotyczącą kredytu na zakup papierów wartościowych dla klientów bankowości prywatnej, co pozwala na generowanie przychodów ze sprzedaży kredytów wśród klientów inwestycyjnych.

Oferta kredytowa dla instytucjonalnych klientów detalicznych jest kompleksowa i obejmuje wszystkie dostępne produkty na bieżącą działalność, produkty inwestycyjne, w tym na cele proekologiczne. W I półroczu 2018 roku Bank koncentrował się nad analizą warunków oferowanych na rynku porównując konkurencję, w celu wypracowania nowych parametrów poszczególnych produktów. W II kw. Bank pracował nad nową atrakcyjną ofertą kredytu obrotowego w rachunku kredytowym dla mikroprzedsiębiorstw i szybkim procesem kredytowym. Nowa oferta i proces zostały udostępnione Klientom w lipcu 2018 roku

Jako działania ciągłe planowana jest stała analiza konkurencji oraz plasowania się oferty BOŚ S.A. na rynku. Ponadto prowadzone będą działania zmierzające do aktywizacji sprzedaży pożyczki gotówkowej poprzez oferty promocyjne oraz oferty dedykowane *pre-approved*.

Planowane działania

Działania Banku w 2018 roku będą zmierzały do:

- zwiększenia zaangażowania w finansowanie rozwiązań proekologicznych, m.in. dzięki kompleksowej i innowacyjnej ofercie dla osób fizycznych, współpracy z firmami oferującymi instalacje fotowoltaiczne oraz pośrednikami sprzedaży w zakresie EKO kredytu PV oraz włączeniu się Banku w realizację Programu Priorytetowego NFOŚiGW „Czyste Powietrze”. W dniu 7 czerwca 2018 roku NFOŚiGW, wszystkie WFOŚiGW oraz Bank zawarły porozumienie w sprawie realizacji Programu,
- budowania trwałych relacji z Klientem m.in. poprzez kreowanie ofert produktowych promujących Klientów posiadających aktywne rachunki z kartą debetową,
- intensyfikacji działań zwiększających uproduktowanie Klientów,
- budowania nowych, rynkowych, zautomatyzowanych procesów kredytowych dla klientów indywidualnych i mikroprzedsiębiorstw,
- wprowadzenia nowego kanału dystrybucji leasingu we współpracy z Firmą Leaselink sp. z o.o. bezpośrednio z wykorzystaniem strony internetowej Banku,
- rozszerzania oferty produktowej dla rolników o kredyty preferencyjne z dopłatą ARiMROKU Segment AGRO jest jednym z elementów stworzenia unikalnego wizerunku Banku – polskiego, społecznie odpowiedzialnego, związanego z ekologią, ochroną środowiska i wspierającego polskie rolnictwo,
- zmian w ofercie kartowej w związku z wyborem nowego systemu do obsługi kart oraz nowego procesora i personalizatora, które pozwolą na dopasowanie oferty dla bardzo wymagających klientów.

7.4. Działalność maklerska

Ze względu na panującą dekoniunkturę rynkową, w I półroczu 2018 roku Dom Maklerski BOŚ S.A. zanotował obniżenie aktywności inwestycyjnej. W porównaniu do tego samego okresu 2017 roku spadek zrealizowanych przez Spółkę obrotów miał miejsce na rynku akcji GPW (-33,6%), NewConnect (-9,9%) oraz kontraktów terminowych (-1,3%). Jednocześnie obroty zrealizowane przez Spółkę w I półroczu 2018 roku na rynku kontraktów terminowych były wyższe w relacji do II półrocza 2017 roku o 14,9%. Wzrost zrealizowanych

obrotów w relacji do poprzedniego półrocza miał również miejsce na rynku NewConnect o 28,1%, natomiast spadek – na rynku akcji GPW o 9,3%.

Udział rynkowy Domu Maklerskiego BOŚ S.A. w segmencie akcji GPW w I półroczu 2018 roku wyniósł 4,29%, podczas gdy w poprzednim półroczu udział ten wynosił 4,32%. Na rynku kontraktów terminowych Dom Maklerski BOŚ S.A. pozostał liderem rynku z udziałem na poziomie 23,31%. W I półroczu 2018 roku Dom Maklerski został także liderem rynku NewConnect z udziałem na poziomie 18,22%. Dom Maklerski BOŚ S.A. pełnił funkcję oferującego podczas emisji akcji BOŚ S.A., LS Tech Homes SA oraz Miraculum. Łączna wartość przeprowadzonych ofert wyniosła ok. 320 mln zł.

Silna pozycja rynkowa oraz wysoka jakość świadczonych usług po raz kolejny przyczyniły się do otrzymania przez Dom Maklerski BOŚ S.A. nagród branżowych. W I półroczu 2018 roku DM BOŚ został uhonorowany nagrodami FxCuffs 2018 w kategoriach: Najlepszy Dom Maklerski 2018 roku, Najlepszy Polski Broker Forex 2018 roku oraz Najlepszy Polski Broker CFD 2018 roku, a także nagrodami GPW za najwyższy udział lokalnego animatora w obrotach akcjami na Głównym Rynku oraz za najwyższą aktywność na rynku kontraktów terminowych w 2017 roku. Miesięcznik Home&Market przyznał Domowi Maklerskiemu BOŚ S.A. Order Finansowy dla Bossafund.pl w kategorii Produkt Inwestycyjny. Dom Maklerski BOŚ S.A. otrzymał również tytuł Finansowa Marka Roku za innowacyjne, najwyższej jakości produkty związane z inwestowaniem na giełdach, funduszami inwestycyjnymi oraz rynkiem walutowym, takie jak bossa.pl, bossafound.pl, bossafx.pl. Dom Maklerski BOŚ S.A. nagrodzony został także Statuetką Platynowy Megawat 2017 – nagrodą przyznaną przez TGE za największą aktywność na rynkach gazu wśród domów maklerskich.

7.5. Inicjatywa JESSICA

Bank kontynuował swoją działalność w ramach Inicjatywy JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas), pełniąc rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla województwa zachodniopomorskiego (poza Szczecińskim Obszarem Metropolitalnym), pomorskiego (poza Gdańskiem, Gdynią, Sopotem i Słupskiem) i śląskiego.

Bank wykorzystywał również środki z tytułu Umów inwestycyjnych zawartych w ramach pierwszego obiegu (tj. ok. 68 mln PLN) w Inicjatywie JESSICA w województwie zachodniopomorskim w okresie 2012-2015, przeznaczając je na preferencyjne finansowanie nowych rewitalizacyjnych Projektów miejskich w województwie zachodniopomorskim.

7.6. Program JEREMIE

W dniu 27 stycznia 2017 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ S.A.) i Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) będący Menadżerem Zachodniopomorskiego Funduszu Powierniczego JEREMIE podpisały Umowę Operacyjną, na mocy której BOŚ S.A. pełni rolę Pośrednika Finansowego udzielającego pożyczek JEREMIE przedsiębiorstwom z sektora MŚP realizującym projekt miejski w województwie zachodniopomorskim. Budżet programu wynosi 80 mln PLN, w tym 40 mln PLN ze środków Zachodniopomorskiego Funduszu Powierniczego JEREMIE i 40 mln PLN ze środków BOŚ S.A.

Celem realizacji programu w województwie zachodniopomorskim jest zwiększenie potencjału społeczno-gospodarczego miast i rozwój obszarów miejskich wpływający na wzrost atrakcyjności ekonomicznej, kulturalnej i osiedleńczej regionu. Do podstawowych zadań BOŚ S.A. jako Pośrednika Finansowego jest identyfikacja i wybór projektów, analiza i ocena oraz finansowanie projektów miejskich.

7.7. Współpraca z zagranicznymi instytucjami finansowymi w BOŚ S.A.

Bank kontynuował współpracę z międzynarodowymi instytucjami finansowymi, w tym z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) oraz Bankiem Rozwoju Rady Europy (CEB), które należą do jednych z największych kredytodawców Banku.

III. ZARZĄDZANIE RYZYKAMI W BANKU

1. RYZYKO KREDYTOWE

W I półroczu 2018 roku Bank koncentrował się w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym na działaniach mających na celu poprawę jakości oraz struktury portfela kredytowego. Działania mające na celu poprawę jakości portfela kredytowego koncentrowały się przede wszystkim na zmniejszeniu akceptowalnego poziomu ryzyka dla nowoudzielanych ekspozycji kredytowych. W zakresie poprawy struktury portfela kredytowego działania Banku były ukierunkowane na zmniejszeniu jednostkowych ekspozycji i ryzyka koncentracji.

Kluczowymi działaniami wspierającymi powyższy cel, które Bank realizował w minionym półroczu i które będzie kontynuował są:

- przebudowa obecnie funkcjonujących modeli oceny ryzyka klienta korporacyjnego i detalicznego w celu poprawy efektywności i siły dyskryminacyjnej tych modeli,
- optymalizacja procesu kredytowego zapewniająca wyższą skuteczność w zakresie wczesnego rozpoznawania ryzyk związanych z transakcją i klientem,
- ograniczenie poziomu koncentracji portfela kredytowego poprzez stałą optymalizację systemu wewnętrznych limitów zaangażowania, w tym stosowanie limitów zaangażowania na klienta w zależności od posiadanego ratingu,
- koncentracja na szczeblu centralnym monitorowania klientów o znacznym zaangażowaniu oraz grup klientów z branży, w której suma zaangażowania stanowi dla Banku znaczne zaangażowanie,
- dalsza optymalizacja procesów restrukturyzacyjno-windykacyjnych.

Oferta produktowa dostosowana była do potrzeb poszczególnych segmentów klienta i rozwijała się, w szczególności, w kierunku intensyfikacji:

- w obszarze rynku klienta instytucjonalnego – oferty zaspakajającej w sposób kompleksowy potrzeby klientów, z uwzględnieniem specjalizacji w postaci rozbudowanej gamy produktów proekologicznych; w obszarze rynku klienta indywidualnego – oferty skierowanej głównie na finansowanie rozwiązań ekologicznych.

Bank finansował transakcje, które były zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z polityką kredytową Bank nie angażował się w transakcje:

- mogące narazić Bank na utratę reputacji,
- mogące powodować, że wiarytelność obciążona ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie przekroczy poziom określony wymogami zewnętrznymi,
- realizowane z naruszeniem Prawa Ochrony Środowiska lub mogące stanowić potencjalne źródło degradacji środowiska naturalnego,
- z klientami nieposiadającymi wiarygodnych, stałych i stabilnych dochodów.

Bank uzależniał podjęcie finansowania od:

- posiadania przez kredytobiorcę zdolności kredytowej do spłaty wnioskowanego zadłużenia w terminach uzgodnionych z Bankiem,
- przedstawienia zabezpieczenia spłaty w formie i wartości akceptowanej przez Bank, o ile przepisy wewnętrzne tego wymagają,
- spełnienia innych kryteriów warunkujących podjęcie finansowania, w szczególności, wyników dotychczasowej współpracy klienta z Bankiem oraz oceny historii kredytowej klienta w sektorze bankowym.

Klient i transakcja podlegały wszechstronnej ocenie ryzyka kredytowego.

Bank oceniał ryzyko kredytowe z wykorzystaniem modeli ratingowych i scoringowych, zróżnicowanych w zależności od rodzaju klienta i transakcji. Modele były budowane, rozwijane, monitorowane i nadzorowane w Obszarze Ryzyka z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych wymogów w tym zakresie.

Model oceny ryzyka kredytowego dla osób fizycznych ubiegających się o finansowanie na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą obejmował:

- analizę ilościową – polegającą na ustaleniu wysokości i stabilności źródeł spłaty zobowiązania kredytowego oraz

- analizę jakościową – polegającą na ocenie cech klienta, które mają istotny wpływ na jego skłonność do spłaty zaciągniętego zobowiązania kredytowego w terminach określonych w umowie w tym ocenę scoringową i ocenę zachowania klienta w oparciu o informacje z Biura Informacji Kredytowej S.A.
- W procesie oceny zostały uwzględnione postanowienia wynikające z Rekomendacji T i S KNF, w szczególności w zakresie wprowadzenia odpowiednich poziomów wskaźnika DtI i LtV oraz możliwości zastosowania uproszczonej oceny zdolności kredytowej.

W procesie oceny klienta Bank wykorzystywał informacje pozyskane z różnych źródeł, w tym informacje pozyskiwane z baz zewnętrznych.

Model oceny ryzyka klientów ubiegających się o finansowanie na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej lub statutowej (finanse publiczne) uwzględniał dwa obszary: ocenę klienta i ocenę transakcji (ocena ratingowa).

Ocena klienta dokonywana była na podstawie elementów ilościowych i jakościowych. Ocena ilościowa dotyczyła podstawowych, z punktu widzenia generowania wyniku finansowego i zachowania płynności, obszarów działalności klienta. Ocena jakościowa obejmowała w szczególności ocenę: planów rozwojowych, doświadczenia i umiejętności osób zarządzających, jakości relacji klienta z otoczeniem zewnętrznym, w tym z Bankiem.

W przypadku finansowania klienta funkcjonującego w ramach grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie Bank oceniał ryzyko kredytowe z uwzględnieniem wpływu sytuacji podmiotów powiązanych.

Ocena transakcji dokonywana była w szczególności na podstawie oceny celu finansowania, długości okresu kredytowania i wartości zabezpieczenia spłaty. Bank ustanawiał taką strukturę finansowania, aby zapewnić podział ryzyka pomiędzy kredytobiorcę i Bank, głównie poprzez odpowiednie do skali ryzyka zaangażowanie środków własnych kredytobiorcy.

W przypadku ekspozycji klientów korporacyjnych ocena ryzyka weryfikowana była przez eksperta ds. ryzyka kredytowego – pracownika wyspecjalizowanego w identyfikacji ryzyk i doborze adekwatnych form jego mitygacji, niezależnego od służb sprzedaży.

Bank monitorował ryzyko kredytowe przez cały okres funkcjonowania transakcji kredytowej.

W przypadku zidentyfikowania sytuacji mogących zagrozić terminowej spłacie Bank podejmował działania upominawcze i restrukturyzacyjne wykorzystując w tym celu między innymi rozwiązania zaimplementowane w systemie wczesnego ostrzegania (SWO).

Za funkcjonowanie procesu wczesnego ostrzegania odpowiedzialna była komórka organizacyjna zajmująca się monitoringiem portfela kredytowego funkcjonująca w strukturach oceny i zarządzania ryzykiem kredytowym, natomiast każdy uczestnik procesu kredytowego miał możliwość zgłaszania sygnałów wczesnego ostrzegania. W przypadku, gdy Bank zidentyfikował zagrożenie dla terminowej spłaty kredytu, podejmowane były decyzje kierunkowe w sprawie warunków dalszego finansowania klienta.

W okresach miesięcznych Bank dokonywał analizy wszystkich ekspozycji kredytowych w celu:

- zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości,
- pomiaru utraty wartości,
- utworzenia odpisów lub rezerw.

Do pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych (wyznaczenia oczekiwanej straty kredytowej) oraz tworzenia odpisów lub rezerw Bank stosował metodę zindywidualizowaną lub grupową.

Kompetencje do podejmowania decyzji kredytowych, które funkcjonowały w Banku, uzależnione były od rodzaju klienta i kwoty zaangażowania łącznego.

W Banku funkcjonował kilkustopniowy system podejmowania decyzji kredytowych, którego podstawą była reguła, że im wyższa kwota zaangażowania łącznego, tym wyższy jest szczebel decyzyjny uprawniony do podjęcia decyzji. Szczeblami decyzyjnymi o najwyższych poziomach uprawnień były Komitet Kredytowy Centrali i Zarząd Banku. Dodatkowo, Bank stosował zasadę, że w sprawach transakcji zawieranych z klientami prowadzącymi działalność w branżach wybranych z uwagi na poziom generowanego przez nie ryzyka, decyzje podejmowane były przez organ decyzyjny szczebla bezpośrednio wyższego niż wynikało to z podejścia standardowego.

Decyzje kredytowe podejmowane były po wcześniejszej weryfikacji ryzyka dokonanej przez osobę wyspecjalizowaną w jego ocenie i mitygacji, niezależną od obszaru sprzedaży.

Podejmując decyzje kredytowe w sprawie transakcji zawieranych z członkami organów Banku lub osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku albo podmiotami powiązаныmi z nimi kapitałowo lub organizacyjnie Bank uwzględniał wymogi ustawy Prawo bankowe.

Bank przyjmował na zabezpieczenie swoich wierzytelności zabezpieczenia rzeczowe i osobiste.

Bank preferował transakcje zabezpieczone, z zastrzeżeniem, że ustalono maksymalny poziom transakcji niezabezpieczonych w segmencie detalicznym wraz z kryteriami pozwalającymi na udzielenie transakcji bez zabezpieczenia, z uwzględnieniem specyfiki produktowej, segmentu klientów, wpływu tych transakcji na wyniki Banku i wysokość potencjalnej straty.

Poziom zabezpieczenia był uzależniony od poziomu ryzyka generowanego przez transakcję, w tym w szczególności od rodzaju transakcji i długości jej trwania.

Ustalając wartość zabezpieczenia Bank kierował się zasadą ostrożnej wyceny.

Przy wyborze formy zabezpieczenia Bank uwzględniał:

- należyłą ochronę interesów Banku,
- wysokość kosztów związanych z ustanowieniem danego zabezpieczenia,
- możliwość szybkiego upłynnienia danego zabezpieczenia.

Bank identyfikował, dokonywał pomiaru i monitorował ryzyko koncentracji zaangażowań na poziomie:

- pojedynczego klienta i transakcji,
- portfela kredytowego.

Na poziomie klienta i transakcji, ryzyko koncentracji zaangażowania zarządzane było poprzez przestrzeganie nadzorczych limitów zaangażowania, wynikających z przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku lub Prawa Bankowego, jak również poprzez stosowanie zasady, że przebieg procesu oceny i monitorowania ryzyka zależy od kwoty zaangażowania kredytowego.

Na poziomie portfela kredytowego zarządzanie koncentracją zaangażowań realizowane było poprzez przestrzeganie limitów wewnętrznych, zatwierdzonych przez Zarząd Banku lub Radę Nadzorczą w przypadku limitów, poprzez które Bank określa akceptowany poziom apetytu na ryzyko kredytowe. W celu przeciwdziałania ryzyku przekroczenia limitów w Banku funkcjonował system wskaźników wczesnego ostrzeżenia wykorzystujący zasadę świateł.

W I półroczu 2018 roku Bank dokonał przeglądu obowiązującego systemu wewnętrznych limitów kredytowych w celu ich dostosowania do wewnętrznych i zewnętrznych warunków działania Banku, z uwzględnieniem przyjętych kierunków rozwoju portfela kredytowego i poziomu apetytu na ryzyko.

W wyniku przeglądu Bank, między innymi, uzupełnił istniejący system limitów kredytowych o trzy nowe limity: (1) na udział portfela detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu kredytowym Banku, (2) na średni okres pozostały do spłaty dla detalicznych ekspozycji kredytowych i (3) na udział kredytów giełdowych na zakup papierów wartościowych w portfelu kredytów ogółem.

Poziom wykorzystania limitów był cyklicznie monitorowany i raportowany organom Banku w trybie wynikającym z regulacji wewnętrznych Banku.

Zgodnie z wymogami określonymi przez Komisję Nadzoru Finansowego w Rekomendacjach C, T i S, Bank przeprowadzał testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka kredytowego dotyczące portfela kredytów klientów detalicznych i korporacyjnych, w tym dla największych zaangażowań.

Informacja dotycząca poziomu ryzyka kredytowego w portfelu kredytowym Banku prezentowana była Zarządowi Banku miesięcznie, a Radzie Nadzorczej – nie rzadziej niż kwartalnie.

Bank w swoich działaniach kredytowych przestrzegał wymogów nadzorczych, zasad wynikających z dobrych praktyk bankowych i procedur wewnętrznych.

2. RYZYKO FINANSOWE

Ryzyko finansowe w Grupie koncentruje się przede wszystkim w BOŚ S.A. oraz w DM BOŚ S.A. i obejmuje: (i) ryzyko płynności; (ii) ryzyko stopy procentowej (w księdze bankowej i handlowej); (iii) ryzyko walutowe (w księdze bankowej i handlowej). Ryzyko płynności i ryzyko stopy procentowej występuje przede wszystkim w Banku, natomiast ryzyko walutowe - w DM BOŚ S.A. (w księdze handlowej i niehandlowej) oraz w Banku

(w księdze handlowej; ryzyko walutowe z księgi bankowej jest transferowane do księgi handlowej). W DM BOŚ S.A. występuje także ryzyko z tytułu pozycji w instrumentach kapitałowych i ryzyko cen towarów.

Zarządzanie ryzykiem w Banku jest dokonywane w oparciu o ustalony przez Radę Nadzorczą Banku poziom apetytu i tolerancji na ryzyko określonych za pomocą zestawu limitów wewnętrznych. W BOŚ S.A. obowiązują polityki w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej oraz ryzykiem rynkowym, gdzie określone są między innymi maksymalne poziomy ryzyka finansowego, zgodne z przyjętym przez Radę Nadzorczą Banku apetytem na ryzyko. Na ich podstawie ustanowiono system wczesnego ostrzegania, który koncentruje się na identyfikacji, pomiarze, kontrolowaniu, monitorowaniu i raportowaniu ryzyka.

Transakcje księgi bankowej stanowią podstawową działalność Banku, tzn. wynikają z działalności komercyjnej, w tym: pozyskiwania źródeł finansowania i efektywnego zarządzania płynnością finansową. Zgodnie ze strategią Grupy, działalność w księdze handlowej uzupełnia działalność w księdze bankowej. Zadaniem księgi handlowej jest zapewnienie klientom Banku najwyższej jakości usług. W celu osiągnięcia tych zadań Bank, w ramach obowiązujących limitów ryzyka, utrzymuje otwarte pozycje.

Poziom i profil ryzyka finansowego jest regularnie monitorowany w Departamencie Ryzyka Finansowego i Operacyjnego (departament II linii obrony) i raportowany: Radzie Nadzorczej Banku, Radzie Nadzorczej DM BOŚ S.A., Komitetowi ds. Ryzyka (przy Radzie Nadzorczej), Zarządowi Banku, Zarządowi DM BOŚ S.A., Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitetowi ZAP) oraz Komitetowi ZAP ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego.

2.1. Ryzyko płynności

Celem Grupy w zakresie zarządzania płynnością jest utrzymanie zdolności Grupy do finansowania aktywów i terminowego regulowania zobowiązań, a także utrzymanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów, zapewniającej bezpieczny profil płynności w poszczególnych pasmach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz głównych walutach obcych, a przede wszystkim – dla całkowitej pozycji płynności. Strategię zarządzania ryzykiem płynności określa zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Strategia Płynnościowa BOŚ S.A. Strategia określa apetyt Banku na to ryzyko, wyznacza główne kierunki oraz cele ilościowe dla wybranych wielkości i jest integralnym elementem Ramowej Strategii działania Banku. Tolerancja na ryzyko płynności, dostosowana do przyjętego apetytu, została określona w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Polityce w zakresie zarządzania płynnością poprzez obowiązujący w Banku system wewnętrznych limitów i wartości ostrzegawczych. Bank organizuje proces zarządzania ryzykiem płynności w szczególności za pomocą podziału kompetencji organów Banku oraz właściwych komórek organizacyjnych centrali przy wykonywaniu zadań i podejmowaniu decyzji w procesie zarządzania ryzykiem płynności. Komórki organizacyjne są wzajemnie niezależne. Obszary powstawania ryzyka i komórki organizacyjne kontroli ryzyka (II linia obrony) znajdują się pod nadzorem różnych Członków Zarządu Banku.

Płynność w Banku rozpatrywana jest w następującym horyzoncie czasowym: płynność śróddzienna – w ciągu dnia, płynność bieżąca – w okresie do 7 dni; płynność krótkoterminowa – w okresie do 1 miesiąca; płynność średnioterminowa – w okresie powyżej 1 miesiąca do 12 miesięcy; płynność długoterminowa – w okresie powyżej 12 miesięcy.

Podstawowym źródłem finansowania Banku pozostaje systematycznie budowana i zdywersyfikowana baza depozytowa z dużym udziałem stabilnych depozytów od klientów detalicznych (uzupełniona depozytami klientów korporacyjnych i sektora publicznego) oraz wyemitowane obligacje długoterminowe i otrzymane pożyczki od międzynarodowych instytucji finansowych (które dodatkowo, wraz z długoterminowymi dwustronnymi umowami zamiany płatności odsetkowych zabezpieczonymi dłużnymi papierami wartościowymi oraz transakcjami FX Swap, stanowią źródło finansowania płynności w walutach obcych).

Posiadane przez Bank aktywa płynne (nadwyżka płynności), utrzymywane są przede wszystkim w postaci charakteryzujących się wysoką płynnością bonów pieniężnych NBP (według stanu na 30 czerwca 2018 roku stanowiących 62% portfela płynnych nieobciążonych papierów wartościowych) oraz obligacji Skarbu Państwa (według stanu na 30 czerwca 2018 roku - 38%), charakteryzujących się niskim ryzykiem szczególnym. Portfel tych papierów jest uzupełniony gotówką oraz środkami utrzymywanymi w NBP (ponad zadeklarowany poziom rezerwy obowiązkowej) i na rachunkach nostro w innych bankach. Aktywa płynne stanowią bufor dla zabezpieczenia płynności w ewentualnych sytuacjach kryzysowych, tj. istnieje możliwość ich zastawu, upłynnienia w ramach transakcji repo bądź sprzedaży w dowolnym momencie, bez istotnej utraty wartości. Możliwości sprzedaży aktywów płynnych (ryzyko płynności produktu) są systematycznie monitorowane.

W analizach tych brane są pod uwagę przede wszystkim: wielkość emisji, obrót rynkowy oraz zmienność ceny kupna / sprzedaży.

Zgodnie z rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego i Narodowego Banku Polskiego, Bank ma możliwość korzystania z dodatkowych źródeł finansowania w postaci kredytu technicznego i lombardowego w NBP, a w sytuacjach napięć płynnościowych - możliwość wystąpienia do NBP celem uzyskania kredytu refinansowego.

W Banku wyznaczany jest kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności, które uznawane jest za ryzyko stale istotne, zgodnie z obowiązującym procesem szacowania kapitału wewnętrznego. Kapitał ten szacowany jest w oparciu o koszt związany z przywróceniem nadzorczych i wewnętrznych miar oraz limitów płynności w warunkach zbudowanych scenariuszy testów warunków skrajnych.

Bank wyznacza nadzorcze miary płynności zgodnie z następującymi regulacjami: Uchwałą Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012 oraz Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych i Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/322 z dnia 10 lutego 2016 roku zmieniającym rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 680/2014 ustanawiające wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto.

Do obecnie obowiązujących norm płynności krótkoterminowej zalicza się wymóg pokrycia wpływów netto – LCR (relacja aktywów płynnych do wpływów netto (tj. różnicy pomiędzy wpływami a wpływami) przez okres występowania warunków skrajnych, trwający 30 dni kalendarzowych). W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2018 roku normy dla LCR na docelowym poziomie w wysokości 100%, normy dla współczynników: M1 (luka płynności krótkoterminowej – różnica pomiędzy sumą wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym a wartością środków obcych niestabilnych) i M2 (współczynnik płynności krótkoterminowej – iloraz sumy wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym do wartości środków obcych niestabilnych) przestały obowiązywać. Jednak Bank, ze względów ostrożnościowych, nadal je wylicza i utrzymuje powyżej obowiązujących do końca 2017 roku limitów nadzorczych. Natomiast do norm długoterminowych zalicza się współczynniki: M3 (współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi – iloraz funduszy własnych banku pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do aktywów niepłynnych) i M4 (współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi – iloraz funduszy własnych banku pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i środków obcych stabilnych do sumy aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności). Bank wyznacza i sprawozdaje do Komisji Nadzoru Finansowego wskaźnik stabilnego finansowania netto (NSFR) oraz posiada dla tego wskaźnika wewnętrzną wartość ostrzegawczą na poziomie docelowego limitu nadzorczego tj. 100%. Ponadto, Bank, zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/313 z dnia 1 marca 2016 roku zmieniającym rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 680/2014 w odniesieniu do dodatkowych wskaźników monitorowania na potrzeby sprawozdawczości w zakresie płynności do Narodowego Banku Polskiego, w ramach sprawozdawczości obowiązkowej, opracowuje i przesyła raporty ALMM.

W I połowie 2018 roku (analogicznie jak w 2017 roku) nadzorcze miary płynności, tj. LCR oraz miary M3-M4 były wyznaczane codziennie (tj. w każdym dniu roboczym) i pozostawały na bezpiecznym poziomie, znacznie przewyższającym poziomy regulacyjne. Wg stanu na 30 czerwca 2018 roku normy te kształtowały się następująco:

Miara	Wartość na 30.06.2018	Wartość na 31.12.2017
LCR	140%	134%
M1	-	1 449 mln zł
M2	-	1,50
M3	83,62	72,05
M4	1,40	1,31

* od 1.01.2018 roku M1 i M2 nie są normami nadzorczymi.

W celu pomiaru płynności oraz ryzyka płynności bieżącej i krótkoterminowej Bank wprowadził następujące miary i narzędzia: (i) aktywa płynne – stanowiące bufor dla oczekiwanych i nieoczekiwanych wpływów w

horyzoncie 30 dni; (ii) zapas płynności – który mierzy poziom aktywów płynnych, pomniejszonych o wypływy płynności netto, wyznaczone w terminie 30 dni; (iii) ocenę stabilności bazy depozytowej; (iv) lukę płynności krótkoterminowej (dla PLN, EUR, CHF i USD) – pokazującą poziom niedopasowania w strukturach finansowania w walutach obcych; luka ta przede wszystkim obejmuje przepływy z transakcji na rynku hurtowym oraz z transakcji pochodnych oraz (v) testy warunków skrajnych (pozwalające m.in. na weryfikację możliwości utrzymania płynności w zdefiniowanym w Banku horyzoncie czasowym w poszczególnych scenariuszach). W celu pomiaru płynności oraz ryzyka płynności średnio- i długoterminowego Bank wyznacza i monitoruje: (i) lukę płynności kontraktową oraz urealnioną (która jest uzupełniana o systematycznie przeprowadzane analizy: stabilności bazy depozytowej, koncentracji bazy depozytowej, wielkości przedpłat kredytów oraz poziomu zrywalności depozytów); (ii) wskaźniki pokrycia aktywów długoterminowych pasywami długoterminowymi; (iii) wskaźnik pokrycia kredytów służących finansowaniu długoterminowych potrzeb klientów najbardziej stabilnymi źródłami finansowania oraz (iv) prognozę zapasu płynności, aktywów płynnych oraz nadzorczych miar płynności. Zgodnie z Uchwałą Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego Bank przeprowadza również pogłębioną analizę płynności długoterminowej. Wyniki przeprowadzanych analiz są wykorzystywane do zarządzania płynnością Banku. Jednocześnie proces opracowywania krótko- i długoterminowych planów finansowych Banku zawiera ocenę płynności, tak aby zapewnić adekwatną strukturę finansowania i przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

W celu oceny skuteczności procesu zarządzania ryzykiem płynności, dla większości z powyższych miar ustalane są limity lub wartości ostrzegawcze w ramach zestawu wewnętrznych limitów ryzyka płynności, których struktura ma charakter hierarchiczny (tzn. ustalane są na poziomie Rady Nadzorczej, Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami). Obowiązujące limity i wartości ostrzegawcze podlegają systematycznym przeglądom, tak aby pozwalały na skuteczne monitorowanie płynności. Limity i wartości ostrzegawcze określają ramy dla tolerancji Banku w zakresie płynności i są zgodne z przyjętym przez Bank apetytem na to ryzyko. Kształtowanie odpowiedniego profilu ryzyka płynności wspierane jest poprzez uwzględnienie kosztu płynności w ramach obowiązującego w Banku systemu cen transferowych.

Bank, w opracowywanych analizach płynnościowych, uwzględnia również możliwość niekorzystnej zmiany kursów walut obcych, w szczególność CHF i EUR, potencjalnie powodujące zwiększenie potrzeb płynnościowych.

Zgodnie z podpisaną z kontrahentami dokumentacją Credit Support Annex do umów ramowych (Credit Support Annex (CSA), Credit Support Annex for Variation Margin (CSA VM)) Bank, w przypadku niekorzystnych zmian rynkowych (m.in. kursów walutowych), zobowiązany jest do złożenia dodatkowych depozytów zabezpieczających zgodnie w dokonaną wyceną; w przypadku korzystnych zmian - Bank otrzymuje dodatkowe zabezpieczenie od kontrahentów. Bank nie posiada w przedmiotowej dokumentacji postanowień zmieniających wysokość składanego zabezpieczenia ze względu na zmianę posiadanego ratingu. Oznacza to, iż obniżenie poziomu oceny zdolności kredytowej nie wpływa na wysokość i sposób wyliczenia depozytów zabezpieczających.

Ponadto Bank posiada zatwierdzony przez Zarząd Banku Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych, który określa potencjalne źródła pogorszenia / utraty płynności, zasady postępowania i kompetencje w sytuacjach awaryjnych, mających na celu oszacowanie horyzontu przetrwania oraz możliwości i kosztów przywrócenia stanu stabilnej płynności. Plan ten, oprócz analizy scenariuszowej płynności w sytuacjach awaryjnych (której założenia są zgodne z przeprowadzanymi testami warunków skrajnych), zawiera także mierzalne i niemierzalne symptomy wyprzedzające sytuacje awaryjne, powalające na systematyczne monitorowanie źródeł powstawania sytuacji kryzysowych w zakresie płynności. Analizy scenariuszowe płynności w sytuacjach awaryjnych oraz testy warunków skrajnych obejmują trzy rodzaje scenariuszy: (1) kryzys wewnętrzny - jego źródłem jest utrata zaufania do Banku przez uczestników rynku (tzw. „run na Bank”), zmniejszenie dostępności finansowania, zmaterializowanie się ryzyka koncentracji oraz obniżenie ratingu Banku; (2) kryzys zewnętrzny - zakłada materializację ryzyka walutowego, wzrost stóp procentowych, kryzys na rynkach finansowych i ewentualne efekty drugiej rundy oraz (3) kryzys mieszany – stanowi połączenie elementów zarówno kryzysu wewnętrznego jak i zewnętrznego. Dokonywane stress testy pozwalają na identyfikację czynników, których materializacja może generować w Banku ryzyko płynności oraz opracowanie działań koniecznych do podjęcia, w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych. Bank, w ramach dokonywanych analiz, przeprowadza również analizę wrażliwości na poszczególne czynniki generujące ryzyko płynności oraz tzw. testy odwrócone. Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych jest systematycznie weryfikowany i aktualizowany, tak aby gwarantował operacyjne przygotowanie Banku do uruchomienia potencjalnych działań, możliwych do podjęcia w sytuacji zagrożenia płynności. Analiza scenariuszowa płynności w sytuacjach awaryjnych jest opracowywana w trybie półrocznym, a testy warunków skrajnych – w okresach miesięcznych. Założenia przyjmowane w testach

warunków skrajnych są systematycznie weryfikowane, zgodnie z wnioskami wynikającymi z Analizy scenariuszowej płynności w sytuacjach awaryjnych. Wnioski z przeprowadzanych testów są uwzględniane w bieżącym zarządzaniu płynnością i ryzykiem płynności, a także są podstawą do budowania struktury aktywów i pasywów.

Testy warunków skrajnych wykonane w I połowie 2018 roku, analogicznie jak w 2017 roku pokazują, że Bank posiada stabilną sytuację płynnościową, a posiadane aktywa płynne (nadwyżka płynności) pozwalają na przetrwanie założonych scenariuszy warunków skrajnych, w których Bank zakłada przeżycie w określonym horyzoncie czasowym.

Stosowane przez Bank miary i narzędzia podlegają cyklicznym przeglądom i są systematycznie aktualizowane, co służy lepszemu odwzorowaniu profilu płynności. Proces monitorowania płynności i ryzyka płynności w Banku jest wspierany przez dedykowane systemy informatyczne (w szczególności w zakresie generowania kontraktowej i urealnionej luki płynności, raportowania nadzorczych miar płynności i limitów wewnętrznych oraz przygotowywania sprawozdawczości obowiązkowej). Począwszy od 2017 roku Bank, przynajmniej raz do roku, opracowuje przegląd procesu oceny adekwatności zasobów płynności (ILAAP). Przegląd ten podlega opiniowaniu przez Komitet ZAP oraz zatwierdzeniu przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Wyniki analizy ryzyka płynności, wraz z wynikami testów warunków skrajnych, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz - w cyklach kwartalnych - dla Rady Nadzorczej Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka (przy Radzie Nadzorczej).

W I połowie 2018 roku, podobnie jak w 2017 roku, sytuacja płynnościowa Grupy była systematycznie monitorowana i pozostawała na bezpiecznym poziomie.

2.2. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian stóp procentowych na prognozowany wynik finansowy, wartość ekonomiczną kapitału własnego oraz wartość bieżącą posiadanych dłużnych papierów wartościowych. Ryzyko stopy procentowej jest przede wszystkim generowane w Banku, zarówno w księdze bankowej jak i handlowej.

2.2.1. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

Głównym celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej jest dążenie do stabilizacji i optymalizacji wyniku odsetkowego (WO), przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu zmian rynkowych stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału własnego (WEK).

W tym celu Bank wykorzystuje dwa narzędzia: posiadany portfel inwestycyjny oraz transakcje pochodne, dokonywane w ramach rachunkowości zabezpieczeń. Budowany w księdze bankowej portfel inwestycyjny powinien między innymi przyczyniać się do zabezpieczenia wyniku odsetkowego generowanego na kapitałach własnych Banku, jak również stabilnej części niewrażliwych na zmianę stopy procentowej osadów na rachunkach bieżących. Z drugiej strony portfel ten powoduje zmienność kapitału z aktualizacji wyceny.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej. Jej celem jest zabezpieczenie wartości godziwej obligacji Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu, stanowiących część portfela obligacji dostępnych do sprzedaży w modelu H2C&S. Przeprowadzone transakcje zabezpieczające IRS ograniczają fluktuacje kapitału związane ze zmianami stóp procentowych.

Proces monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej jest wspierany przez dedykowany system informatyczny, za pomocą którego Bank w szczególności wyznacza / przeprowadza: (i) lukę przeszacowania (repricing gap), (ii) wskaźnik wrażliwości wyniku odsetkowego (WO), (iii) wskaźnik wrażliwości wartości ekonomicznej kapitału własnego (WEK), (iv) analizę pozostałych komponentów ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej – ryzyka bazowego, ryzyka krzywej dochodowości i ryzyka opcji klienta, (v) analizę duracji, (vi) testy warunków skrajnych, w tym testy odwrócone, których celem jest określenie, jakie łączne zmiany czynników rynkowych doprowadzają do określonego wpływu na miary ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej. Testy odwrócone zostały wprowadzone w I połowie 2018 roku, zgodnie z Wytycznymi EBA.

Wpływ zmiany stóp procentowych na wynik odsetkowy (zmiany o ± 100 p.b.) oraz na wartość ekonomiczną kapitału (zmiany o ± 200 p.b.) zostały przedstawione w poniższej tabeli.

(w tys. zł)	WO		WEK	
	-100 p.b.	+100 p.b.	-200 p.b.	+200 p.b.
30-06-2018	-49 006	35 578	5 067	-40 666
31-12-2017	-51 577	37 916	412	-42 416
Zmiana	2 571	-2 338	4 656	1 751

Na 30 czerwca 2018 roku, analogicznie jak na 31 grudnia 2017 roku, powyższe miary znajdowały się w ramach limitów/wartości ostrzegawczych. Asymetryczny wpływ zmian stóp procentowych na WO i WEK wynika z charakterystyki oprocentowania poszczególnych pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w tym m.in. ograniczenia wzrostu oprocentowania kredytów (do dwukrotności odsetek ustawowych) oraz ograniczenia spadku poszczególnych źródeł finansowania do poziomu 0, przy ujemnych rynkowych stopach procentowych.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników rynkowych (czynników ryzyka).

W księdze bankowej badany jest przede wszystkim wpływ skrajnie niekorzystnych zmian:

- stóp procentowych na: (i) wynik odsetkowy (WO), (ii) wartość ekonomiczną kapitału własnego (WEK), (iii) na portfel w księdze bankowej: papierów wartościowych w ramach rachunkowości zabezpieczeń, dłużnych papierów wartościowych, transakcji IRS oraz FX swap:
 - a) scenariusze równoległego przesunięcia krzywych stóp procentowych od ± 100 p.b. do ± 500 p.b.,
 - b) scenariusze spłaszczenia, wygięcia i wystromienia krzywych stóp procentowych,
 - c) kursów walutowych na WO oraz WEK - scenariusze zmiany kursów walutowych o $\pm 5\%$, $\pm 10\%$ oraz $\pm 25\%$,
- stóp procentowych i kursów walutowych łącznie na WO oraz WEK – scenariusze łącznych zmian kursów walutowych o $\pm 10\%$ i $\pm 25\%$ oraz stóp procentowych o ± 100 p.b. (dla WO), ± 200 p.b. (dla WEK) i ± 500 p.b.

Wyniki tej analizy pokazują, iż, przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność w portfelu bankowym utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Wyniki przeprowadzanego monitoringu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej są prezentowane w cyklach tygodniowych w raportach przygotowywanych dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego oraz, wraz z wynikami przeprowadzonych testów warunków skrajnych, w cyklach miesięcznych, w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz – w cyklach kwartalnych - dla Komitetu ds. Ryzyka oraz Rady Nadzorczej Banku.

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego Banku uwzględnia się ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, które jest stale istotne. Na dzień 30 czerwca 2018 roku utworzono kapitał wewnętrzny w wysokości 49,0 mln zł. Na dzień 31 grudnia 2017 roku utworzono kapitał wewnętrzny w wysokości 42,4 mln zł.

Rachunkowość zabezpieczeń

Spośród podmiotów z Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. rachunkowość zabezpieczeń została zastosowana tylko w Banku. Bank, na podstawie przepisów przejściowych MSSF 9, w I półroczu 2018 prowadził politykę rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z warunkami określonymi w MSR 39. Bank może podjąć decyzję o przejściu na stosowanie wymogów MSSF 9 w zakresie rachunkowości zabezpieczeń w terminie późniejszym, np. od 1 stycznia 2019 roku

Bank w okresie objętym zabezpieczeniem dokonuje zabezpieczenia zmienności wartości godziwej obligacji o stałym oprocentowaniu wynikające ze zmian rynkowych stóp procentowych. Pozycję zabezpieczoną stanowi część obligacji Skarbu Państwa utrzymywana w portfelu dostępnym do sprzedaży. Instrumentem zabezpieczającym są transakcje Interest Rate Swap (IRS), w których Bank dokonuje płatności w oparciu

o stałą stopę procentową, a otrzymuje kupon oparty o zmienną stopę (6-miesięczny WIBOR). Dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczanego ryzyka. Zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (tj. ryzyko zmienności stóp procentowych). Spread pomiędzy kwotowaniami obligacji skarbowych i transakcji IRS zostaje wyłączony z zabezpieczenia.

2.2.2. Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej jest uzyskanie w tym obszarze działalności, zakładanego w planie finansowym wyniku finansowego, przy akceptowalnej ekspozycji Banku na przedmiotowe ryzyko oraz minimalizacja jego negatywnych skutków z tytułu posiadanych w księdze handlowej instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Bank monitoruje ryzyko w księdze handlowej stosując następujące zasady: 1) prowadzi działalność handlową na poziomie znaczącym, przy czym działalność ta pełni rolę uzupełniającą w stosunku do innych obszarów funkcjonowania Banku; 2) do księgi handlowej są kupowane jedynie płynne instrumenty, umożliwiające zamknięcie ryzyka w przypadku przekroczenia obowiązujących limitów; 3) ryzyko generowane w księdze handlowej jest systematycznie monitorowane, a jego poziom jest kontrolowany i ograniczany za pomocą limitów; 4) Zarząd Banku, w sytuacji dużej niepewności na rynkach finansowych, może podjąć decyzje o przejściowym, znaczącym ograniczeniu działalności handlowej.

W BOŚ S.A., w celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, wykorzystuje się: (i) model wartości zagrożonej (model VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność stóp procentowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy, (ii) BPV (tzn. wrażliwość papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej przy zmianie stóp procentowych o 1 p.b.), (iii) system limitów oraz (iv) testy warunków skrajnych. W I połowie 2018 roku nie doszło do istotnych zmian w technikach pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej.

Wartość VaR stopy procentowej w księdze handlowej oraz wpływ scenariusza stress testowego zmiany krzywych dochodowości o ± 200 p.b. na wynik Banku w okresach rocznych, kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną, średnią oraz na datę sprawozdawczą):

(w tys. zł)	VaR 10-dniowy				Testy warunków skrajnych ± 200 p.b. na datę
	średnia	max	Min	na datę	
Od 01.01.2018 do 29.06.2018	355	856	41	507	-2 720
Od 01.01.2017 do 30.06.2017	516	936	110	198	-2 644

W celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej Bank, raz na miesiąc, przeprowadza analizę back-testing, kalkulowaną poprzez porównanie maksymalnych strat, wyznaczonych z modelu VaR, z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji.

System limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit na VaR 10-dniowy,
- 2) limit BPV dla instrumentów generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej, obowiązujący zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia, osobno dla pozycji w papierach dłużnych i dla IRS oraz łącznie dla tych instrumentów,
- 3) limity maksymalnej, dwudniowej i ciągniętej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym.

Kalkulowanie i monitorowanie poziomu wykorzystania poszczególnych limitów jest przeprowadzane wg stanu na każdy dzień roboczy, a w odniesieniu do limitów BPV – również w ciągu dnia.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników rynkowych (czynników ryzyka). W księdze handlowej badany jest wpływ skrajnie niekorzystnych zmian poziomu rynkowych stóp procentowych na wynik Banku oraz zmienności stóp w okresie 250 dni roboczych i korelacji pomiędzy ich zmiennościami na poziom VaR. Scenariusze testów warunków skrajnych są przeprowadzane również przy założeniu zmiany płynności rynku i braku możliwości zamknięcia pozycji. W testach warunków skrajnych Bank stosuje scenariusze zarówno historyczne jak i parametryczne.

Wyniki tej analizy pokazują, iż, przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność w portfelu handlowym Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Wyniki przeprowadzanego monitoringu ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, wraz z wynikami przeprowadzonych testów warunków skrajnych, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz – w cyklach kwartalnych - dla Rady Nadzorczej Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka. Dodatkowo wyniki analizy w ramach raportów dziennych przekazywane są Członkom Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach tygodniowych są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Komitetu ZAP ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego.

2.3. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian kursów walutowych na wynik finansowy Grupy. Ryzyko to jest generowane przede wszystkim w DM BOŚ S.A. (w księdze handlowej i niehandlowej) oraz w Banku (w księdze handlowej)

Celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym w księdze bankowej jest neutrzymywanie otwartych indywidualnych pozycji. Ekspozycje walutowe, wynikające z działalności prowadzonej w ramach księgi bankowej, są systematycznie transferowane do Departamentu Skarbu tego samego dnia lub najpóźniej – następnego dnia roboczego. Pozycja walutowa wynikająca z działalności Banku w księdze bankowej, która nie została przetransferowana w danym dniu na księgę handlową, jest uwzględniana w wykorzystaniu limitów otwartych pozycji walutowych w księdze bankowej na koniec dnia.

Głównymi pozycjami walutowymi Banku są pozycje w PLN, USD, EUR i CHF.

Ryzyko walutowe w portfelu niehandlowym w DM BOŚ S.A. wynika z deponowania przez DM BOŚ S.A. środków pieniężnych w walutach obcych na rachunkach zagranicznych brokerów. Ryzyko walutowe w księdze niehandlowej implikują również pozycje związane z działalnością DM BOŚ S.A. prowadzoną w Oddziale w Republice Czeskiej, które nie stanowią pozycji zaliczonych do portfela handlowego. DM BOŚ S.A. posiada otwarte pozycje walutowe w USD, EUR i CZK w portfelu niehandlowym, a ryzyko walutowe w tym portfelu jest zarządzane w ramach limitu całkowitej pozycji walutowej dla księgi handlowej i niehandlowej łącznie.

W księdze handlowej ryzyko walutowe jest generowane zarówno w Banku, jak i w DM BOŚ S.A. Ryzyko walutowe w księdze handlowej dotyczyło przede wszystkim DM BOŚ S.A., w mniejszym stopniu Banku. Otwarte pozycje walutowe w księdze handlowej DM BOŚ S.A. wynikają ze świadczenia usług na rzecz klientów w zakresie obrotu pochodnymi instrumentami finansowymi oraz z wykonywania czynności usługowych na rynku regulowanym.

W Grupie istnieje uspołniony system zarządzania ryzykiem walutowym, którego poziom jest liczony odrębnie dla Banku i Domu Maklerskiego BOŚ S.A. Dla monitorowania ryzyka walutowego na otwartych pozycjach walutowych w księdze handlowej (bilansowych i pozabilansowych), podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, stosuje się: (i) model wartości zagrożonej (VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność kursów walutowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy, (ii) system limitów oraz (iii) analizy testów warunków skrajnych.

W I połowie 2018 roku nie doszło do istotnych zmian w technikach pomiaru ryzyka walutowego.

Wartość VaR dla otwartych pozycji walutowych Banku, DM BOŚ S.A. oraz dla całej Grupy w okresach rocznych, wraz z wynikami testów warunków skrajnych dla Grupy kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną i średnią, na datę):

(w tys. zł)	VaR 10-dniowy						Testy warunków skrajnych Grupy wzrost/spadek kursów walutowych o 30% na datę
	Bank		DM		Grupa		
	średnia	max	min	na datę	na datę	na datę	
Od 01.01.2018 do 29.06.2018	193	820	6	202	6 054	6 097	-20 248
Od 01.01.2017 do 29.06.2017	174	640	6	87	3 737	3 611	-22 055

Bank, w celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej, raz w miesiącu przeprowadza analizy back-testing, poprzez porównanie maksymalnych strat, wyznaczonych z modelu VaR z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji.

System limitów w zakresie ryzyka walutowego w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit na VaR 10-dniowy,
- 2) limity kwotowe na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut, obowiązujące zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia,
- 3) limity straty dziennej i ciągnionej miesięcznej z tytułu transakcji wymiany walut.

Kontrola wykorzystania ww. limitów przeprowadzana jest każdego dnia roboczego, a w odniesieniu do limitów na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut Banku - również w ciągu dnia.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka walutowego w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. Badany jest przede wszystkim wpływ skrajnie niekorzystnych zmian kursów walutowych w stosunku do PLN i kursów krzyżowych par walutowych EUR/USD i EUR/CHF na wynik z pozycji wymiany oraz zmian zmienności kursów walutowych w okresie 250 dni roboczych i korelacji pomiędzy zmiennościami kursów walutowych na poziomie VaR, zarówno za pomocą metody historycznej jak i parametrycznej.

W celu przeprowadzenia analizy wpływu warunków skrajnych Bank stosuje następujące scenariusze:

- 1) historyczne:
 - historyczny wzrost/spadek kursów walutowych w stosunku do PLN (w tym grube ogony),
 - wzrost/spadek kursów krzyżowego EUR/CHF oraz EUR/USD,
- 2) parametryczne:
 - wzrost/spadek kursów walutowych w stosunku do PLN o 30%,
 - wzrost zmienności kursów walutowych,
 - skrajnie niekorzystna zmiana korelacji kursów walutowych.

Scenariusze testów warunków skrajnych są przeprowadzane również przy założeniu zmiany płynności rynku i braku możliwości zamknięcia pozycji.

Wyniki analizy stress-testing pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji, działalność Banku w zakresie ryzyka walutowego utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Przeprowadzone analizy wskazują, że w badanym okresie ryzyko walutowe kształtowało się na umiarkowanym poziomie. Wyniki analizy ryzyka walutowego w księdze handlowej, wraz z wynikami testów warunków skrajnych w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach kwartalnych – dla Rady Nadzorczej Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka. Dodatkowo wyniki analizy w ramach raportów dziennych przekazywane są Członkom Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach tygodniowych są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Komitetu ZAP ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego.

2.4. Ryzyko cen instrumentów i towarów

Ryzyko to występuje głównie w działalności DM BOŚ S.A. i wynika z wpływu zmian cen instrumentów finansowych i towarów na wartość kapitału i na wynik finansowy.

Transakcje na instrumentach finansowych realizowane na rachunek własny DM BOŚ S.A. dotyczą działalności DM BOŚ S.A. w charakterze Market Makersa na pozagiełdowym rynku OTC (działalność o handlowej nazwie BOSSAFX), a także działalności jako animatora rynku na rynku regulowanym na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i w przeważającej większości przypadków są zamykane na koniec dnia. Istotne zaangażowanie w instrumenty finansowe występuje jedynie w przypadku otwieranych przez DM BOŚ S.A. transakcji zabezpieczonych (arbitrażowych), w tym w ramach krótkiej sprzedaży papierów wartościowych na rynku regulowanym na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Transakcje zabezpieczone (arbitrażowe) polegają na wykorzystaniu tymczasowej nierównowagi cen pomiędzy dwoma rynkami (np. pomiędzy cenami pochodnych instrumentów finansowych oraz cenami instrumentów bazowych). Transakcje zabezpieczone (arbitrażowe) na kontrakty walutowe są zawierane na GPW oraz w Saxo Bank A/S. Transakcje krótkiej sprzedaży są realizowane z wykorzystaniem pożyczonych papierów wartościowych od belgijskiego KBC Bank NV i zabezpieczeniu tej pożyczki przeciwstawną pozycją w pochodnym instrumencie finansowym notowanym na GPW (akcyjny lub indeksowy kontrakt futures). Ryzyko to jest ograniczane poprzez całkowite

limity zaangażowania, zarówno w odniesieniu do transakcji zabezpieczonych (arbitrażowych), jak i niezabezpieczonych.

Ryzyko związane z prowadzeniem przez DM BOŚ S.A. działalności na rachunek własny jest ograniczane poprzez całkowite limity zaangażowania, tj. zarówno w odniesieniu do transakcji zabezpieczonych (arbitrażowych) – limit o wartości 57 mln zł, jak i niezabezpieczonych – limit o wartości 19 mln zł. W DM BOŚ S.A. na dzień 30 czerwca 2018 roku wykorzystanie limitu zaangażowania w transakcje zabezpieczone (arbitrażowe) wynosiło poniżej 1%, natomiast wykorzystanie limitu w transakcje niezabezpieczone wynosiło 64% (wg stanu na 31 grudnia 2017 roku wykorzystanie ww. limitów wynosiło odpowiednio: 31% i 79%).

Ryzyko towarów występuje głównie w ramach działalności na pozagiełdowym rynku OTC, dla transakcji zawieranych z klientami DM BOŚ S.A. i transakcji zabezpieczających dokonywanych w Saxo Bank A/S, X-Trade Brokers Dom Maklerski S.A. lub BNP Paribas Prime Brokerage, Inc.

W Domu Maklerskim BOŚ S.A. istnieje hierarchiczna struktura limitów ryzyka rynkowego, składająca się z:

- całkowitych limitów ryzyka rynkowego, w skład których wchodzi limit wartości zagrożonej dla całości działalności DM BOŚ S.A. oraz limit wolumenowy wyłącznie w zakresie instrumentów rynku obrotu towarowego,
- strukturalnych limitów ryzyka rynkowego, w skład których wchodzi limit straty w ujęciu narastającym, limit całkowitej pozycji walutowej, limity wartości zagrożonej dla poszczególnych linii biznesowych DM BOŚ S.A. oraz limit produktowy,
- operacyjnych limitów ryzyka rynkowego, w skład których wchodzi limit wartości zagrożonej dla poszczególnych segmentów w ramach linii biznesowych DM BOŚ S.A., odpowiedzialnych za powstanie ryzyka rynkowego oraz limity pozycji w układzie geograficznym.

3. RYZYKO OPERACYJNE I BRAKU ZGODNOŚCI

3.1. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne zostało w Banku zdefiniowane jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując również ryzyko prawne, z uwzględnieniem zdarzeń ryzyka operacyjnego charakteryzujących się niską częstotliwością występowania, lecz wysokimi stratami. W zakres ryzyka operacyjnego nie włącza się ryzyka reputacji i strategicznego.

Bieżące i systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Banku było realizowane z wykorzystaniem systemu zbudowanego w oparciu o metody jakościowe i ilościowe, przede wszystkim nastawionego na działania prewencyjne, ograniczające ekspozycję Banku na przedmiotowe ryzyko. W szczególności odbywało się to poprzez:

- organizację procesów w sposób ograniczający powstawanie zagrożeń z tytułu ryzyka operacyjnego,
- monitorowanie wielkości objętych limitami na ryzyko operacyjne, w szczególności stopnia wykorzystywania przyjętych limitów tolerancji i apetytu na ryzyko operacyjne,
- okresowe przeglądy ryzyka operacyjnego, oparte na samoocenie,
- gromadzenie informacji w bazie zdarzeń ryzyka operacyjnego, wykorzystywanych do monitorowania ryzyka operacyjnego oraz pomiaru i szacowania strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego za pomocą wdrożonej metodyki kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI),
- przeprowadzanie okresowych testów warunków skrajnych dla potencjalnych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- monitorowanie ryzyka współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w szczególności w zakresie usług outsourcingowych,
- bieżące, sprawne rozwiązywanie problemów, wynikających z zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego, tak aby nie miały one istotnego wpływu na działalność Banku,
- regularne raportowanie z zakresu ryzyka operacyjnego, obejmujące w szczególności poziom i profil ryzyka operacyjnego, poziom wykorzystania limitów na ryzyko operacyjne oraz wielkość strat z tytułu zaistniałych zdarzenia ryzyka operacyjnego.

Mając na uwadze stopień rozwoju systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, Bank oblicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego przy zastosowaniu metody standardowej.

W ramach działań usprawniających organizację systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku, w I połowie 2018 roku dokonano nowelizacji Zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym w BOŚ S.A., pod kątem m.in. weryfikacji efektywności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz zgodności z rekomendacjami nadzoru finansowego. Dokonano także istotnej nowelizacji regulacji dotyczącej zasad realizacji procesu zakupowego w Banku w zakresie outsourcingu bankowego. W Banku kontynuowany jest cykl szkoleń e-learningowych z ryzyka operacyjnego dotyczących zasad funkcjonowania bazy zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w BOŚ S.A. Założeniem tego cyklu jest objęcie obowiązkowym szkoleniem użytkowników aplikacji OPRISK! (ok. 400 użytkowników) oraz wszystkich pracowników Banku, łącznie z kadrą menedżerską oraz członkami Zarządu Banku.

W I połowie 2018 roku zrealizowano także szereg zadań w ramach organizacji systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym m.in. (1) ustalono i zatwierdzono limity apetytu oraz tolerancji na ryzyko operacyjne na 2018 rok, (2) okresowo monitorowano wykorzystanie obowiązujących limitów, (3) opracowano Mapę ryzyka operacyjnego na 2018 rok na podstawie samooceny dokonanej przez wszystkie komórki organizacyjne Centrali Banku, (4) dokonano oceny istotności podmiotów zależnych w Grupie Kapitałowej BOŚ S.A. w zakresie generowanego ryzyka operacyjnego, (5) wykonano prace dostosowawcze do nowej sprawozdawczości COREP z zakresu ryzyka operacyjnego.

Informacja z zakresu ryzyka operacyjnego jest częścią okresowej informacji zarządczej kierowanej na Komitet Ryzyka Operacyjnego, Zarząd Banku, Radę Nadzorczą oraz Komitet ds. Ryzyka (przy Radzie Nadzorczej).

W I połowie 2018 roku nie odnotowano zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego, które istotnie wpłynęłyby na bezpieczeństwo funkcjonowania Banku oraz Grupy kapitałowej. W stosunku do zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego podejmowano działania wyjaśniające oraz ograniczające potencjalne straty.

3.2. Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, przepisów wewnętrznych i standardów rynkowych.

Bank zapewnia zgodność działania z przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi i standardami rynkowymi poprzez funkcję kontroli (stosowanie mechanizmów kontrolnych i monitorowanie ich przestrzegania) oraz proces zarządzania ryzykiem braku zgodności, który obejmuje identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności oraz raportowanie w tym zakresie do Zarządu i Rady Nadzorczej. Podstawowe zasady zapewniania zgodności w Banku w ramach funkcji kontroli i procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności zostały określone w Polityce zgodności Banku Ochrony Środowiska S.A., opracowanej przez Zarząd i zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą.

W Banku funkcjonuje wyodrębniona, samodzielna komórka do spraw zgodności (Biuro Zgodności), podległa bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku, która odpowiada za realizację przypisanych jej obowiązków w ramach funkcji kontroli i organizację procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku ma na celu:

- zidentyfikowanie, ocenę i kontrolę możliwości wystąpienia negatywnych skutków nieprzestrzegania przepisów prawa i przepisów wewnętrznych oraz standardów rynkowych, w tym zwłaszcza wystąpienia sankcji prawnych, strat finansowych, lub utraty reputacji, które mogą być konsekwencją nieprzestrzegania przepisów prawa, przepisów wewnętrznych oraz standardów rynkowych,
- utrwalanie wizerunku Banku, jako instytucji działającej zgodnie z prawem, uczciwej, rzetelnej, przyjaznej dla otoczenia, wiarygodnej i odpowiedzialnej biznesowo.

Bank wyodrębnia kluczowe obszary dla zapewniania zgodności:

- zapobieganie prowadzeniu w Banku działalności niezgodnej z prawem, w tym przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- ochronę informacji,
- wdrażanie i monitorowanie przestrzegania standardów etycznych,
- przyjmowanie lub przekazywanie korzyści lub prezentów,
- prowadzenie działalności reklamowej i marketingowej
- oferowanie produktów,
- postępowanie ze skargami i reklamacjami klientów,

- zarządzanie konfliktami interesów.

W 2018 roku w Banku dokonane zostały zmiany w:

- systemie kontroli wewnętrznej, polegające na wprowadzeniu dodatkowych form niezależnego monitorowania pionowego oraz dostosowaniu do aktualnej struktury organizacyjnej Banku,
- systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oraz procedurze anonimowego zgłaszania naruszeń prawa, obowiązujących w Banku procedur wewnętrznych i standardów etycznych, podyktowane wdrożeniem ustawy z dnia 1 marca 2018 roku o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W 2018 roku nie odnotowano zdarzeń, które w sposób istotny wpłynęłyby na poziom ryzyka braku zgodności, Bank koncentrował swoje działania na zapobieganiu wystąpieniu ryzyka braku zgodności.

Mając na uwadze rozpoczętą w 2017 roku przez KNF i NBP akcję informacyjną w sprawie ryzyk związanych z inwestowaniem w tzw. kryptowaluty oraz w trosce o bezpieczeństwo klientów i bezpieczeństwo obrotu, w 2018 roku w Banku kontynuowano podjęte wcześniej działania w przedmiotowym obszarze, w tym nie zawierano umów o prowadzenie rachunków z podmiotami, których przedmiotem działalności jest obrót „walutą” wirtualną, zakończono współpracę z takimi podmiotami oraz objęto szczególnym monitoringiem aktywność pozostałych klientów.

IV. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

1. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI

Zarządzanie zasobami finansowymi jest podstawowym elementem działalności operacyjnej Banku. Polega ono na takim kształtowaniu wielkości oraz struktury bilansu, tj. aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych, które pozwalają na osiągnięcie równomiernego strumienia dochodów przy równoczesnym utrzymaniu wymaganego poziomu bezpieczeństwa prowadzonej działalności. Polityka zarządzania aktywami i pasywami Banku kształtowana jest przez Zarząd Banku oraz przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Podstawowymi miernikami zdolności BOŚ S.A. do regulowania zobowiązań jest poziom płynności i adekwatności kapitałowej. Bank, z odpowiednim wyprzedzeniem, podejmował decyzje dotyczące pozyskania długoterminowych środków oraz zwiększenia stabilności bazy depozytowej, zapewniające odpowiednią strukturę bilansu i umożliwiające bezpieczną realizację Planu finansowego.

Struktura zapadalności/wymagalności aktywów i pasywów zapewnia Bankowi zdolność do realizacji swoich zobowiązań oraz finansowania swego rozwoju. W analizowanym okresie jej rozwój odbywał się przy bezpiecznym poziomie współczynnika wypłacalności.

Na jakość zarządzania bilansem, a tym samym również na realizację zobowiązań Banku, wpływ ma również sposób zarządzania głównie ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym. Sposób zarządzania tymi ryzykami oraz ich monitorowanie wskazują, iż Bank posiada zdolność do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań na odpowiednim poziomie.

2. UZALEŻNIENIE OD PARTNERÓW

W analizowanym okresie podmioty Grupy nie posiadały klientów, których udział osiągałby co najmniej 10% przychodów ze sprzedaży.

3. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Opis transakcji z podmiotami powiązаныmi został zamieszczony w nocie 34 Informacji dodatkowej do Śródrocznego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy BOŚ S.A. za okres sześciu miesięcy

zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku

4. SEZONOWOŚĆ LUB CYKLICZNOŚĆ

W działalności Grupy BOŚ S.A. nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

5. INFORMACJE O UMOWACH BANKU

5.1. Umowy znaczące

BOŚ S.A. nie zawarł umowy o wartości przekraczającej 10% kapitałów własnych w I półroczu 2018 roku.

5.2. Umowy z Bankiem Centralnym i organami nadzoru

Bank nie podpisał żadnej nowej Umowy z Bankiem Centralnym i organami nadzoru od 2016 roku:

5.3. Umowy o dokonanie badań sprawozdań finansowych

- Umowa zawarta w dniu 12 lipca 2017 roku z Mazars Audyt Sp. z o.o. Przedmiotem umowy jest przeprowadzenie przeglądu i badanie sprawozdań finansowych Banku i Grupy Kapitałowej za lata 2017 – 2018.

6. CZYNNIKI I NIETYPOWE ZDARZENIA

W I półroczu 2018 roku nie wystąpiły nietypowe zdarzenia mające znaczący wpływ na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.

7. INFORMACJA O POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH

Na dzień 30 czerwca 2018 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. występował:

- jako powód w 913 sprawach na łączną kwotę: 89,7 mln zł
- jako pozwany w 55 sprawach na łączną kwotę: 32,8 mln zł.

Na dzień 30 czerwca 2018 roku Bank nie prowadził sprawy, której wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych.

8. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA

W I półroczu 2018 roku nie wystąpiły zmiany w podstawowych zasadach zarządzania.

9. INFORMACJA O DYWIDENDZIE

W I półroczu 2018 roku nie była wypłacona ani zadeklarowana dywidenda.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. podjęło Uchwałę w dniu 31 maja 2017 roku w sprawie pokrycia straty Banku za 2017 roku i przeznaczenia zysku netto Banku za 2017 rok w wysokości 24 423 393,03 zł na kapitał zapasowy.

10. INFORMACJE O WARTOŚCI PRZYJĘTYCH PRZEZ BANK ZABEZPIECZEŃ

Na koniec czerwca 2018 roku wartość istotnych zabezpieczeń z wyłączeniem weksli in blanco oraz cesji z polisy ubezpieczeniowej dotyczącej nieruchomości lub ruchomości wyniosła 24 740 mln zł. Najważniejszym rodzajem zabezpieczenia pozostają zabezpieczenia hipoteczne (11 744 mln zł, tj. 47%). Zastawy wyniosły 8 605 mln zł, co stanowi 35% ogółu zabezpieczeń. Gwarancje i poręczenia wyniosły 2 912 mln zł, tj. 12% ogółu zabezpieczeń. Cesje wierzytelności od kontrahenta kraju OECD wyniosły 828 mln zł (3% ogółu zabezpieczeń), natomiast ubezpieczenia kredytu w instytucji w kraju OECD wyniosły 266 mln zł (1% ogółu zabezpieczeń). Pozostałe zabezpieczenia nie przekroczyły 1% ogółu zabezpieczeń.

11. AKCJONARIAT I PRAWA Z AKCJI

11.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku

Ogólna liczba akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu BOŚ S.A. na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosiła 62 873 245. Wszystkie akcje są akcjami zwykłymi na okaziciela o wartości nominalnej 10 zł każda.

Nazwa Akcjonariusza	Liczba akcji	Struktura kapitału (%)
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	32 951 960	52,41
Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	6 000 000	9,54
Państwowe Gospodarstwo Leśne - Lasy Państwowe	4 273 574	6,80
Akcje w wolnym obrocie	19 647 711	31,25
SUMA	62 873 245	100,00

11.2. Akcje własne

Na dzień 30 czerwca 2018 roku Bank posiadał 37 775 akcji własnych, które reprezentują 0,06% kapitału zakładowego i 0,06% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku, w tym:

- 33 095 akcji, które Bank nabył w 2012 roku w ramach działań stabilizacyjnych związanych z emisją akcji serii P. Wyżej wymienione akcje reprezentują 0,05% kapitału zakładowego Banku i ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku, przy czym Bank zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych nie jest uprawniony do wykonywania prawa głosu z tych akcji,
- 4 680 akcji, które reprezentują 0,007% kapitału zakładowego i ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku, które Bank nabył w okresie od 22 czerwca do 6 lipca 2015 roku podczas sesji giełdowych na rynku podstawowym GPW w Warszawie S.A. Akcje zostały nabyte na podstawie Uchwały 34/2015 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia BOŚ S.A. z dnia 10 czerwca 2015 roku w sprawie Programu odkupu akcji BOŚ S.A. w celu zaoferowania osobom zajmującym stanowiska kierownicze mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku. W związku z zaistnieniem okoliczności przewidzianych w Uchwale Nr 258/2011 KNF oraz Polityce zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w BOŚ S.A., Rada Nadzorcza Banku zdecydowała o nieprzyznaniu członkom Zarządu Banku wynagrodzenia zmiennego za 2014 roku, zaś wynagrodzenia zmienne pozostałych osób zajmujących stanowiska kierownicze nie osiągnęły progu, powyżej którego część wynagrodzenia zmiennego wymaga wypłaty w akcjach. W związku z powyższym nabyte w tym celu akcje nie zostały przekazane.

11.3. Informacje o umowach dotyczących przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu

W dniu 3 lipca 2018 roku Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie zarejestrował podwyższenie kapitału zakładowego Spółki w drodze emisji akcji zwykłych na okaziciela serii V oraz zmianę Statutu Spółki w tym zakresie. Wysokość kapitału zakładowego

BOŚ S.A. po rejestracji wynosi 929 476 710 i dzieli się na 92 947 671 akcji. Największy udział w emisji miał NFOŚiGW, który zawarł z Bankiem w ramach podwyższenia kapitału zakładowego Banku Umowę objęcia 21 000 000 sztuk Akcji Serii V za kwotę 210 mln zł. W wyniku podwyższenia kapitału zakładowego NFOŚiGW posiada 53 951 960 akcji reprezentujących 58,05% głosów na Walnym Zgromadzeniu i udziału w kapitale Banku.

Bankowi nie są znane umowy dotyczące przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu (innych niż wynikające z ww. podwyższenia kapitału).

11.4. Posiadacze specjalnych uprawnień kontrolnych z tytułu papierów wartościowych

Wszystkie akcje Banku są równe i każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu i jednakowe prawa do dywidendy.

11.5. Ograniczenia w przenoszeniu prawa własności papierów wartościowych i w wykonywaniu prawa głosu

Zgodnie ze Statutem Banku w przypadku ustanowienia zastawu lub użytkownika na akcji imiennej, zastawnik i użytkownik nie mogą wykonywać prawa głosu z tych akcji. Aktualnie w kapitale zakładowym Banku nie ma akcji imiennych.

12. KADRA ZARZĄDZAJĄCA I PRACOWNICY

12.1. Informacja na temat składu Zarządu i Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza

W I półroczu 2018 roku w składzie Rady Nadzorczej miały miejsce następujące zmiany:

- 1) w dniu 13 lutego 2018 roku Pan Paweł Mzyk złożył rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej,
- 2) Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. odbywające się w dniu 13 lutego 2018 roku:
 - a) odwołało ze składu Rady Nadzorczej Pana Oskara Kowalewskiego,
 - b) powołała do składu Rady Nadzorczej Panią Iwonę Dudę oraz Pana Dariusza Wasilewskiego.

Na dzień 30 czerwca 2018 roku skład Rady Nadzorczej przedstawiał się następująco:

- 1) Wojciech Piotr Wardacki - Przewodniczący
- 2) Andrzej Matysiak - Wiceprzewodniczący
- 3) Emil Słazak - Sekretarz

Członkowie:

- 4) Iwona Duda
- 5) Janina Kazimiera Goss
- 6) Piotr Sadownik
- 7) Marian Szołucha
- 8) Dariusz Wasilewski

Zarządu Banku

W dniu 21 lutego 2018 roku Rada Nadzorcza:

- powierzyła Panu Arkadiuszowi Garbarczykowi funkcję Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu,
- odwołała ze składu Zarządu Panią Annę Milewską oraz Pana Dariusza Grylaka,
- powołała do składu Zarządu Pana Konrada Raczkowskiego.

Na dzień 30 czerwca 2018 roku skład Zarządu Banku przedstawiał się następująco:

- 1) Bogusław Białowas, Prezes Zarządu,
- 2) Arkadiusz Garbarczyk, Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu,
- 3) Konrad Raczkowski, Wiceprezes Zarządu.

12.2. Informacja o stanie posiadania akcji przez Członków Zarządu i Rady Nadzorczej

Członkowie Zarządu Banku oraz Członkowie Rady Nadzorczej zgodnie ze złożonymi przez te osoby oświadczeniami nie posiadają akcji BOŚ S.A. ani uprawnień do nich.

12.3. Szkolenia

Rozwój kompetencji pracowników Banku koncentrował się na kompetencjach biznesowych wspierających realizację Ramowej Strategii Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2016-2020, kompetencjach z dziedziny ekologii, ochrony środowiska oraz dostosowaniu działań Banku do wymogów nadzorczych.

W podnoszeniu kompetencji zawodowych w szkoleniach stacjonarnych udział wzięło 844 uczestników (1 532 osobodni), w tym w grupowych 750 i 94 w szkoleniach indywidualnych. Szkoleniami zewnętrznymi objęto 332 uczestników.

Zakres podnoszenia kompetencji:

- w ramach poszerzania specjalistycznej wiedzy biznesowej, technologicznej oraz ekologicznej zrealizowano szkolenia:
 - w obszarze biznesowym Banku: cykl szkoleń adaptacyjnych dla nowych pracowników obszaru biznesowego Banku, cykl warsztatów - hipoteki, szkolenie agencyjne OFWCA, wiedza, kompetencje z zakresu produktów inwestycyjnych; warsztaty z zakresu synergii biznesu oraz wzajemne szkolenia pracowników oddziałów, wymiana wiedzy o produktach; Program Czyste Powietrze - szkolenia NFOŚiGW; zagadnienia ochrony środowiska; organizacja i działania w zakresie MIKRO, kursy kasjerskie walutowo- złotowe;
 - w zakresie wymogów nadzorczych - mitygacja ryzyka związana ze stosowaniem wskaźników referencyjnych w umowie i instrumentach finansowych; instrumenty pochodne stopy procentowej, wycena i zarządzanie ryzykiem; pomiar ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej wg wymogów EBA; MiFIR przejrzystość posttransakcyjna; Implementacja Dyrektywy PSD2 w instytucjach finansowych; Dyrektywa AML; ocena modeli impairmentowych (MSSF9) z uwzględnieniem wytycznych rekomendacji W;
 - w zakresie bezpieczeństwa: udział policji i innych służb w ochronie infrastruktury krytycznej państwa w dobie niesymetrycznych zagrożeń; współpraca policji i sektora bankowego w zapobieganiu, ujawnianiu i zwalczaniu przestępczości związanej z funkcjonowaniem banków; bezpieczeństwo wewnętrzne a wymogi ustawy o jawności życia publicznego; projekt nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu; RODO i PSD2 w instytucjach finansowych; wykrywanie i zapobieganie przestępstwom gospodarczym i korupcji; nowe zasady i obowiązki w zakresie ochrony danych osobowych; analiza wpływu biznesowego (BIA)
 - w obszarze zagadnień informatycznych: APEX administracja i podstawy programowania; szkolenie warsztatowe z licencjonowania MS; umiejętności automatyzowania zadań w aplikacji MS Excel oraz Share Point, Power Point;
- w ramach rozwoju kompetencji sprzedażowych z uwzględnieniem standardów jakości obsługi klienta; zrealizowano warsztaty:
 - skuteczne strategie współpracy z klientem; coaching- profesjonalne metody sprzedaży; nowoczesne techniki sprzedaży; rozwijające kompetencje autoprezentacji biznesowej, skuteczności biznesu, szefa sprzedaży; strategii komunikacji w procesie wsparcia sprzedaży;
- w ramach działań związanych z rozwojem funkcji personalnej zrealizowano:
 - warsztaty – działania zarządcze i wsparcie obszaru HR służące realizacji planu finansowego; warsztat biznesowy z Analizy SWOT; w strefie rozwoju kompetencji menedżerskich: cykl szkoleń w ramach Akademii Zarządzania: wspieranie pracowników w rozwoju, delegowanie i stawianie wymagań oraz zagadnienia zarządzania zespołem; instrukcji obsługi człowieka;

Ze szkoleń e-learningowych skorzystało łącznie 1 224 uczestników, przy czym wielu z nich brało udział w kilku lub kilkunastu szkoleniach i w takim ujęciu liczba uczestników szkoleń e-learning to łącznie 4 289.

Tematy obejmowały przede wszystkim znajomość:

- produktów obszaru rynku klienta indywidualnego tj. m.in. rachunków bankowych, pożyczki gotówkowej, depozytów, kredytów hipotecznych,
- produktów obszaru rynku klienta instytucjonalnego tj. m.in. prod. rozliczeniowych, kredytowych, faktoringu, gwarancji czy obligacji skarbowych,

- roli Banku jako Agenta Firmy Inwestycyjnej i zagadnień dot. oferowania produktów inwestycyjnych wynikających z dyrektywy MIFID II,
- standardów wewnętrznych dot. jakości obsługi klienta, procesu sprzedaży i współpracy wewnętrznej
- zagadnień dot. ryzyka operacyjnego w tym m.in. ochrony danych osobowych (zgodnie z RODO), elementarnych zasad bezpieczeństwa fizycznego gotówki, obrotu gotówkowego i bezgotówkowego, procesu obsługi skarg i reklamacji oraz jakości danych przekazywanych do baz zewnętrznych,
- etyki bankowej,
- przeciwdziałania mobbingowi,
- zagadnień ekologicznych w tym technologii OZE.

13. INFORMACJE PO DNIU BILANSOWYM

W dniu 3 lipca 2018 roku (raport bieżący nr 27/2018) Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie zarejestrował podwyższenie kapitału zakładowego BOŚ S.A. w drodze emisji 30 074 426 akcji zwykłych na okaziciela serii V oraz zmianę Statutu Banku w tym zakresie. Wysokość kapitału zakładowego Banku po rejestracji wynosi 929 476 710 zł.

W dniu 23 lipca 2018 roku (raport bieżący nr 30/2018) w KDPW nastąpiła rejestracja 30 074 426 akcji zwykłych na okaziciela serii V BOŚ S.A. o wartości nominalnej 10 zł każda oznaczonych kodem ISIN „PLBOS0000308”.

W dniu 10 sierpnia 2018 roku KNF wydała zezwolenie na zaliczenie akcji serii V w kwocie 300 744 260 zł do kapitału podstawowego Tier I.

W dniu 12 lipca 2018 roku (raport bieżący nr 29/2018) pomiędzy Bankiem, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju, spółką Polenergia S.A. (Sponsor) i jej trzema spółkami zależnymi, tj.: Grupa PEP Farma Wiatrowa 1 Sp. z o.o., Grupa PEP Farma Wiatrowa 4 Sp. z o.o. oraz Grupa PEP Farma Wiatrowa 6 Sp. z o.o., zawarty został aneks do Umowy finansowania z dnia 4 października 2013 roku, do której Bank przystąpił w dniu 29 lipca 2014 roku (o czym Bank informował w RB 47/2014). Kredyty inwestycyjne udzielone w/w spółkom przez Bank. oraz EBOiR, przeznaczone zostały na realizację budowy farm wiatrowych FW Gawłowice, FW Skurpie oraz FW Rajgród o łącznej mocy 117,3 MW. Finansowanie udzielone przez Bank dotyczy budowy FW Skurpie zrealizowanej przez Grupa PEP Farma Wiatrowa 4 Sp. z o.o. Zawarty w dniu 12 lipca 2018 roku aneks jest efektem rozmów i negocjacji prowadzonych przez strony, mających na celu uzgodnienie zmian wybranych warunków udzielonego finansowania z uwzględnieniem zaistniałych zmian w otoczeniu rynkowym i regulacyjnym branży energetyki wiatrowej, w tym spadku cen zielonych certyfikatów oraz niepewności inwestorów odnośnie wysokości obciążeń z tytułu podatku od nieruchomości. Zmiany warunków finansowania wprowadzone przedmiotowym aneksem dotyczyły w szczególności obniżenia do poziomów rynkowych cen sprzedaży energii elektrycznej i praw majątkowych realizowanych przez poszczególnych kredytobiorców w ramach długoterminowych umów PPA i CPA zawartych ze spółką Polenergia Obrót S.A. Jednocześnie okres finansowania uległ wydłużeniu o 3 lata, tj. do dnia 29 grudnia 2032 roku, a harmonogram spłaty kredytów został dostosowany do wysokości przepływów pieniężnych generowanych przez poszczególne spółki. Postanowienia aneksu nie zawierają zapisów o karach umownych. Wejście w życie zmienionych warunków finansowania określonych w aneksie, uzależnione jest od spełnienia warunków zawieszających, w tym dokonania przez kredytobiorców przedpłaty kredytów w łącznej kwocie 23,7 mln zł. Łączne saldo zadłużenia spółek z tytułu udzielonych kredytów przez konsorcjum, w którego skład wchodzi BOŚ S.A., po dokonaniu planowanej przedpłaty obniżyło się do kwoty 434,5 mln zł. Zaangażowanie Banku na dzień 12 lipca 2018 roku, tj. przed ww. przedpłatą wobec Klienta oraz grupy podmiotów z nim powiązanych wynosiło 232,4 mln zł.

14. FUNDACJA BOŚ – STRATEGICZNE ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE BANKU

W I półroczu 2018 roku Fundacja Banku Ochrony Środowiska zaangażowana była w realizację ważnych dla wizerunku Banku projektów proekologicznych: „Postaw na Słońce” – promocja wśród młodzieży i osób dorosłych wykorzystania mikroinstalacji OZE, „Zielona Ławeczka” – zazielenianie przestrzeni miejskiej, „Brudno Tu” – inwentaryzacja dzikich wysypisk w Polsce, budowanie społeczeństwa obywatelskiego, „Tradycyjny sad” – ochrona różnorodności biologicznej Polski, „Świat oczami młodych” – edukacja w zakresie sposobów ochrony klimatu. Równolegle prowadzono duże projekty prozdrowotne, celem których jest walka z nadwagą i otyłością wśród młodych ludzi. Prowadzono również działania budujące relacje z pracownikami Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. Zwiększano także aktywność Fundacji na portalach społecznościowych.

EKOLOGIA

Projekt „Postaw na Słońce” – IV edycja

Projekt promujący Odnawialne Źródła Energii, a szczególnie fotowoltaikę prowadzony jest przez Fundację BOŚ od września 2015 roku. W jego ramach zespoły szkolne złożone z uczniów, którzy pracowali pod nadzorem opiekuna, przygotowywały audyty energetyczne szkół i wybranych domów jednorodzinnych oraz filmy promujące mikroinstalacje OZE.

W czerwcu 2018 zakończyła się IV edycja projektu „Postaw na Słońce”. Celem programu jest promocja prosumenckich mikroinstalacji Odnawialnych Źródeł Energii, ze szczególnym naciskiem położonym na fotowoltaikę. Konkurs dla uczniów podzielony jest na dwa etapy. W pierwszym młodzież zdobywa wiedzę o mikroinstalacjach OZE i przygotowuje projekty takich instalacji dla domów jednorodzinnych. W drugim etapie, uczniowie przekazują zdobytą przez siebie wiedzę oraz prezentują swoje projekty na forum szkoły, a następnie podczas zorganizowanych przez nich samych konferencji lokalnych, skierowanych do osób dorosłych. W konkursie wzięło udział ponad 1 200 uczestników z niemal 200 zespołów uczniowskich z całej Polski. Łącznie przygotowali 500 projektów mikroinstalacji fotowoltaicznych dla domów jednorodzinnych i zorganizowali 30 lokalnych konferencji dla niemal 2,3 tysiące gości. W ramach równoległego konkursu filmowego uczniowie nakręcili ponad 30 reportaży, dokumentujących mikroinstalacje OZE znajdujące się w ich okolicach. Patronat honorowy nad IV edycją objęli: Ministerstwo Energii, Minister Edukacji Narodowej, Minister Środowiska.

Projekt „Zielona Ławeczka”

Jest to ogólnopolski, prospołeczny projekt grantowy adresowany do mieszkańców otwartych osiedli (zarządzanych przez spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe lub samorządy) w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców. Projekt ma umożliwić przemianę zaniedbanych terenów na osiedlach w zielone zakątki, mini-ogrody z ławeczką. Pozwoli to ożywić miejsca wokół bloków, stworzyć przestrzeń do odpoczynku i spotkań. Angażując mieszkańców chcemy pokazać jak wiele można zdziałać wspólnymi siłami - wystarczą tylko chęci i dobry pomysł. Merytoryczni partnerzy projektu to Katedra Architektury Krajobrazu i Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW.

W marcu 2018 roku Fundacja BOŚ uruchomiła IV edycję projektu „Zielona Ławeczka”. Zespoły, które przysłały projekty zaplanowanych ogródków osiedlowych, miały możliwość zdobycia grantu finansowego w wysokości do 800 zł na zakup roślin, podłoża i innych elementów aranżacji ogrodu, oraz nagrody rzeczowej w postaci ławki parkowej. Do czwartej edycji konkursu zarejestrowało się niemal 360 uczestników skupionych w ponad 80 zespołach sąsiedzkich. Granty zostaną przyznane w sierpniu 2018.

Projekt „Brudno Tu”

Projekt jest kontynuacją rozpoczętej w 2015 roku oddolnej, ogólnopolskiej akcji mającej na celu likwidację dzikich wysypisk odpadów. Programowi towarzyszy kampania medialna: portal brudnotu.fundacjabos.pl, mapa zgłoszonych dzikich wysypisk, wykorzystanie aplikacji mobilnej, interwencje w samorządach lokalnych. Fundacja zachęca obywateli do identyfikowania, zgłaszania i monitorowania miejsc wymagających posprzątania za pośrednictwem specjalnego serwisu [www](http://www.fundacjabos.pl). Od momentu uruchomienia projektu zgłoszono ponad 2 tysiące lokalizacji. Fundacja pozostaje w stałym kontakcie z gminami, na terenie których znajdują się dzikie wysypiska zgłaszane przez mieszkańców. W roku 2018 rozpoczęto prace nad nową stroną internetową i aplikacją BrudnoTu, która ma usprawnić proces zgłaszania dzikich wysypisk przez społeczność Polski.

Projekt „Tradycyjny sad”

Projekt „Tradycyjny sad” realizowany we współpracy z Fundacją „Dzieło Nowego Tysiąclecia” oraz Polską Akademią Nauk. Celem projektu jest restytucja i promocja rodzimych odmian roślin sadowniczych, obecnie wypartych przez odmiany nowej generacji. Dążymy do tego, aby w Polsce nie zaginęła tradycja starych drzew owocowych. Chcemy także zwrócić społeczną uwagę na konieczność zwiększania różnorodności biologicznej, która służy ochronie ekosystemów przyrodniczych. Konkurs polega na stworzeniu mini sadu na ogólnodostępnym społecznie terenie. Mini sad może zostać założony przy szkole, plebanii lub na działce należącej do gminy. Szkoły, które prześlą najlepsze projekty otrzymają grant na zakup sadzonek drzew.

Patronat honorowy nad projektem objął Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Minister Edukacji Narodowej. Do konkursu zgłosiło się 228 szkół. 126 szkół, które przesłało najlepsze projekty stworzenia mini sadu na swoim terenie otrzymało grant na zakup sadzonek tradycyjnych odmian jabłoni. Łącznie szkoły założyły 126 sadów, o które będą dbać przez cały swój pobyt w szkole. Dodatkowo uczniowie biorący udział w projekcie „Tradycyjny Sad” przesyłają informacje o drzewach owocowych ze swojej okolicy posadzonych przed 1960 rokiem. Informacje o starych drzewach zostaną wykorzystane przez pracowników Centrum Zachowania Bioróżnorodności Biologicznej Polskiej Akademii Nauk. Tym samym uczestnicy projektu „Tradycyjny Sad” uczestniczą w tworzeniu Pomologicznej Mapy Polski, która ma na celu zlokalizowanie historycznych odmian drzew owocowych, ich odnalezienie i rozmnożenie zanim znikną z mapy Polski.

Wraz z rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2018/2019 ruszy druga edycja projektu „Tradycyjny Sad”, w której Fundacja BOŚ będzie przyznawać granty na zakup tradycyjnych odmian jabłoni oraz grusz.

Projekt „Świat oczami młodych”

„Świat oczami młodych” to wspólna inicjatywa Fundacji BOŚ i Poczty Polskiej S.A. Jest to konkurs plastyczny na projekt znaczka pocztowego skierowany do młodzieży w wieku 10-19 lat. Konkurs jest okazją do samodzielnego zaprojektowania znaczków. Najlepsze prace wyłonione w konkursie są wydawane, jako znaczki pocztowe z serii „Świat oczami młodych”. Na znaczkach znajduje się logo Fundacji BOŚ.

W kwietniu 2018 roku uruchomiona została druga z trzech planowanych edycji konkursu. Hasłem przewodnim tej edycji jest - „Chronimy klimat”. Celem konkursu było stworzenie projektów znaczków pocztowych, które przedstawiają szeroko rozumiane sposoby ochrony klimatu. Znaczki, oprócz wartości użytkowej oraz kolekcjonerskiej, mają stanowić element proekologicznej edukacji, wpisujący się w misję Fundacji BOŚ i Poczty Polskiej. Projekt objęli swoimi patronatami: Minister Środowiska, Minister Edukacji Narodowej, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Minister Infrastruktury i Budownictwa, Minister Spraw Zagranicznych. Fundacja otrzymała zgłoszenia z 1,1 tysiąca placówek edukacyjnych (głównie szkół i domów kultury) reprezentowanych przez nauczycieli, którzy wcielili się w rolę koordynatorów konkursu. W pierwszym etapie szerzyli oni wiedzę o znaczkach i zdrowym stylu życia wśród uczniów, a następnie organizowali wewnętrzne konkursy. Wyłaniali w nich do 3 najlepszych prac, które do końca czerwca przesyłali do konkursu „Świat oczami młodych”. Fundacja otrzymała prawie 1,5 tysiąca prac – wszystkie są opublikowane na stronie konkursu: oczamimlodych.pl. Komisja Sędziowska wyłoniła 3 najlepsze prace, które zostały wydane, jako pełnowartościowe znaczki pocztowe, każdy w nakładzie 100 tysięcy sztuk. Dodatkowo przyznała 10 wyróżnień I stopnia oraz 20 wyróżnień II stopnia. Natomiast w drodze głosowania Internauci wyłonili 1 pracę, która otrzymała Nagrodę Internautów. Łącznie nagrodzono 34 prace.

EDUKACJA PROZDROWOTNA

Projekt „Zdrowo jem, więcej wiem”

Jest to ogólnopolski projekt edukacji prozdrowotnej dla zerówek i klas I-III szkół podstawowych. Fundacja BOŚ prowadzi go od 2010 roku i od samego początku jego realizacji towarzyszy troska o zdrowie młodego pokolenia. Dzięki bogatej, wieloaspektowej i spójnej formule projekt doskonale wpisuje się w podstawy programowe Ministerstwa Edukacji Narodowej. Projekt „Zdrowo jem, więcej wiem” trwa cały rok szkolny (podzielony jest na 3 etapy odpowiadające porom roku) i ma charakter ogólnopolskiej międzyszkolnej rywalizacji zespołowej. Przed zespołami konkursowymi stawiamy szereg zadań dotyczących zdrowego żywienia i aktywności fizycznej. Te zespoły, które poradzą sobie najlepiej otrzymują wiele wartościowych nagród – dla nauczycieli, dzieci oraz szkół – z najcenniejszą, naszym zdaniem, nagrodą główną dla wszystkich osób, które zaangażują się w ten projekt, jaką jest możliwość zmiany dotychczasowego stylu życia na zdrowszy i bardziej aktywny ruchowo. Nauczycielom, którzy prowadzą zespoły konkursowe zapewniamy dostęp do scenariuszy zajęć i materiałów dydaktycznych, a także rzetelnej wiedzy naukowej na temat zdrowego odżywiania i roli aktywności fizycznej, która jest podana w postaci przystępnych artykułów zgromadzonych na portalu: www.aktywniepozdrawie.pl

VIII edycja projektu rozpoczęła się we wrześniu 2017 roku, a zakończyła się w czerwcu 2018 roku. Po raz drugi projekt został objęty honorowym patronatem Małżonki Prezydenta RP, Pani Agaty Kornhauser-Dudy.

Do projektu zgłosiło się ponad 1,5 tysiąca zespołów konkursowych i ponad 30 tysięcy nauczycieli i uczniów. Projekt składa się z 3 etapów, w każdym jest poruszona inna tematyka związana ze zdrowym odżywianiem i aktywnością fizyczną, a zespoły muszą zrealizować 6 zadań, w tym 2 lekcje, 2 konkursy, promocję zdobytej wiedzy w całej szkole oraz pogadankę z rodzicami. W etapie jesiennym tematem przewodnim są ogólne zasady zdrowego odżywiania. Etap zimowy dotyczy cukru i słodczy, a wiosenny Piramidy Zdrowia. W każdym etapie przewidziane są zajęcia ruchowe promujące aktywność fizyczną. W ramach jednego z etapów rozesłano ponad 2 tysiące plakatów z Piramidą Zdrowia do zespołów konkursowych z całej Polski. Wśród laureatów znalazło się ponad 580 uczniów i ponad 35 nauczycieli z 32 zespołów konkursowych pochodzących z 32 szkół z całej Polski. We wrześniu 2018 roku rozpocznie się IX edycja projektu.

Projekt „PlanujeGotuje.pl”

PlanujeGotuje.pl to serwis internetowy zawierający bazę przepisów kulinarnych, które powstały podczas realizacji wielu projektów Fundacji Banku Ochrony Środowiska. W serwisie znajdziemy blisko tysiąc przepisów, które możemy filtrować zarówno pod kątem posiłków (śniadanie, drugie śniadanie, obiad, podwieczorek, kolacja), jak i ulubionych składników (np. kasze, ziarna, ryby, warzywa, owoce, drób). W dziale „Fit” można znaleźć posiłki wegetariańskie, wegańskie, bezmleczne, bezglutenowe oraz specjalnie skomponowane diety 1 500, 1 750, 2 000, 2 500 kcal przygotowane przez ekspertów – dietetyków. Jest też kreator jadłospisu, czyli narzędzie umożliwiające komponowanie własnej diety z wybranych posiłków dostępnych na stronie lub w aplikacji. Po „przeciągnięciu” wybranych dań w konkretne miejsca w kalendarzu otrzymujemy dzienne i tygodniowe podsumowanie kalorii i wartości odżywczej oraz gotową listę zakupową, potrzebną do przygotowania potraw. Zdrowy i zbilansowany kalendarz można dowolnie edytować, dodając i usuwając różne dania.

ZANGAŻOWANIE PRACOWNIKÓW GRUPY BOŚ

Wolontariat pracowniczy – Mikrodotacje – edycja wiosna 2018

Fundacja wybrała do realizacji 5 projektów, które otrzymały wsparcie w łącznej wysokości 14 940 zł. Łączna, szacowana ilość odbiorców (beneficjentów) to 2 297 osób. Projekty realizowane będą także przez 32 wolontariuszy BOŚ, którzy zadeklarowali przepracowanie 574 godzin w ramach projektów:

- Ekologia i zdrowie - Bardziej Kochani z BOŚ i Szkołą na Widelcu,
- „Dzień Eko dziecka”,
- Dmuchawce, latawce, wiatr - dla Wiktorii,
- Z ekologią w tle - warsztaty ekokram,
- Wszystkie zwierzaki są nasze (w trakcie realizacji).

Edukacja zdrowotna Pracowników Banku BOŚ S.A.

We współpracy z Uniwersytetem medycznym w Warszawie zorganizowano wykład, który miał na celu pogłębienie wiedzy o profilaktyce zdrowotnej w postaci suplementowania diety każdego z nas. Wykład poprowadziła prof. dr hab. Iwona Waweroku

Filantropia indywidualna w ramach inicjatywy „Pomagam Cały Rok”

Kontynuowano akcję regularnej zbiórki wśród pracowników BOŚ na stypendia dla zdolnych dzieci z rodzin o niskich dochodach.

Wspólne akcje Banku i Fundacji BOŚ

Fundacja brała czynny udział w inicjatywie „Miesiąc Eko rodziny” realizując takie działania jak:

- Wykład: „PORCJA ZDROWIA W KAŻDYM WIEKU – zdrowa dieta po 60+” – dla pracowników ich rodzin i zaprzyjaźnionych seniorów, emerytowanych pracowników BOŚ. Prelegentem była dr inż. Danuta Gajewska – Prezes Polskiego Towarzystwa Dietetyki. W programie była prezentacja zdrowych zaleceń dietetycznych dla seniorów oraz wspólne tworzenie pożywnych koktajli owocowych i warzywnych.
- Wykład: „PORCJA ZDROWIA W KAŻDYM WIEKU – żywienie rodziny, to proste!” Prelegent - dr inż. Anną Harton z Katedry Dietetyki Wydziału Nauk o Żywieniu Człowieka i Konsumpcji SGGW. Duża część wykładu poświęcona była prawidłowemu żywieniu dzieci.
- „Wyprawa po zdrowie z Fundacją BOŚ” – gry i zabawy promujące zdrowy styl życia dla dzieci pracowników Banku. W tym: krzyżówki dla małych i dużych sprawdzające jak dużo wiemy o zdrowym odżywianiu. Gra - "Co o nas wiesz?", w której trzeba było wykazać się wiedzą o zwierzętach. Wspólne wykonywanie maskotki, które powróciły z dziećmi do domów.
- trzy warsztaty kulinarne dla pracowników BOŚ uczące przygotowania zdrowych past warzywnych oraz smakowitych i odżywczych koktajli owocowych i warzywnych.

DZIAŁANIA KOMUNIKACYJNE

Festyny

Fundacja prowadziła działania edukacyjne podczas dwóch festynów z okazji: „Dnia Ziemi” w Pułtusku, „Turniej Dzikich Drużyn Piłkarskich” - w Sochaczewie. Podczas festynów w działaniach Fundacji wzięło udział 2 tysiące osób.

Aktywność na portalach tematycznych Fundacji i społecznościowych

Fundacja Banku Ochrony Środowiska prowadzi 7 portali tematycznych umożliwiających jej koordynację projektów edukacyjnych, w tym niezwykle ważny portal www.aktywniepozdrowie.pl. Jego zadaniem jest nie tylko informowanie o działalności Fundacji, ale przede wszystkim pełnienie roli bazy wiedzy, w sposób ciągły aktualizowanej, na temat zdrowego stylu życia, właściwego odżywiania i ochrony środowiska. W I półroczu 2018 roku portal miał około 60 tysięcy użytkowników i ponad 103 tysiące odsłon. Na Facebooku działa fanpage „Aktywnie po Zdrowie”.

Podpisy członków Zarządu BOŚ S.A.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
20.08.2018 roku	Bogusław Białowąg	Prezes Zarządu
20.08.2018 roku	Arkadiusz Garbarczyk	Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu
20.08.2018 roku	Konrad Raczkowski	Wiceprezes Zarządu